

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

46

НАУКОВО-
МЕТОДИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ

Матеріали конференції

*Перспективи розвитку
науково-методичного забезпечення навчального
процесу в умовах запровадження нового
Закону України «Про вищу освіту»*

ОДЕСА 2015

Матеріали друкуються відповідно до рішення 46-ї науково-методичної конференції ОНАХТ “Перспективи розвитку науково-методичного забезпечення навчального процесу в умовах запровадження нового Закону України «Про вищу освіту»”, яка проходила 8–10 квітня 2015 року.

Склад редакції: Єгоров Б.В., д-р техн. наук, професор,
Трішин Ф.А., канд. техн. наук, доцент,
Загорученко М.В., канд. техн. наук, доцент,
Капрельянц Л.В., д-р техн. наук, професор,
Кананихіна О.М., канд. техн. наук, доцент,
Мураховський В.Г., канд. фіз.-мат. наук, доцент,
Волков В.Е., д-р техн. наук, професор,
Крусір Г.В., д-р техн. наук, професор,
Кручек О.А., канд. техн. наук, доцент,
Корнієнко Ю.К., канд. фіз.-мат. наук, доцент,
Нарушевич-Васильєва О.В., канд. філол. наук, доцент.

- конкретні форми проведення навчальних занять та їх обсяг,
- граничне тижневе навантаження,
- графік навчального процесу,
- форми та засоби проведення поточного і підсумкового контролю.

У навчальному плані відображено обсяг часу, передбаченого на самостійну роботу. НП розробляється на весь період реалізації відповідної освітньо-професійної програми підготовки і затверджується керівником вищого закладу освіти.

З метою інтенсифікації навчального процесу у вищому навчальному закладі практикується складання студентами індивідуальних навчальних планів. Такий план є нормативним документом, за яким здійснюється навчання студента з огляду на вимоги освітньо-професійної програми відповідного рівня підготовки та освітньо-професійних інтересів і потреб студента.

На період навчання бакалавра відведено 240 кредитів (навчальних годин), що дає по 30 кредитів на семестр у НП.

Розподіл навчального часу, відведеного на вивчення певної дисципліни (T), між аудиторними заняттями й СРС має відповідати таким умовам:

$$T = T_A + T_{\text{СРС}}, \quad (1)$$

де T_A – аудиторні години;

$T_{\text{СРС}}$ – сумарний час СРС з дисципліни.

$$T_A = t_L + t_{\text{Пр}} + t_{\text{СЗ}} + t_{\text{Лр}} + t_{\text{К/пр}}, \quad (2)$$

де t_L , $t_{\text{Пр}}$, $t_{\text{СЗ}}$, $t_{\text{Лр}}$, $t_{\text{К/пр}}$ – відповідно кількість годин лекцій, практичних та семінарських занять, лабораторних робіт і комп'ютерних практикумів.

Умовою виконання вимог розподілу навчального часу за формулою 50/50 ($\pm 5\%$) є забезпечення співвідношення:

$$T_A \approx T_{\text{СРС}}. \quad (3)$$

Середньотижневе аудиторне навантаження студентів має бути не більше 30 годин.

Таким чином, зміни яких зазнали НП, дозволяють підвищити якість навчання завдяки систематичності засвоєння навчального матеріалу та здійснення своєчасних виховних та дидактичних заходів.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ “УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ” ДЛЯ ФАХІВЦІВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ

С.П. Решта, Л.М. Тележенко

У сучасних умовах хазяйнування, побудови надійного та ефективного прискорення соціально-економічного розвитку українського загалу без докорінного поліпшення якості продукції та послуг не може бути вирішеним жодне наукове, виробниче та соціальне завдання. Вирішення проблеми підвищення якості продукції та послуг можливе тільки на основі цілеспрямованої підготовки кадрів та підвищення кваліфікації студентів спеціальності 8.14010101.

Саме вони повинні глибоко аналізувати виробничі процеси у сфері гостинності, виявляти малоефективні, ті, що не забезпечують перехід на самоокупність, вихід на світовий рівень якості продукції та послуг, вносити конкретні пропозиції щодо маркетингового забезпечення, переоснащення та реконструкції виробництва. Ефективному вивченню питань з управління якістю продукції сприяє курс лекцій за відповідною дисципліною. В ньому у систематизованому вигляді викладається теоретичний матеріал згідно з програмою дисципліни та передовим досвідом практичної роботи колективів готельно-ресторанної справи щодо докорінного поліпшення якості продукції, яка виготовляється. Матеріал сприяє підготовці майбутнього спеціаліста до активної трудової діяльності, прищеплює йому навички та вміння роботи з спеціальною літературою, стимулює бажання постійно підвищувати свій фаховий рівень, що закріплюється на лабораторних практикумах з відповідної дисципліни. На практикумах значно зростає частка самостійного опрацювання матеріалу. Для проведення “мозкового штурму” створюються бригади, проходить ігрове розподілення ролей, оцінюється ефективність роботи конкретних підприємств. Аналіз діяльності того чи іншого виробництва проводиться шляхом застосування сучасних інструментальних методів. Для кращого засвоєння матеріалу, розуміння предмета, оформлення понятійних висновків використовуються схеми, таблиці, діаграми (Ісікави, Парето, Гатка та ін.) Найбільш придатним засобом виміру характеристик суб’єкту навчання на цих практичних заняттях є тести досягнень. Тести створені викладачами включають питання щодо формування пропозицій на ринку, конкурентоспроможності готельно-ресторанних комплексів різного рівня послуг, містять методи контролю якості гостинництва, що дозволяє не тільки перевіряти знання студентів, але і корегувати навчальний процес у потрібному напрямку, їх інноваційною складовою є узагальнення знань на стику дисциплін “Харчова хімія” та “Управління якістю продукції”. Після перевірки знань студентів за розробленими тестами була одержана картина їх знань з різних навчальних елементів, дисципліни в цілому, і таким чином, тестовий контроль сприятиме більш глибокому оволодінню знань, розумінню якості як об’єкту управління, її ефективності на підприємстві.

КАДРИ ДЛЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

В.В. Немченко

Умовою високої конкурентоздатності і сталого розвитку економіки держави є не стільки природні ресурси або високотехнологічне виробництво, скільки людський капітал. Головну роль у його формуванні грає вища освіта.

56% ВВП виробляють фахівці з вищою освітою. Вища освіта дає людині три основні можливості – бути розвиненою особистістю, успішною в житті, бути конкурентоздатною на ринку праці і здатною свідомо зробити громадський вибір.

Українські вищі навчальні заклади підвищують свої рейтинги, але поки ще залишаються непопулярними у світі. За всі роки незалежності лише у 2014 р. двом українським вузам вдалося потрапити у 500 найкращих світових університетів за версією QS World University Rankings 2014/15. Це Київський національний університет ім. Т.Г. Шевченка (місце 421-430) і Харківський національний університет ім. Казаріна (місце 481-490).

Якість вищої освіти не задовольняє ринок праці.

Наукові дослідження, досягнення залишаються відокремленими від практики – реальних підприємців, які не завжди бажають впроваджувати інновації. Країна залишається інноваційно-інвестиційно непривабливою. Ось чому доцільно щоб уряд додав держзамовлення підприємствам на виробництво сучасної інноваційної продукції. Це не тільки підвищить конкурентоздатність промисловості, але й допоможе поєднати науку у тому числі у вищій освіті з практикою. Кафедри разом зі студентами зможуть здійснювати дослідження для підприємств і додатково отримувати зарплату. Відразу відпадає потреба у практиці студентів. Вони практику будуть проходити на реальних підприємствах. Їх дипломні роботи зможуть перерости у дисертації.

Інноваційно-інвестиційні дипломні роботи (проекти) стануть результатом праці студента з 1-го до випускного курсу і дозволить отримати реальні результати, які стануть цікавими підприємцям.

Необхідно дозволити вузами на комерційній основі продавати підприємцям свої наукові роботи. Отримані кошти можна буде використовувати для розвитку ВНЗ та стимулювання працівників.

Все це буде сприяти створенню науково-виробничих об'єднань. Не випадково сьогодні зростає значення Закону України «Про вищу освіту», який прийнятий у 2014 році, і направлений на реформування вищої школи. Він «створює умови для посилення співпраці державних органів і бізнесу з вищими навчальними закладами з метою підготовки конкурентоспроможного людського капіталу для високотехнологічного та інноваційного розвитку країни, самореалізації особистості, забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави у кваліфікованих фахівцях».

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУВАННЯ

Д.О. Жигунов, О.С. Волошенко

Дипломний проект є кінцевим результатом самостійної індивідуальної навчальної діяльності студента, науковим дослідженням, яке підводить підсумки вивчення ним дисциплін, що передбачені навчальним планом підготовки за обраною спеціальністю. Під час виконання дипломного проекту студент повинен підтвердити рівень загальнотеоретичної і спеціальної підготовки.

Останні роки на кафедрі технології переробки зерна студенти виконують інноваційні дипломні проекти. Інноваційний проект являє собою складну систему наукових, технологічних, виробничих, організаційних заходів, спрямованих на

досягнення конкретних цілей на пріоритетних напрямках розвитку науки і техніки. Технологічна частина проекту є ведучою і визначальною для останніх його частин. Основними показниками, що впливають на вибір технологічних рішень при розробці проектів будівництва, технічного переозброєння і реконструкції підготовчого і перероблюючого відділень мукомельного і круп'яного заводів є вид і якість готової продукції, продуктивність підприємства, а також тип транспорту. Ці показники враховують при техніко-економічному обґрунтуванні проекту.

Зернопереробні підприємства відносять до складних об'єктів з безперервно-потоким характером виробництва. Це обумовлено: мінливістю технологічних властивостей сировини, що переробляється, складністю технологічних процесів і великою швидкістю їх протікання, тісним взаємозв'язком технологічних операцій в загальному технологічному процесі, високими вимогами до виходів і якості готової продукції, вимогам по забезпеченню збереження сировини і готової продукції, охорона праці і техніки безпеки та іншими факторами.

Для підвищення якості проектів, звільнення студента-дипломника від виконання значної частини ручної праці, зокрема формальних і рутинних креслярських операцій на кафедрі застосовуються прогресивні методи проектування з використанням комп'ютерних технологій: програмне забезпечення AUTOCAD, 3D Компас та ін. Це створює умови для стимулювання творчої діяльності та підвищення продуктивності праці.

Велике значення має обґрунтований та правильний вибір теми. Тематика дипломних проектів відповідає вимогам науково-технічного прогресу і базується на загальних завданнях поставлених перед зернопереробною промисловістю.

Рекомендується наступний перелік тем дипломних проектів:

- технічне переозброєння мукомельного, круп'яного заводів чи їх відділень (залежно від потужності);
- реконструкція мукомельного, круп'яного заводів чи їх відділень (залежно від потужності);
- будівництво мукомельного, круп'яного заводів чи їх відділень (залежно від потужності);
- науково-дослідна дипломна робота.

При виборі теми дипломного проекту важливо враховувати:

- актуальність теми на сучасному етапі;
- напрямок науково-дослідної роботи студента і його професійні інтереси;
- пропозиції і запити підприємств і відомств;
- наукову проблематику кафедри;
- можливість застосування розроблених рекомендацій на діючому підприємстві.

Для підвищення якості дипломного проекту на кафедрі використовується комплексне дипломне проектування, яке являє собою комплексне вирішення інженерного завдання.

Студент має право самостійного вибору теми дипломного проекту (згідно з попередньою науково-дослідницькою роботою, майбутнім місцем роботи,

можливостями отримання необхідної інформації на об'єкті дослідження тощо). Для більш ефективного використання часу, який виділяється на курсове та дипломне проектування, на кафедрі реалізовано наскрізне проектування, а саме: виконаний курсовий проект у 1-му семестрі є частиною майбутнього дипломного проекту, який буде виконуватися у 2-му семестрі. Підготовку до виконання дипломного проекту планується починати на молодших курсах. Завчасний вибір теми дипломного проекту дозволяє студенту використовувати виконані ним раніше курсові проекти, науково-дослідні роботи, звіти з виробничої та переддипломної практик при виконанні дипломного проекту.

Передбачені заходи пред'являють більш вищі вимоги як до студентів, так і до їх керівників, а також до призначення тем дипломних проектів.

ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ЯК ФАКТОР ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

М.М. Зацеркляний

Якість освіти залежить від поєднання високого рівня теоретичної і практичної підготовки. Сьогодні досить гостро стоїть питання стосовно того, як приблизити характер навчання студентів до вимог сучасного життя і скоротити тривалість післявузівської адаптації випускника, як дати йому не тільки хороші теоретичні знання, але і навички реальної діяльності при ринковій економіці, як зробити його спроможним зразу ж після закінчення вищого навчального закладу включитися у серйозну практичну діяльність і отримати хорошу роботу по спеціальності.

Процес підготовки сучасного фахівця у галузі охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів і екологічної безпеки, у значній мірі повинен бути направлений не на накопичення певного рівня знань, а на професійний, особистий розвиток і саморозвиток фахівця, на формування його ціннісних пріоритетів. Складним і відповідальним етапом на шляху до професії еколога є практична підготовка студентів.

Практики слугують серйозній мотивації формування стійких навичок використання отриманих знань у конкретних виробничих ситуаціях. Спрацьовує принцип: краще засвоюється те, що включено у діяльність і направлено на використання у майбутній роботі.

Організація і проведення усіх видів практик для студентів на пряму підготовки «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування» на кафедрі теплофізики та прикладної екології ОНАХТ, здійснюється у відповідності з «Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України».

Практична підготовка студентів розглядається як фактор підвищення якості освіти. У зв'язку з цим нами робиться акцент на організаційний і змістовний аспекти практики.

Практика студентів є невід'ємною складовою частиною процесу підготовки спеціалістів і проводиться на оснащених відповідним чином базових об'єктах (Департамент охорони навколишнього природного середовища Одеської обласної державної адміністрації, Державна екологічна інспекція з охорони довкілля Північно-Західного регіону Чорного моря, Державна екологічна інспекція Одеської області, Департамент екології та розвитку рекреаційних зон Одеської міської ради, Український науковий центр екології моря, Одеський філіал «Інфоксводоканал»), а також на сучасних підприємствах і в організаціях різних галузей господарства і державного управління.

Підставами для вибору підприємства, організації чи установи в якості об'єкта практики є:

- існуюча і відпрацьована система підготовки фахівців, що склалася на факультеті і кафедрі, концепція навчання і виховання в академії;
- використання сучасних концепцій навчання і виховання;
- матеріально-технічне забезпечення об'єкта практики сучасними засобами дослідження стану довкілля і природних ресурсів;
- можливість використання бази практики для проведення науково-дослідної роботи студентами;
- можливість отримання навиків практичної роботи студентами;
- емоційна насиченість навчального процесу на об'єкті практики;
- можливість майбутнього працевлаштування;
- можливість об'єкта практики прийняти студентів на практику групами не менше 5-7 чоловік;
- наявність фахівців, що отримали спеціальність у нашій академії.

Організаційна структура практик традиційна: це установочні і підсумкові збори. На підсумкових конференціях обговорюються конкретні проблемні питання. Зберігається традиція запрошувати студентів молодших курсів на підсумкову конференцію студентів старших курсів.

Усі студенти забезпечені програмами практики. Завдання на практику відображають специфіку баз практики, містять індивідуальні плани НДРС.

Організаційний і змістовний аспекти технологічної практики для студентів 4-го курсу з боку вищого навчального закладу суттєво впливає на підготовку майбутніх фахівців: основна маса спеціалістів і магістрів відмічають, що технологічна практика на базових об'єктах допомогла їм краще підготуватися до роботи за спеціальністю. По ступеню ефективності професійної підготовки, студентами їй відводиться одно з перших місць. Після проходження практик, загальна кількість студентів, що позитивно відносяться до своєї спеціальності, збільшується.

До керівництва практикою студентів залучаються тільки ті викладачі кафедри, що мають досвід роботи в екологічних структурах, органах охорони навколишнього природного середовища, чи пройшли підвищення кваліфікації на відповідних посадах підприємств, організацій, установ.

Основна теза підготовки спеціалістів – зв'язок вищої школи з життям.

Проблеми підготовки фахівців, у тому числі і для галузі охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних

ресурсів та екологічної безпеки, які були б здатні ефективно працювати в сучасних умовах, є актуальними від початку економічних перетворень в Україні.

Найбільш суттєвою проблемою екологічної освіти є відсутність системного підходу при практичній підготовці фахівців. Випускники вищого навчального закладу, маючи певну теоретичну підготовку, мало знайомі з діяльністю державних органів, відомств, організацій, підприємств щодо здійснення практичних заходів у напрямку покращення стану навколишнього природного середовища, охорони і раціонального використання природних ресурсів, екологічної безпеки.

Недостатньо здійснюється знайомство студентів з екологічними проблемами країни, відповідного регіону, практичними кроками у напрямку вирішення цих проблем. Сучасний стан вирішення цих проблем дає нам підстави окреслити основні, найбільш доцільні пропозиції, стосовно удосконалення практичної складової у підготовці фахівців-екологів, які б активізували цю роботу. Це зокрема:

- здійснювати практичну підготовку на кращих базових об'єктах регіону, в державних органах охорони навколишнього природного середовища, в наукових центрах екологічного спрямування;

- практикувати проведення екскурсій на екологічно-небезпечні об'єкти, об'єкти природно-заповідного фонду, атестовані і акредитовані лабораторії, відділи аналітичного контролю і моніторингу державних органів охорони навколишнього природного середовища;

- залучати до проведення занять працівників з охорони довкілля кращих підприємств, провідних фахівців державних управлінь та Міністерства охорони навколишнього природного середовища;

- практикувати стажування студентів старших курсів на посадах спеціалістів з охорони довкілля промислових підприємств, державних органів з охорони навколишнього природного середовища, інспекційних органів;

- курсові роботи та проекти, реферати, дипломні роботи та проекти виконувати на реальних матеріалах за заявками підприємств, установ, державних природоохоронних структур.

Актуальним і важливим є поглиблення міжнародного аспекту екологічної освіти, яке забезпечується введенням нових дисциплін (основи екологічного управління, міжнародна екологічна політика, екологічні ризики і безпека тощо). Значна увага має бути приділена післямагістерській освіті та розробці програм цієї освіти.

Важливим заходом є перегляд нормативно-правових актів у галузі екологічної освіти, гармонізація нормативно-законодавчих матеріалів екологічної освіти України з вимогами законодавства ЄС і широке впровадження нових форм екологічного навчання.

Цілями сьогодення повинні стати: проведення міждисциплінарних досліджень; підготовка спеціалістів у галузі управління природними ресурсами; залучення наукового потенціалу до проблем методології раціонального дослідження ресурсів; надання допомоги у плануванні і реалізації наукових проектів і навчальних програм. Основна діяльність: підготовка і виконання

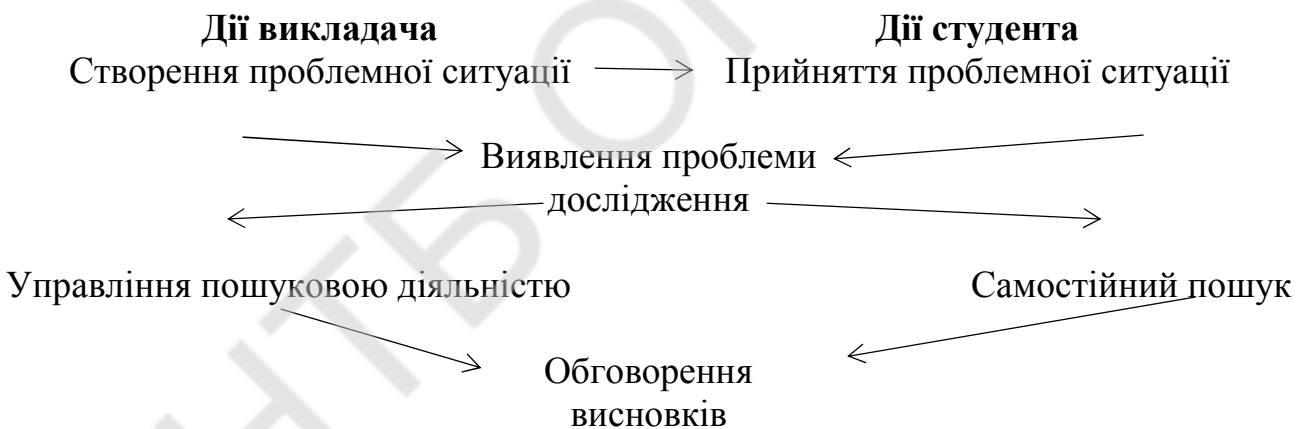
проектів по головних проблемних напрямках (збереження і моніторинг стану біорізноманіття і екосистем, стабільне управління природними ресурсами, інтеграція соціально-культурного і етнічного підходів при освоєнні земель, формування політики землекористування); створення і управління мережею біосферних заповідників; формування наукових мереж за тематичними і географічними признаками; написання книг, звітів, інформаційних матеріалів.

ПРОБЛЕМНІ ЛЕКЦІЇ В ПІДГОТОВЦІ ІННОВАЦІЙНО-ОРІЄНТОВАНИХ ФАХІВЦІВ

І.А. Дюдiна, Н.А. Ткаченко, Є.О. Iзбаш

Сучасні освітні технології повинні орієнтуватись на підготовку кадрів, спроможних ефективно керувати інноваційними процесами, розробляти і впроваджувати інноваційні проекти тощо. Потреба в таких висококваліфікованих спеціалістах вже сьогодні дуже висока і буде постійно зростати. За таких умов найбільш перспективним виявляється проблемне викладання навчального матеріалу, орієнтоване на розвиток професійного проблемного мислення.

Структуру технології проблемного навчання можна представити наступною нижченаведеною схемою.

Технологія проблемного навчання готує студентів до самоменеджменту і дозволяє: виявляти проблему в різноманітних ситуаціях, ставити мету і планувати процес її досягнення, здійснювати оцінку отриманих результатів. Таким чином засвоєння знання відбувається в творчому процесі.

Переваги проблемних лекцій перед традиційним інформаційно-пояснювальним їх викладанням не усувають деяких проблем в їх максимальному практичному застосуванні.

По-перше, необхідно уникати формального підходу до проблемних ситуацій, коли процес пізнання явищ не викликає у студентів труднощів. По-друге, обов'язково треба дотримуватись дидактичного принципу доступності матеріалу, тобто неможливо формулювати такі проблемні завдання, що не співвідносяться з рівнем підготовки аудиторії. Іноді помилкою є таке формулювання проблемного питання, що не відрізняє його від інформативного

і тоді рішення цього питання не забезпечує вихід з проблемної ситуації. Викладати весь матеріал курсу шляхом проблемних лекцій неможливо, як і не завжди доцільно всю лекцію присвячувати рішенням проблемних питань.

Для здійснення проблемного викладання рекомендується відбирати найбільш важливий матеріал з дисципліни за наступними ознаками:

- висока значущість для професійної підготовки;
- засвоєння матеріалу обов'язкове для подальшого вивчення інших дисциплін;
- максимально широкий зв'язок матеріалу, що викладається, із усім змістом курсу.

Складність питань, які вирішуються на проблемних лекціях, можна представити на чотирьох рівнях:

1 – в процесі проблемного викладання лектор демонструє процес пошуку рішення, обґрунтовує і оцінює його;

2 – викладач організує постановку проблеми, готує студентів до її сприйняття; сама проблема визначається студентами, а вирішується ними разом із викладачем;

3 – студенти вирішують проблему самостійно, без участі викладача;

4 – самостійне дослідження студентів (як правило, реалізується під час підготовки студентів освітньо-кваліфікаційних рівнів «спеціаліст» та «магістр»).

Згідно нової концепції підготовки магістрів, змінюється не тільки термін їх навчання (збільшується у 2015/2016 н.р. до 1,5 року), але й відбувається вдосконалення їх підготовки, які будуть поділені на дослідницькі, професійні та кар'єрні.

Дослідницькі програми передбачають поглиблення досліджень в певній науковій сфері, професійні – розвиток професійних та формування управлінських компетенцій в певній галузі. Кар'єрні програми передбачають вдосконалення отриманих теоретичних знань і практичного досвіду для кар'єрного зростання і підготовки до здійснення управлінської діяльності.

До набору компетенцій освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» включається участь в науково-дослідницькій діяльності, що регламентується Законом України «Про вищу освіту» відносно виконання магістром «обов'язків інноваційного характеру», на відміну від встановлених для ОКР «спеціаліст» «обов'язків певного рівня професійної діяльності, які передбачені для первинних посад».

Четвертий рівень складності питань, що виносяться на проблемні лекції, становлять, як правило, проблеми, які ще не вирішені наукою і практикою, але активізують пізнавальну діяльність студентів. Самостійні наукові дослідження студентів, які навчаються на кафедрі технології молока, жирів і парфумерно-косметичних засобів за ОКР «магістр», реалізуються при вивченні дисциплін «Методологія наукової творчості та дослідницький практикум», «Інноваційні технології молочних продуктів», «Технології молочних продуктів функціонального призначення», у ході дослідницької практики та при виконанні магістерської кваліфікаційної роботи. Студенти мають можливість поєднувати пошукові дослідницькі роботи, пов'язані з організацією експериментальних

досліджень за тематикою магістерської роботи, з тематикою лекційних занять, проводити паралелі між дисциплінами професійного циклу навчання і робити самостійні науково обґрунтовані висновки.

Отже, побудову лекційних курсів із широким використанням проблемного підходу та розглядом на лекціях питань четвертого рівня складності можна вважати одним з основних методичних підходів при підготовці інноваційно-орієнтованих фахівців.

ПОГЛЯДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ДО ДИПЛОМНИХ ПРОЕКТІВ

О.В. Севастьянова, Н.А. Ткаченко

Багатоплановою, завершальною оцінкою формування сучасного фахівця харчової промисловості у вищому навчальному закладі є певний підхід до дипломного проектування, його виконання та захист. Це дуже відповідальний момент, в якому віддзеркалюється вся технологія процесу навчання, ефективність засвоєння знань, умінь і навичок, яка характеризується оптимальною комбінацією основних навчальних компонентів (зміст, прийоми і методи, форми і засоби), із урахуванням вимог наукової організації праці. Забезпечення запланованих навчально-виховних результатів неможливе без інновацій в освітній діяльності, тобто без внесення якісно нових елементів в освіту. Щоб встигати за розвитком сучасного мінливого світу, студенти мають мати високий рівень освіти, а без впровадження сучасних інноваційних технологій це неможливо.

На ринку праці спостерігається парадоксальна ситуація: роботодавець шукає і часто не знаходить потрібного спеціаліста, хоча вищі навчальні заклади випускають їх, як раніше. Часто це зумовлено тим, що роботодавець ставить несумісні вимоги: порівняно молодий вік у поєднанні з високою кваліфікацією. Для наближення до цих вимог необхідно, щоб після виконання дипломного проекту студенти мали не тільки знання з теорії, але й практичні навички, могли проаналізувати певну проблему-задачу, провести моніторинг необхідних методів та засобів для її рішення, аргументовано доводити свої думки та шляхи вирішення проблеми.

Сучасний студент-магістр повинен чітко розуміти усі реалії в певній галузі харчової промисловості. Для цього його треба готувати з перших курсів. Це одна з головних задач самостійної роботи, яка тісно переплітається з науково-творчою діяльністю студентів. Треба навчити студентів працювати самостійно, думаючи, спочатку з навчальними, потім з науковими матеріалами, науковою інформацією, щоб закласти основи самоорганізації та самоосвіти для подальшого безперервного підвищення кваліфікації.

На кафедрі ТМЖ і ПКЗ студентам під час НДРС було запропонована робота з моніторингу основних методів визначення жирів та білка в широкому асортименті молочних продуктів. Студенти спочатку були розгублені, з якого боку підійти до поставленої задачі. Необхідно було психологічно налаштувати

їх до роботи, показати корисність цих досліджень, можливість використання при виконанні дипломних проектів.

Спочатку кожна бригада уявила, на якому підприємстві вона віртуально працює і який асортимент молочних продуктів випускає. Яка бригада краще зрозуміє сутність методів? На цьому етапі тренінгу запустився процес самооцінки, лідерства, додаткової самостійної діяльності. Студенти проаналізували кожен метод, вони зрозуміли його позитивні та негативні сторони, порівняли з іншими методами. Крім того, студенти проаналізували методи з позиції використання тих чи інших реактивів та приладів. Вони додатково з'ясували, де в нашому регіоні можливо це придбати та скільки це коштує. Дуже цікаво було спостерігати, як колектив кожної бригади мотивовано розподілив кожному члену свій напрямок роботи та як у подальшому кожен оцінив свій внесок в загальну роботу.

Подібні тренінгові роботи налаштовують студентів на якісне виконання кваліфікаційної роботи, зростає рівень засвоєння навчальної інформації студентів та їх впевненість у своїх силах, розвиваються мотивація і навички самостійної пізнавальної діяльності. Це певний внесок для всебічного, гармонійного розвитку особистості та конкурентоспроможності майбутнього фахівця.

Студенти іншими очима сприймають кафедру та академію, починають свідомо розуміти, скільки праці необхідно для обладнання тематичних лабораторій для виконання як поточних робіт, так і наукових, дипломних, оцінюють необхідність інформаційних баз, довідників.

Хочеться зазначити, що у студентів-магістрів під час виконання тренінгової роботи з'явилися питання відносно використання проаналізованих методів у країнах ЄС та їх екологічності, небезпечності.

Взагалі, було б дуже корисно порівняти, проаналізувати теми, задачі, проблеми, які вирішуються студентами країн ЄС аналогічних харчових спеціальностей в їх кваліфікаційних роботах. Для цього треба заохочувати студентів, особливо студентів-магістрів до спілкування зі студентами на іноземних сайтах, що є, крім того, сильною мотивацією для удосконалення іноземної мови. Одержану інформацію студенти можуть розміщувати на сайті кафедри чи академії, обговорювати на студентських конференціях.

Одеська національна академія харчових технологій є координатором проекту Організації Об'єднаних Націй промислового розвитку (ЮНІДО-United Nations Industrial Development Organization) – «Сприяння адаптації і впровадженню ресурсоефективного та більш чистого виробництва шляхом створення та роботи Центру ресурсоефективного та чистого виробництва в Україні».

Мета проекту – це заохочення до ефективного використання ресурсів, підвищення конкурентоспроможності українських підприємств та зменшення негативного впливу на навколишнє середовище.

Цілеспрямована та ефективна робота проекту в стінах академії дає можливість залучати деяких керівників дипломних проектів разом зі студентами до участі в розгляданні певних завдань проекту.

Всі розглянуті вище заходи є внеском в інноваційні підходи щодо підготовки студентів до дипломного проектування.

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ПРИ РОЗРОБЦІ КНМЗД «ХІМІЯ І ФІЗИКА МОЛОКА І МОЛОЧНИХ ПРОДУКТІВ»

І.А. Дюдiна, Н.А. Ткаченко

Пiдвищення продуктивної дiяльностi студентiв в умовах сучасного суспiльства, що постiйно трансформується, є одним з актуальних питань вищої освiти. Суттєвим регуляторним компонентом навчання, який забезпечує його результативностi, є методологiя створення вiдповiдної мотивацiї. Якщо мотивацiя базується на iнтересi до професiї, на потребах розвитку особистостi – вiдбувається безпосереднiй позитивний вплив на результат навчання. I навпаки, доминування серед мотивiв очiкуваних матерiальних i соцiальних переваг обраної професiї врештi обумовлює недостатнiй рiвень професiйної пiдготовки випускникiв.

Аналіз навчальних програм, пiдручникiв, методичних вказiвок свiдчить про недостатнiй рiвень формування iнновацiйної культури, особливо при пiдготовцi спецiалiстiв iнженерних спецiальностей. За умови застосування iнновацiйних форм, методiв i засобiв органiзацiї навчання студенти залучаються до реальної творчої дiяльностi, яка розвиває у них потребу у виявленнi проблем i вирiшеннi протирiч, якi виникають в процесi аудиторної i самостiйної роботи. Iнформацiйне супроводження викладання iнженерних дисциплiн потребує специфiчної логiстики переходу вiд фундаментальних понять до практичної професiйної дiяльностi. Крім компетентної уяви про характер i зміст майбутньої професiї студент повинен добре розумiти роль окремих дисциплiн у його формуваннi як спецiалiста. Саме така роль фiзико-хiмiчної i бiотехнологiчної пiдготовки бакалаврiв i магiстрiв для молочної галузi.

Дисциплiну «Хiмiя i фiзика молока i молочних продуктiв» в ОНАХТ планується викладати з 2015-2016 навчального року. Одним з основних завдань при розробцi нового КНМЗД (комплексу науково-методичного забезпечення дисциплiни) повинно стати формування мотивацiї iнтересу студентiв до розкриття «професiйних таємниць». Наприклад, в сучасних засобах масової iнформацiї розповсюджуються заяви про «шкiдливiсть молока». У зв'язку з цим нами пропонується використання проблемного методу навчання, зокрема, при вивченнi теми «Хiмiчний склад молока». При цьому студенти не отримають готової вiдповiдi викладача на ключове питання про корисностi чи шкiдливiсть молока, а зроблять її самостiйно у формi есе, в якому сформулюють свої висновки на пiдставi аудиторної i самостiйної роботи над лекцiйним матерiалом.

В лекцiйному курсi наводиться характеристика молока як сировини для молочних продуктiв, студенти знайомляться iз його окремими iстинними та неiстинними складовими. В класичних пiдручниках вказується на 200-250 компонентiв молока. Але в теперiшнiй час вже вiдомо бiльше 2000 природних речовин молока та iдентифiковано до 100 000 його молекулярних структур. В якостi iнновацiйної форми викладання пропонується застосування кейс-методу на тему: «Iстиннi складовi молока: сучаснi вiдкриття». Технологiя кейс-методу передбачає занурення групи в ситуацiю, обмiн вiдкриттями, вiдiграє роль технічного завдання i одночасно джерела iнформацiї. Студенти розбиваються на

підгрупи (команди) за бажанням, обирають керівника, який відповідає за розподіл питань між учасниками. Далі відбувається групове обговорення, підведення підсумків і оформлення результатів. Студенти готують резюме у вигляді висновків (текст, графіки, таблиці), використовуючи технологію мультимедійної презентації. Таким чином, викладач навчає матеріалу, який за системою зворотних зв'язків поступає від студента, не займаючись його натаскуванням, а формуючи навчальний простір, в якому проявляються різні здібності, бажання, потреби і потенційні можливості кожного студента.

Крім традиційної характеристики хімічних складових молока, важливими складовими нової навчальної програми дисципліни, на наш погляд, повинні стати такі розділи:

- молоко як харчовий продукт;
- молоко як сировина;
- вплив технологічного оброблення на молоко і його компоненти.

Тематичні мультимедійні презентації з окремих питань, наприклад, про роль кальцію (із діаграмами для чоловіків, жінок, дітей різного віку, людей похилого віку) або про вживання нежирної молочної продукції як канцер протектора у вигляді ненав'язливої реклами сприяють підвищенню інтересу до молочної справи – одного з найбагатрих видів людської діяльності.

КОНЦЕПЦІЇ ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУВАННЯ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРОВІДНИХ ПІДПРИЄМСТВ

В.Є. Браженко, О.О. Фесенко

Провідні підприємства України побудовані за сучасними технологіями з компонуванням новітнього обладнання відомих фірм, компаній України, країн СНД, Європи, США. На підприємствах застосовано комплектне обладнання провідних машинобудівних та комплектаційних компаній світу таких, як Buhler AG (Швейцарія), групи (Нідерланди), Andritz Sprout A/S (Данія), «Cimbria» (Данія), Wynveen International (Нідерланди), Awila (Німеччина), Ottevanger millingeng (Нідерланди), «СРМ» (США) та ін. На діючих підприємствах встановлені модульні установки, компонування яких і комплектації, які характеризуються високим рівнем механізації та автоматизації.

На провідних підприємствах проходження виробничої, переддипломної практик студентами відбувається за робочими програмами з урахуванням особливостей виробництва, збору інформацій та матеріалів, необхідних для оформлення звітів та підготовки до дипломного проектування. Не завжди студент має можливість отримати в технічному відділі необхідну інформацію в повному обсязі.

Для проведення консультацій зі студентами, формування тем та завдань дипломних проектів, які розробляються на базі таких підприємств, викладачі випускових кафедр володіють практичними знаннями умов виробництва, його особливостями, що впливає на організацію техніки безпеки та охорони праці. Доцільно, щоб керівники дипломних проектів на підставі достовірної інформації

з підприємства визначали самостійно обсяг та зміст розділу «Охорона праці». Для підвищення ефективності консультацій викладачів випускових кафедр з розділу «Охорона праці» викладачі кафедри БЖД організують консультації з передачею досвіду роботи та знань.

Сучасна нормативно-технічна документація, загальні положення якої застосовуються в проектних розробках, має розділи з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежних та противибухових заходів тощо. Для впровадження цих положень в умовах виробництва провідних підприємств харчової та зернопереробної галузі доцільно викладачам випускових кафедр спільно з викладачами БЖД розробити методичні вказівки або рекомендації відповідно до заданої технології виробництва готової продукції. При виконанні розробок конкретних заходів для технології, що проектується, або завдань, які виконує виробничий персонал, викладачі звертають увагу на розробку розділу «Цивільний захист». Для розробки конкретних завдань з цього розділу користуються типовою навчальною програмою дисципліни «Цивільний захист», яка має рекомендований характер загальної підготовки та розділ «Профільна підготовка» (технічний профіль, профіль аграрної та харчової промисловості, екологічний, економічний профіль тощо). В цьому розділі наведені конкретні заходи і дії в межах єдиної системи цивільного захисту для кожного напрямку підготовки фахівців, які доцільно використовувати в дипломному проектуванні.

РОЛЬ ПАРЕМІЙ У СУЧАСНІЙ КОМУНІКАТИВНІЙ ПРАКТИЦІ

Г.І. Віват

Питання про підвищення якості освіти – на часі. У цьому процесі не останнє місце посідає вивчення мови як засобу комунікації. Комунікативні проблеми вирішується не лише через слово, але й через його «обладунок»: емоційне забарвлення, місце, характер та спосіб подачі. Скажімо, та чи та фраза частіше всього має синонімічну лексему, але лексема не завжди може передати все те, що властиве фразі (як у плані граматичному, – наприклад, характерну фразі часову категорію чи категорію активності процесу, – так і в плані стилістичному). Часто досвідчений мовець вибирає із синонімічного ряду фразове найменування, зокрема тоді, коли воно зумовлене лише естетичним чи стилістичним фактором.

Явище узагальнення в мові, як відомо, спричиняє виникнення усталених формул. У науковому мовленні, наприклад, – наукові визначення, а в ораторсько-публіцистичному – образні висловлювання. Класичним зразком образних синтаксичних формул є паремії (прислів'я, приказки, крилаті висловлювання), зокрема й ті, що містять фразову номінацію. На рівні надфразної єдності оратор вдається до повтору структурно однотипних речень із фразовою номінацією. Прислів'я у цьому разі виступає остаточним авторським доказом, підсумком, оскільки спирається на багатовіковий досвід людства і відіграє роль аксіоми.

Побудова висловлювання на ґрунті смислового і структурного паралелізму йде від кращих традицій усної народної творчості. Цей прийом часто лежить в основі народної думи, балади, пісні, казки тощо. Характерний він і для мовлення, яке відзначається яскраво вираженою полемічністю. Притаманні його викладу емоційність і темпераментність досягають того ступеня впливу, при якому писемний текст починає звучати як усне мовлення, що безпосередньо сприймається і чується. Гарний мовець, досвідчений оратор добре розуміє роль і місце народної фразеології в художній та публіцистичній творчості і вміло користується нею.

Не порушуючи структурної схеми, за якою, наприклад, будується відоме всім побутове прислів'я, і зберігаючи його антитезу («як постелишся, так і виспишся»), автор сміливо використовує дійові засоби, доповнюючи конкретними історичними прикладами, і образна формула набуває виразного ідеологічного забарвлення. При цьому її сатирична спрямованість загострюється, а оновлений образ набуває нового для себе узагальнення.

Міра трансформації прислів'їв залежить від багатьох суб'єктивних факторів, але залишається незмінною – загальна структурна схема. Це пояснюється тим, що структура прислів'я, побудованого за принципом фразової номінації, забезпечує завуальованість образу, який це прислів'я несе в собі. Мовне розмаїття від цього поліпшується і стає більш адаптованим до реципієнта, чого й домагається досвідчений мовець.

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНІХ СТАНДАРТІВ НОВОГО ПОКОЛІННЯ

О.В. Нарушевич-Васильєва

Стрімкий розвиток інформатизації українського суспільства, визначені стратегічні пріоритети реформування національної системи вищої освіти в контексті євроінтеграційних процесів є основними передумовами розвитку дистанційного навчання в Україні. Провідні вищі навчальні заклади вважають за необхідне впроваджувати дистанційну форму навчання як інноваційну технологію реалізації освітніх стандартів нового покоління, яка може забезпечити принципово новий рівень доступності освіти, дає змогу значно інтенсифікувати самостійне опанування знань і реалізувати особистісно орієнтований підхід у навчальному процесі, сприяючи тим самим підвищенню конкурентоспроможності цих ВНЗ на ринку освітніх послуг.

Під дистанційним навчанням розуміють «індивідуалізований процес передавання і засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчання у спеціалізованому середовищі, яке створене на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій» [1, с. 21].

Аналіз вітчизняних і зарубіжних праць [2; 4 та ін.] показує, що вчені в цілому одностайні у визначенні основних рис технології дистанційного навчання. Назвемо ці риси та дамо стислу сутнісну характеристику кожної з них.

Гнучкість і адаптивність навчального процесу: студенти здебільшого не відвідують заняття у навчальному закладі (лекції, семінари і т. ін.), а працюють у зручній для себе час, у зручному місці, в індивідуальному темпі.

Модульність: в основу програм дистанційного навчання покладено модульний принцип. Кожний окремих курс створює цілісне уявлення про певну предметну галузь. Це дає змогу з набору незалежних курсів-модулів сформувати навчальну програму, яка відповідає індивідуальним або груповим потребам тих, хто навчається.

Нова роль викладача: за дистанційної форми навчання спектр функцій, які виконує викладач, змінюється. Зокрема, деякі відомі функції, притаманні традиційним формам навчання, набувають першорядного значення (наприклад, координація навчально-пізнавального процесу, коригування курсу, який викладається, перевірка поточних завдань тощо), виникає також низка нових функцій (наприклад, консультування під час складання індивідуального навчального плану, керівництво навчальними групами взаємопідтримки, допомога студентам у професійному самовизначенні, підготовка віртуальних навчальних ситуаційних завдань тощо).

Використання спеціалізованих засобів навчання: комп'ютерних навчальних систем у звичайному та мультимедійному варіантах; аудіо, відео навчально-інформаційних матеріалів; віртуальних лабораторних практикумів; електронних (віртуальних) тренажерів; баз даних і знань та електронних бібліотек із віддаленим доступом тощо.

Використання спеціалізованих комунікативних технологій підтримки взаємодії суб'єктів процесу дистанційного навчання. Серед таких технологій знайшли поширення:

- **кейс-технологія**, сутність якої полягає в тому, що на основі пакета матеріалів (кейса) студентам пропонується осмислити життєву ситуацію, опис якої не лише відображає якусь практичну проблему, але й актуалізує певний комплекс знань, котрий необхідно засвоїти для її розв'язання [3];

- **радіо й телевізійні технології**, які ґрунтуються на відкритих (загального користування) і замкнених (корпоративного користування) аудіо-відео системах із зворотним зв'язком (через телефонну, радіо, телевізійну або супутникову мережу, за допомогою теле- або радіопрограм);

- **мережні інформаційні технології**, що ґрунтуються на широкому використанні комп'ютерних і телекомунікаційних систем (наприклад, вебінар – нова освітня інформаційно-комунікаційна технологія, організована в Інтернеті за допомогою спеціального програмного забезпечення, за допомогою якого здійснюється очна передача й контроль знань, переважно в інтерактивному режимі.).

Економічна ефективність: оцінка світових освітніх систем показує, що дистанційне навчання приблизно на 50% дешевше за традиційні форми навчання.

Серед інших характерних властивостей дистанційної освіти найчастіше зазначають такі: **асинхронність** (процес навчання відбувається за зручним для викладача і студента розкладом або графіком), **паралельність** (навчання може проводитися з одночасним здійсненням професійної діяльності або навчанням в іншому закладі), **далекодія** (відстань від місця знаходження того, хто навчається, до навчального закладу за умови якісного зв'язку не перешкоджає ефективному навчальному процесу).

За дистанційної форми навчання визначальною стає роль викладача як організатора освітнього процесу, комунікації в насиченому інформаційному середовищі: він спрямовує навчально-пізнавальну діяльність студентів, активізує й заохочує їхні зусилля для досягнення поставленої мети, допомагає гармонійному розвитку їх особистісних і професійно значущих якостей. І традиційно саме спілкуванню приділяється головна роль у процесі навчання. Під час вивчення матеріалу, виконання практичних завдань студенти потребують уваги й допомоги з боку викладача, консультацій з тих або інших питань.

Дистанційний навчальний процес передбачає спілкування студентів між собою і викладачем асинхронне (Інтернет-засоби, які дають змогу обмінюватися інформацією із затримкою в часі, – це форуми, електронна пошта, сайти, блоги) і синхронне (Інтернет-засоби для спілкування в режимі реального часу, – це чат, відеочат і аудіочат; наприклад, сьогодні дуже популярною є програма Skype, що забезпечує високу якість голосового та відеозв'язку).

Отже, для здійснення дистанційного навчання викладачеві необхідно не лише мати чималий досвід організації і проведення аудиторних занять (лекцій, семінарів), але й знати інформаційно-комунікаційні та інноваційні педагогічні технології, володіти, як мінімум, технікою створення презентацій за допомогою програми MS Power Point і користування соціальними сервісами Інтернету.

Підсумовуючи вищевикладене, зазначимо, що для ефективного використання дистанційних технологій у підготовці фахівців необхідний зважений підхід, аналіз готовності педагогів, структурних підрозділів ВНЗ, навчально-методичного забезпечення, технічного устаткування, нормативно-правової бази. Дистанційне навчання має характеризуватися високою професійною майстерністю викладача, прагненням до співробітництва з колегами задля досягнення поставленої освітньої мети.

Література

1. Напреев Я. Л. Значення систем дистанційного навчання у підготовці економістів / Матеріали за ІХ міжнародна научна практична конференція «Achievement of high school – 2013». – Софія, 2013. – Т. 19. Педагогически науки. – С. 20–25.
2. Педагогические технологии дистанционного обучения : учеб. пособ. / [Е.С. Полат, М.В. Моисеева, А.Е. Петров и др.] ; под ред. Е.С. Полат. – М. : Издат. центр «Академия», 2006. – 400 с.

3. Ситуаційний аналіз, или анатомія кейс-метода : науч. изд. / [Ю.П. Сурмин, А.И. Сидоренко, В. Лобода и др.] ; под ред. Ю.П. Сурмина. – К. : Центр інновацій и розвитку, 2002. – 286 с.
4. Технологія створення дистанційного курсу : навч. посіб. / [В.Ю. Биков, В.М. Кухаренко, Н.Г. Сиротенко та ін.] ; за ред. В.Ю. Бикова та В.М. Кухаренка. – К. : Міленіум, 2008. – 324 с.

КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО НАУКОВОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

А.В. Макаринська, О.Є. Воєцька

Якість підготовки бакалаврів, спеціалістів, магістрів, наукових кадрів у вищих навчальних заходах залежить від глибини отриманих теоретичних знань професійного напрямку та практичних навичок під час проходження виробничих практик на підприємствах протягом всього періоду навчання.

Безумовно мікроклімат підприємства відіграє головну роль в адаптації студентів до виробничих умов, можливість застосувати та закріпити отриманні теоретичні знання, запропонувати нові підходи та ідеї і взагалі зацікавленість виробництвом та майбутньою професією.

Виробнича практика – це самостійна робота студента на підприємстві під керівництвом викладача кафедри і спеціаліста або керівника відповідного підрозділу бази практики. Загальне методичне керівництво виробничою практикою здійснює випускаюча кафедра. Програма виробничої практики включає як основні загальні питання так і індивідуальну наукову роботу студента. Найбільш ефективним є закріплення наукового напрямку досліджень починаючи з 2 курсу. При цьому завдання може носити комплексний характер та містити задачі, які будуть вирішуватися у виробничих умовах: відбір проб для проведення аналізів сировини, яка надходить і зберігається на підприємстві; проб для оцінки ефективності і стабільності технологічних процесів виробництва; готових кормових добавок та комбікорму для сільськогосподарської птиці і тварин на весь період відгодівлі; проведення аналізів з визначення показників якості та оцінки органічних комбікормів для подальшого присвоєння знаку екологічного маркування і т. ін.

На кафедрі технології комбікормів і біопалива є унікальна можливість під час проходження виробничої практики проводити наукові дослідження та експерименти на власній матеріальній базі, в науково-дослідних організаціях та суміжних профільних навчальних закладах та кафедрах, таких як: кафедра біохімії, мікробіології і фізіології харчування; кафедра екології харчових продуктів і виробництв ОНАХТ; селекційно-генетичний інститут; інститут стоматології АМН України; кафедра генетики, розведення і годівлі сільськогосподарських тварин ОДАУ, де студенти виготовляють дослідні зразки, проводять досліди з оцінки хімічного, мікробіологічного, екологічного складу та зоотехнічної ефективності дослідних зразків кормових добавок і комбікормів.

Такий комплексний підхід дозволяє сформувати і розвинути самостійну активність студентів, творчу ініціативу, відповідальність та організованість. Також зібрати та узагальнити весь науковий матеріал при виконанні наукових та комплексних наукових дипломних робіт.

Таким чином, правильно організована наукова робота під час виробничої практики є одним із самих важливих шляхів підготовки студента до професійної та наукової діяльності в сучасних умовах підготовки фахівців у зернопереробній галузі.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

А.В. Макаринська, Н.В. Хоренжий

Інноваційність є однією з головних тенденцій розвитку сучасного суспільства. Згідно із розділом XI Ст. 65 п. 1 нового Закону України “Про вищу освіту”, інноваційна діяльність у вищих навчальних закладах є невід’ємною складовою освітньої діяльності і провадиться з метою інтеграції наукової, освітньої і виробничої діяльності в системі вищої освіти. Її провадження є обов’язковим. Однак, інновації в педагогіці не виникають спонтанно, вони є результатом системних наукових пошуків, аналізу, узагальнення та впровадження провідних світових ефективних технологій навчання. Вони спрямовані на формування високоадаптованої, активної, творчої, професійної особистості та повинні коректуватися у відповідності до новітніх потреб суспільства та досягнень науково-технічного процесу.

Інноваційний підхід до викладання дисциплін у ВНЗ повинен бути спрямований на розробку цифрових освітніх навчальних ресурсів – від окремих презентацій, які використовуються викладачем у ході пояснення навчального матеріалу до електронних підручників. При чому викладачеві необхідно розробити та створити ці цифрові навчальні ресурси, органічно впроваджувати їх з традиційними технологіями навчання в навчальному процесі.

В ОНАХТ на кафедрі технології комбікормів і біопалива для викладання багатьох дисциплін, у тому числі для дисципліни «Технологія виробництва кормових засобів і добавок», у відповідності з навчальною та робочою програмами були сформульовані цілі та завдання навчання та критерії оцінки результативності вивчення курсу. Даний курс супроводжено теоретичним та практичним матеріалом:

- мультимедійний конспект лекцій у виді презентацій, розроблений в програмі Power Point;
- методичні вказівки до лабораторних робіт, самостійної та індивідуальної роботи;
- роздавальний матеріал (схеми);
- аудіо- та відеофільми;
- тематичні колекції кормових засобів і добавок.

Мультимедійне супроводження курсу розширило можливості подання навчального матеріалу шляхом поєднання в одному користувальницькому продукті основних положень, визначень, схем, графіків, таблиць, фото, анімації, аудіо- та відеоінформації. Використання презентацій при читанні лекцій має ряд переваг: наочність та доступність інформації, яка швидше та легше запам'ятовується; можливість розміщення в глобальних та локальних мережах, що має ключове значення для студентів дистанційної форми навчання; оригінальність викладання матеріалу та скорочення строку його викладання.

Аудіо- та відеоінформація представлена фрагментарними, готовими навчальними і науково-пізнавальними короткометражними фільмами (до 15 хв), відео взяті з мережі Інтернет: звичайне та стрімінг відео, в яких розкривається технологія виробництва окремих видів кормових засобів і добавок та їх характеристика. Також демонструється самостійно змонтовані відеоролики, зроблені викладачами під час стажування на підприємствах зернопереробної і харчової галузей.

Крім того, застосовуються відеоматеріали, які надані безпосередньо партнерами кафедри та зернопереробними підприємствами (ГК «Єдинство», Миронівський хлібопродукт, Союз-Агро, Агроконтек, VEGA, Alltech та ін.). Перед початком викладання дисципліни демонструється імпринтінговий навчальний матеріал, який є вступним, з метою створення загальної уяви про дисципліну, її зв'язки з іншими галузями та обрану майбутню професію.

Стало доволі легко представляти матеріали у багатьох аспектах і утримувати увагу аудиторії. Процес навчання став більш якісним, цікавим, привабливішим, підвищилась інтелектуальна складова та комфортність праці як для викладачів, так і для студентів. Деяке відеосупроводження потребує під час перегляду одночасної самостійної роботи студента (конспектування матеріалу).

У якості індивідуальної роботи студентам, на ряду з оформленням реферату, запропоновано створення власних відеороликів з виробництва кормових засобів і добавок під час проходження виробничої практики на підприємствах. Впровадження в навчальний процес такої форми подачі і контролю матеріалу дозволяє студенту проявити творчий підхід, інженерне мислення, сформувати та закріпити навички майбутньої професійної діяльності.

Тематичні колекції представлені як окремими видами кормових засобів і добавок, так і групами кормових добавок, які надані спонсорами-виробниками (Biomim, Evonik Industries AG, Alltech та ін.).

Для контролю якості та ступеня засвоєння матеріалу, віднесеного до самостійної роботи студентів за дисципліною «Технологія виробництва кормових засобів і добавок», використовуються різні варіанти тестових завдань, які розроблено у відповідності із вимогами до знань та вмінь, визначених навчальною програмою. Тестовий контроль з даної дисципліни проводиться письмово. Однак, з метою оптимізації навчального процесу у подальшому планується цей контроль проводити за допомогою комп'ютерних технологій, для чого необхідно скористатися відповідними програмними продуктами, наприклад, ADSoft Tester 2.8, PikaTest, AnsTester, тощо. Це надасть можливість

автоматизованого контролю, обліку результатів навчального процесу та надасть об'єктивності при оцінюванні знань студентів.

Таким чином, для підготовки конкурентоспроможних спеціалістів, готових до ефективної професійної діяльності необхідно широко застосовувати різні інноваційні технології.

АКТИВІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

О.Є. Воєцька, А.П. Лапінська, А.В. Макаринська

Науково-дослідна робота студентів (НДРС) у вищому навчальному закладі є одним із основних чинників підготовки висококваліфікованих кадрів відповідного профілю. Поняття НДРС включає в себе два взаємопов'язаних елементи: навчання студентів елементам дослідницької діяльності, організації і методики наукової творчості та наукові дослідження, що здійснюються студентами під керівництвом викладачів. НДРС забезпечує вирішення таких основних завдань: формування наукового світогляду, оволодіння методологією і методами наукового дослідження; розвиток творчого мислення та індивідуальних здібностей студентів у вирішенні практичних завдань; розвиток ініціативи, здатності застосувати теоретичні знання у своїй практичній роботі; необхідність постійного оновлення і вдосконалення своїх знань; розширення теоретичного кругозору і наукової ерудиції майбутнього фахівця; виховання резерву науково-педагогічних кадрів. Реалізація вказаних задач, згідно із навчальним планом підготовки бакалаврів має певні ускладнення, зокрема, викладення фахових дисциплін передбачене на 3-му курсі, НДРС – на 4-му курсі. Отже, розуміння суті, зацікавленість науковою роботою та професійним ростом приходять вже на етапі випуску із ВНЗ, що не дозволяє у повній мірі реалізувати формування високоякісних спеціалістів, згідно із постійно зростаючими вимогами ринку. Враховуючи вищевказане, необхідна зміна підходів до організації проведення наукової роботи, активізація роботи наукових гуртків, посилення роботи випускових кафедр із студентами 1-2 курсу. Слід відмітити, що навантаження на випускові кафедри у такому разі значно зростає, оскільки необхідно враховувати рівень фахової підготовки студентів 1-2 курсу, проводити стислі і зрозумілі викладення особливостей технології виробництва продукції галузі, висвітлювати актуальні проблеми, перспективи розвитку галузі та ін., вміти зацікавити студентів, стимулювати до подальшої як аудиторної так і самостійної роботи.

Реалізація вказаних заходів була проведена на кафедрі технології комбікормів і біопалива. Для активізації НДРС 4 курсу і залучення до роботи студентів 1-3 курсів для кожного потоку кращих студентів 1-4 курсів були організовані зустрічі із завідувачем кафедри, д.т.н., проф. Єгоровим Б.В., який відповідно до рівня підготовки кожного потоку підготував доповіді із оформленими цікавими слайдами про актуальні проблеми і перспективи подальшого розвитку галузі, роль і місце галузі у забезпеченні населення планети продуктами

харчування та ін. Студенти були запрошені на студентську наукову конференцію, проведено зустрічі із керівниками наукових гуртків та намічено індивідуальну роботу з кожним студентом. Така форма роботи дозволила виявити і залучити до наукової роботи найздібніших, ініціативних студентів, які прагнуть постійного оновлення і вдосконалення своїх професійних знань, розширення теоретичного кругозору і наукової ерудиції і у подальшому стануть майбутніми вченими, дослідниками, викладачами.

ОЗНАЙОМЛЮВАЛЬНА ПРАКТИКА: ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ

О.Є. Воєцька, А.П. Лапінська, Т.В. Бордун

Завершальним етапом навчального процесу підготовки бакалаврів на 1 курсі є ознайомлювальна практика, яка повинна закласти основи формування професійної компетентності майбутніх фахівців.

Важливим фактором при проведенні ознайомчої практики є вибір місця її проходження. Очевидно, що перевагу слід надати найсучаснішим підприємствам, тому вагомими є зв'язки випускових кафедр із виробництвом.

При проходженні ознайомлювальної практики на кафедрі технології комбікормів і біопалива були організовані екскурсії на комбікормовий завод ТОВ «Агротрейд-Юг», побудований при науковій і консультаційній підтримці кафедри технології комбікормів і біопалива і особисто д-ра техн. наук, проф. Сгорова Б. В. Дата введення в експлуатацію березень 2009 р.

Тісна співпраця кафедри із підприємством дозволила створити всі умови для ефективного проходження ознайомлювальної практики студентів. Для детального проведення екскурсії студенти були розділені на невеликі групи, що дозволило забезпечити візуальне сприйняття та заслуховування пояснень усіма студентами. Для опрацювання заслуханих матеріалів для студентів було виділено приміщення, де вони могли обробити та записати отриману інформацію. Після чого студенти мали можливість разом із викладачем знову повернутись до виробничого корпусу та візуально закріпити особливості технологічних рішень. Враховуючи відсутність базових знань із фаху у студентів 1-го курсу та складність опрацювання нового матеріалу такий підхід є дуже ефективним. Під час повторних екскурсій у виробничий корпус викладач проводив екскурсію у режимі опитування, студенти відповідали на запитання викладача, закріплюючи пройдений матеріал.

Відомо, що від майстерності, кваліфікованості лектора багато в чому залежить розуміння суті, зацікавленість до вивчення матеріалу у студентів, тому керівником практики від підприємства було призначено головного технолога Сусло В.В., яка провела цікаві, ґрунтовні екскурсії, знайомила із актуальними проблемами, які виникають на виробництві, давала кваліфіковані пояснення на запитання студентів. Студенти задавали багато запитань, активно працювали при обговоренні матеріалу, що ще раз підтверджує доцільність поєднання науки та практики.

Узагальнюючи вищевказане, можна зробити висновок, що лише у тісній співпраці із провідними підприємствами можливе формування компетентного фахівця, затребуваного на ринку праці. Від вдалого вибору точки проходження ознайомлювальної практики, наявності висококваліфікованих кадрів, що володіють вмінням донести інформацію до студентів, формату проведення екскурсій залежить зацікавленість їх до подальшого професійного росту.

Проведення такого рівня екскурсій потребує значної уваги від підприємства та значно збільшує навантаження на керівника практики від підприємства, тому кафедра щиро вдячна керівництву ТОВ «Агротрейд-Юг».

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕХНОЛОГІЇ ХАРЧОВИХ ВИРОБНИЦТВ»

О.Є. Воєцька, Т.В. Бордун

Одним із головних завдань нашої академії є підготовка висококваліфікованих кадрів для харчової промисловості, які поєднуючи теорію і практику вміють аналізувати стан виробництва, виявляти вузькі місця у технологічному процесі та знаходити нові технологічні рішення, використовуючи вітчизняний та закордонний досвід.

Підготовка студентів молодших курсів до вивчення спеціальних дисциплін починається з дисципліни «Технології харчових виробництв», де студенти отримують перші знання і знайомляться з різними харчовими і зерно переробними технологіями: технологіями зберігання, консервування та переробки молока; технологіями зберігання, консервування і переробки м'яса; технологіями жирів і жирозамінників; технологіями продуктів бродіння і виноробства; технологіями зберігання і переробки зерна; технологіями виробництва комбікормів.

На технологію виробництва комбікормів виділяється всього 8 годин лекцій і 4 години лабораторних робіт. За цей час викладачі намагаються надати студентам загальну інформацію щодо комбікормового виробництва, про етапи розвитку комбікормової промисловості, призначення комбікормів, асортимент сировини і готової продукції, основні технологічні процеси виробництва комбікормів, яку в подальшому при навчанні на старших курсах будуть вивчати більш детально і поглиблено. Для полегшення засвоєння цього матеріалу на кафедрі технології комбікормів і біопалива розроблено комплекс методичних матеріалів з дисципліни, що включає: робочу програму, рейтинг оцінки знань, методичні вказівки до проведення лабораторних та самостійних робіт, теми рефератів для виконання індивідуальної роботи, конспект лекцій та тестові завдання для оцінювання знань студентів. Необхідно зазначити, що при розробці вищеперелічених методичних матеріалів враховано готовність студентів молодших курсів до сприйняття навчального матеріалу, передбачивши послідовність та взаємозв'язок викладання різних технологій кафедрами академії, а також форми контролю знань та рейтингову оцінку знань.

Тому, включення до навчальних планів дисципліни «Технології харчових виробництв» для студентів 2-го і 3-го курсів на технологічних спеціальностях академії, з метою ознайомлення студентів з різними технологіями харчових та зернопереробних підприємств необхідно вважати доцільним. Так як знання, набуті студентами при вивченні даної дисципліни, стануть у нагоді при вивченні спеціальних дисциплін, виконанні курсових проектів, комплексних дипломних проектів та магістерських робіт. Тим самим, будуть сприяти формуванню знань, умінь і навиків, а також професійно важливих якостей, необхідних для ведення технологічних процесів виробництва продукції на підприємствах галузі.

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ АДАПТАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Г.В. Ангелов, Л.Л. Блохіна

Поняття «адаптація» може також мати різне значення в залежності від того, біологічний або соціальний її аспекти розглядаються в конкретному дослідженні. Розглядаючи соціальний аспект адаптації, використовують поняття «соціальної адаптації». Цей термін почав широко використовуватися з середини 60-х років, однак при цьому розумівся різними авторами неоднаково.

Людина адаптується до соціального середовища, не тільки приймаючи і засвоюючи соціальні норми даного соціального середовища, тобто власне соціалізуючись, але й активно перетворюючи умови, до яких повинна адаптуватися, відтворюючи свої особистісні якості, прагнучи найбільш повно самовиразити свою індивідуальну сутність, Людина створює своє середовище сама. Структура суспільства, процес поділу праці і місце людини в суспільстві в сукупності визначають можливості адаптації, а також розвиток «Я».

Н. Нікітіна пропонує визначати соціальну адаптацію як інтеграцію особистості в сформовану систему соціальних відносин. Але таке визначення не враховує специфічних особливостей спільного двосторонньої соціальної взаємодії, в якій обидві сторони (соціальне середовище і людина) обопільно активні. Важливий внесок у розробку такого, більш широкого, поняття соціальної адаптації вніс Ж. Піаже. Відповідно до його концепції процес соціальної адаптації виступає як єдність процесів аккомодатії (засвоєння правил середовища, «уподібнення» йому) і асиміляції («уподібнення» її собі, перетворення середовища), тобто як двосторонній процес і результат взаємоспрямованості зустрічної активності суб'єкта і соціального середовища.

Г. І. Царегородцев, враховуючи двосторонню спрямованість соціальної адаптації, стверджує, що це процес зміни соціальних, соціально-психологічних, морально-психологічних, економічних і демографічних відносин між людьми, пристосовування їх до соціального середовища. Серед специфічних особливостей соціальної адаптації виділяють: активну участь свідомості, вплив трудової діяльності людини на середовище, активну зміну людиною соціальних умов

буття. Тут цікаві ідеї Е. С. Маркаряна, який казав, що людське суспільство є не просто адаптивною, а адаптивно-адаптуючою системою, оскільки людська діяльність має перетворюючу природу.

Часто соціалізацію пов'язують тільки із загальним розвитком, становленням особистості, а адаптацію – процесом пристосування вже сформованої особистості, коли вона стикається з новими умовами спілкування та діяльності. Так, Д. А. Андреева розглядає адаптацію та соціалізацію як єдиний процес взаємодії особистості і суспільства. При цьому адаптація виражає пристосування людини до нової для неї предметної діяльності, будучи умовою соціалізації, що розуміється як процес становлення особистості.

У сучасній ситуації людина постійно зустрічається з новими умовами роботи і спілкування. Постійні зміни вимагають не стільки пристосування до них, скільки розвитку, збагачення особистості, її самовдосконалення з урахуванням змін у суспільстві. Перед людиною постає проблема переосмислення та переоцінки своєї позиції, вибору адекватної лінії поведінки відповідно до нових умов.

На відміну від соціалізації, яка відображає становлення особистості, обумовлене в основному впливом з боку соціального середовища, процес адаптації відображає в більшій мірі суб'єктивно опосередкований розвиток особистості щодо її індивідуальних особливостей і здібностей. Суб'єктивній вибірковості адаптації особистості протилежний процес соціалізації. «Поняття соціалізації відображає вплив об'єктивного світу (суспільства) на розвиток особистості, характеризує становлення особистості, в основному, з об'єктивної точки зору, під впливом соціальних умов».

Слід також зазначити, що між діяльністю учнів в умовах вузу і школи є істотні кількісні і якісні відмінності. У вузі вища інтенсивність розумової роботи, більший обсяг засвоєваних знань, може бути присутня різка нерівномірність навчального навантаження, особливо в період сесій. Якісні відмінності характеризуються різкою зміною кола предметів, що вивчаються, а також появою профільюючих предметів, з якими студент пов'язує свою особисту перспективу.

СУТЬ І СПЕЦИФІКА ТЕОРІЇ НАВЧАННЯ У ВНЗ

Г.А. Шевченко, Ю.М. Мельник, А.П. Зюганов

Процес навчання – це цілеспрямований, соціально обумовлений та педагогічно організований процес розвитку особистості студентів, який відбувається на основі оволодіння систематизованими науковими знаннями та способами діяльності.

Навчання у ВНЗ має ряд специфічних рис: 1. У вищій школі вивчається наука а не основи наук; 2. Тут відбувається зближення самостійної роботи студентів та науково-дослідницької діяльності викладачів; 3. У діяльності викладачів поєднується наукова, навчальна та виховна діяльність; 4. Навчальна робота у вузі спрямовується на професіоналізацію.

У зв'язку з цим формуються парадигми навчання у ВНЗ: 1. Забезпечення єдності у науковій та навчальній діяльності студентів; 2. Професійна спрямованість та фахова мобільність; 3. Проблемність; 4. Емоційність всього процесу навчання.

На основі синтезу цих парадигм визначають групи принципів навчання у вищій школі:

- орієнтованість вищої школи на розвиток особистості майбутнього фахівця;
- відповідність змісту освіти сучасним прогнозованим тенденціям розвитку науки (техніки) та виробництва (технологій);
- оптимальне сполучення загальних, групових та індивідуальних форм організації навчального процесу;
- раціональне застосування сучасних методів і засобів навчання на різних етапах підготовки фахівців;
- відповідність результатів підготовки фахівців вимогам з боку конкретної сфери професійної діяльності, забезпечення їхньої конкурентоспроможності.

У сучасній науковій літературі констатують п'ять методів навчання (у кожному наступному методі зростає ступінь активності та самостійності студента):

1. **Пяснюючо-ілюстрований метод** – передбачає трансляцію студентові великої кількості інформації у «готовому» вигляді під час лекції та з навчальної і методичної літератури.

2. До **репродуктивного методу** відносять застосування вивченого на основі зразку чи правила. Тут студенти діють по інструкціям, правилам у аналогічних, східних з типовим зразком, ситуаціях.

3. **Метод проблемного викладення** полягає у такому алгоритмі дій викладача: постановка проблеми, формулювання пізнавального завдання, порівняння різних підходів і, нарешті, демонстрація способу вирішення. Тут студенти стають співучасниками наукового пошуку.

4. **Евристичний метод** – це організація педагогом активного пошуку вирішення пізнавальних завдань.

5. **Дослідницький метод** полягає у тому, що після аналізу матеріалу, формулювання проблем і завдань, короткого інструктажу студенти самостійно вивчають літературу, першоджерела, виконують дії пошукового характеру в дослідницькій діяльності.

ЛЕКЦІЯ ЯК НЕІМІТАЦІЙНА ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ АКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ

Г.А. Шевченко

Суть активних методів навчання, спрямованих на формування вмінь і навичок майбутніх фахівців, полягає у забезпеченні виконання студентами завдань у процесі рішення яких вони самостійно набувають вмінь і навички.

Прояв та розвиток активних методів навчання обумовлено тим, що перед навчанням було поставлено завдання не тільки засвоєння студентами знань і формування професійних вмінь та навичок, але й розвиток творчих і комунікативних здібностей особистості, формування особистісного підходу до виникаючої проблеми.

Проблемна лекція розпочинається з постановки проблеми, яку необхідно вирішити у ході викладання матеріалу. Проблемні питання вирізняються тим, що прихована у них проблема потребує не однотипного вирішення, тобто готової схеми вирішення у минулому досвіді немає. Для відповіді потрібним є роздум, що забезпечує творче засвоєння студентами принципів і закономірностей науки.

Лекція-візуалізація є результатом нового використання принципу наглядності. Вона вчить студентів переробляти усну і письмову інформацію у візуальну форму, що забезпечує вміння систематизувати та виділяти найбільш значущі положення.

Лекція вдвох подається студентам у живому діалогічному спілкуванні двох викладачів поміж собою. Тут моделюються реальні професійні ситуації обговорення теоретичних питань з різних позицій двома фахівцями (теоретиком і практиком, прибічником і супротивником тощо). Вимушені порівнювати студенти виробляють власну позицію щодо проблеми.

Лекція із заздальгідь запланованими помилками розробляється для розвитку у студентів вмінь оперативно аналізувати професійні ситуації, виступати у ролі експертів, опонентів, рецензентів, вміти виділяти хибну або неточну інформацію. По ходу лекції студенти повинні фіксувати помилки чи неточності; наприкінці лекцій відводиться 10-15 хвилин на обговорення правильних відповідей.

Лекція – прес-конференція має специфічний порядок проведення: після проголошення лектором теми протягом трьох хвилин студенти повинні письмово поставити питання по заданій темі, після чого у ході зв'язаного розкриття теми лектор відповідає на питання та проводить підсумкову оцінку питань як відображення знань та інтересів слухачів.

Лекція-бесіда чи «діалог з аудиторією» дозволяє залучити увагу студентів до найважливіших питань теми, визначити зміст і темп викладання матеріалу з урахуванням особливостей студентів.

Лекція-дискусія – це взаємодія викладача і студентів, вільний обмін ідеями, поглядами та судженнями по питанню, що вивчається. Такий підхід значно активізує пізнавальну діяльність аудиторії.

Лекція з розглядом конкретних ситуацій по формі схожа з лекцією-дискусією, проте на обговорення викладач виносить не питання, а конкретну ситуацію.

Різноманіття методів проведення лекційного заняття змінює роль викладача, який стає не тільки носієм знань, але й наставником, який ініціює творчі пошуки студентів.

СУТЬ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ СУЧАСНОГО СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ З ФІЛОСОФІЇ

Ю.М. Мельник, Г.А. Шевченко, А. П. Зюганов

У сучасному вищому навчальному закладі зростає інтерес до інноваційної, мотивуючої студента, методики проведення семінарського заняття, яке повинно виконувати наступні функції: навчальну, розвиваючу, виховну, діагностично-корекційну і контролюючу та бути орієнтовним на розвиток пізнавальних можливостей та творчих потенцій студентів.

Сьогодні виділяють такі форми інноваційних семінарів: 1. організаційно-діяльнісна гра – імітаційна модель, у якій відображається реальна діяльність; 2. мозкова атака; 3. творчі роботи; 4. тестування тощо. Вибір оптимального варіанту методики проведення семінарського заняття визначається багатьма чинниками: специфікою предмета, проблемами підготовки фахівців, можливостями викладача та підготовленістю студентів.

Ми пропонуємо дві структурно-логічні схеми для проведення семінарського заняття з філософії:

- 1) при високому ступені готовності та активності студентів (схема 1);
- 2) при недостатньому рівні активності студентів (схема 2) .

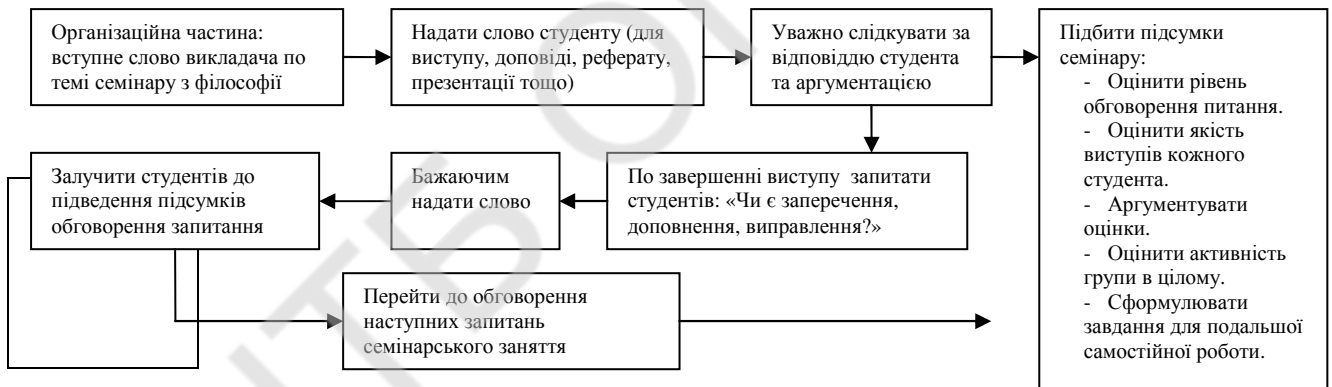

Схема 1

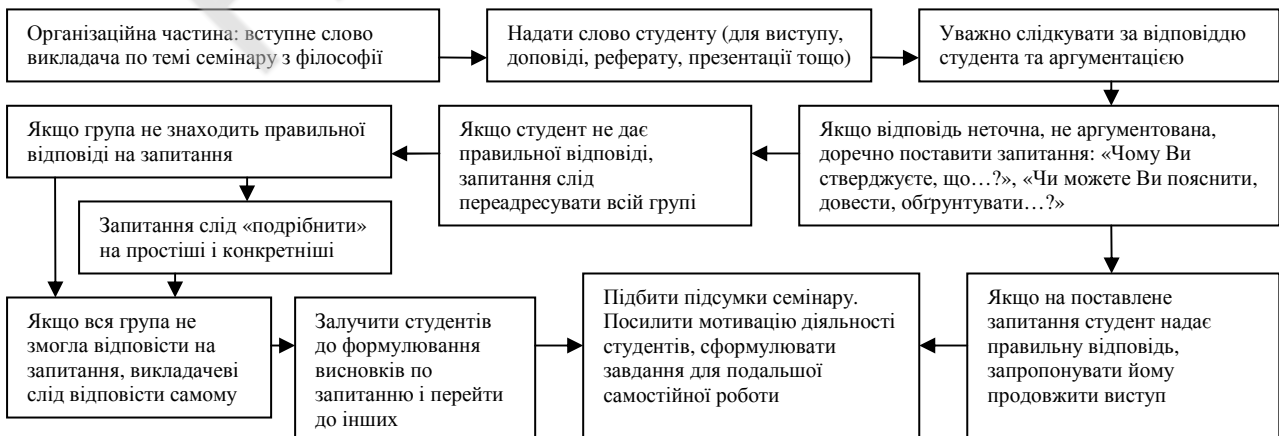

Схема 2

РОЗШИРЕННЯ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ БАЗИ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ПОЛІТОЛОГІЇ ЯК ОДИН З АСПЕКТІВ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

Є.В. Іванов

Актуальною для сьогодення виступає проблема розширення проблеми термінологічної лексики з політології та інших соціальних наук студентами ОНАХТ. Термінологічна лексика необхідна студентам насамперед у читанні спеціальних текстів з дисциплін, що вивчаються у вищому освітньому закладі з метою отримання професійної інформації, для ведення бесіди або дискусії на високому науковому рівні, а також під час написання анотації, реферату чи повідомлення.

Очевидно, що ефективність і успішність вивчення термінологічної лексики під час вивчення залежить від виваженого вибору матеріалу, який залучається до навчального процесу. Таким базовим матеріалом є, перш за все, тексти соціально-політичного спрямування, які вважаються джерелом для розширення фахового термінологічного словника, предметом читання та обговорення на заняттях, основою для усного спілкування на конференціях та колоквиумах.

Семантичне поле терміна повинне бути однонаправлене, тобто мати лише одне трактування, що є внутрішньо притаманною ознакою термінологічної системи будь-якої науки, адже, за А.В.Суперанською, «термін не може два або декілька смислів, тому що його денотат – наукове поняття, а значення терміна – концептуальне». Проте розвиток поліметодологічності в науці зумовив розвиток багатозначності в термінології. Причому таке становище спостерігається не тільки в соціології, політології а й в інших галузях гуманітарного знання. Кожна науково організована система знань намагається окреслити значення певного терміна в його зв'язках з усім своїм категоріально-теоретичним апаратом. Однак це опосередковано призводить до розширення термінологічної синонімії та багатозначності. Проте така інтеграція наук – явище досить полемічне, оскільки вона супроводжується в багато разів більшою диференціацією, розмежуванням окремих галузей, що призводить до переоцінки їх термінів.

Базовими термінами сучасних соціальних наук виступають загальнонаукові терміни «дискурс» та «парадигма», які разом з великою кількістю інших термінів політологія отримала від цілої плеяди філософів-деконструктивістів, яких з деяким запізненням відкрили для себе інтелектуали пострадянського суспільства. Знання специфічної термінології постконструктивізму стало для критиків та теоретиків своєрідним іспитом на елітарність, приналежність до когорти обраних. Це стало можливим внаслідок того, що праці цих філософів мали безпрецедентно дискусійний характер - це в значній мірі призводило до епатування і концептуального протистояння з традиційною методологією. В той же час вони були достатньо відкритими та універсальними, щоб нові покоління вчених могли в їх рамках знайти для себе невирішені проблеми в науці.

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Ю.М. Мельник

Інтерактивне навчання це спосіб пізнання, який реалізується у формах сумісної діяльності студентів та викладачів, тобто навчальний процес організовано так, що практично усі студенти навчальної групи не тільки залучені у процес пізнання, але й мають можливість розуміти та рефлексувати з приводу того, що вони знають і думають.

У порівнянні з іншими методами, інтерактивні орієнтовані на більш широку взаємодію студентів не лише з викладачем, але й один з одним і на домінування активності студентів у процесі навчання.

Активність викладача поступається місцем активності студентів, а завданням викладача стає створення умов для їхньої ініціативи. Інтерактивні методи навчання базуються на психологічних механізмах посилення впливу групи на процес засвоєння кожним учасником досвіду взаємодії та взаємонавчання.

Інтерактивні методи навчання поділяють на ігрові (ділова навчальна гра, рольова гра, психологічний брендинг тощо) та неігрові (аналіз конкретних ситуацій – case study, групові дискусії, мозковий штурм, методи кооперативного навчання).

Інтерактивна лекція поєднує в собі аспекти традиційної лекції та тренінгової гри. Цей формат лекцій раціонально застосовувати у тих випадках, коли носієм унікальної інформації є викладач і коли ресурс часу та інших інформаційних джерел лімітовано (проблемна лекція, лекція-консультація, лекція-провокація, лекція-дослідження, лекція-візуалізація тощо).

Ділова гра імітує різні аспекти людської активності та соціальної взаємодії, знімає суперечності між абстрактним характером навчального предмету і реальним характером професійної діяльності.

Рольова гра використовується для вирішення комплексних завдань засвоєння нового матеріалу, закріплення і розвитку творчих здібностей, а також для формування загальнонавчальних вмінь. Вона надає можливість студентові зрозуміти та дослідити матеріал з різних позицій.

Мозковий штурм дозволяє знайти рішення складних проблем шляхом застосування спеціальних правил обговорення.

Аналіз конкретних навчальних ситуацій (case study) – метод навчання, призначений для удосконалення навичок та отримання досвіду у таких сферах: виявлення, вибір та вирішення проблем; робота з інформацією – осмислення значущості деталей ситуації; аналіз і синтез інформації та аргументів; робота з припущеннями і висновками; оцінка альтернатив; прийняття рішень тощо.

Комп'ютерна симуляція – ситуаційний тренінг по аналогії з комп'ютерним тренажером.

Метод дискусії виступає базовим у системі інтерактивних методів навчання – є включеним у кожний з них як необхідна компонента. Разом з тим, дискусія може виступати і як самостійний метод інтерактивного навчання,

наведений у множині модифікації, які розрізняються способами організації процесу обговорення. Дискусія – це колективне обговорення конкретної проблеми, питання чи співставлення різних позицій, інформації, ідей, поглядів та припущень.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ САЙТ ВИКЛАДАЧА

Н.О. Дец, Д.В. Дец

Сьогодні неможливо уявити сучасну систему освіти без використання інформаційних технологій у процесі навчання, в тому числі із застосуванням комп'ютерної техніки та глобальних інформаційних мереж. Однак для отримання оперативної інформації, її переробки та використання недостатньо просто натискати на клавіші комп'ютера. Навички, які необхідні для отримання потрібної інформації, сьогодні не обмежуються простими операціями користувача, а вимагають певних технічних умов і зусиль для оволодіння ними.

Використання можливостей Інтернету в навчальному процесі – це можливість застосування як методики викладання, основною частиною якої є використання інформаційного сайту викладача, так і використання можливостей мережі в якості допоміжного інструменту при модульній формі навчання (розсилка завдань, надання виконаних робіт, відповіді на питання, ознайомлення студентів з оцінками і т.д.).

Сторінки викладачів в Інтернеті (персональні сайти, сторінки в соціальних мережах) є джерелом інформації для студентів про організацію навчального процесу, які містять деяку кількість посилань на електронні ресурси, на електронні підручники та публікації автора сайту.

Електронна пошта викладача дає можливість спілкування студента з керівником, але цей діалог носить перерваний, непостійний, розірваний у часі характер. Електронні підручники є в основному допоміжним елементом в процесі навчання, який замінює недостатню кількість друкованих еквівалентів.

Побудова навчання з активним використанням інформаційних технологій та Інтернет-ресурсів дозволить значно збільшити частку самостійної роботи студентів і створити максимально комфортний режим роботи. На сьогоднішній день Інтернет-сайтів викладачів мають чотири основні функції:

- своєчасне поширення інформації серед студентів (наприклад, презентацій, що викладач використовує на лекціях – опція «зона інтернет-навчання»);
- збір інформації від студентів (відповідей, тестів, письмових робіт, матеріалів до заняття) електронною поштою;
- залучення студентів у процес дослідження і процес збору та аналізу інформації (опція «форум інтернет-навчання» містить онлайн дошку оголошень, на якій знаходяться запропоновані, в тому числі і студентами, теми для обговорення);
- зміна статусу викладача, який виступає в більшій мірі в якості наставника і керує процесом навчання на відстані.

Умовами для реалізації даної технології навчання є: вільний доступ викладача і студентів до комп'ютерів, підключеним до Інтернету; наявність у викладача навичок роботи в Інтернеті і знань про спеціальні програмні продукти (технічні рішення) та Інтернет-технології, навичок розробки та проведення занять за допомогою мультимедійних технологій; розробка курсу з урахуванням використання інформаційних технологій.

Створення власного сайту (або сторінки) для викладачів на сьогодні є здійсненним завданням, набагато більш серйозного підходу вимагає спеціальна розробка курсу з використанням Інтернет-сайту і формування комплексу методичних матеріалів для розміщення на особистій сторінці.

Після проведення установчих лекцій викладач продовжує керівництво процесом самостійного внеаудиторного навчання через свій сайт, який служить місцем спілкування викладача зі студентами. Як правило, для цього важливо представити на особистій сторінці: календарно-тематичний план курсу; розклад консультацій; презентаційні або допоміжні матеріали; список завдань для студентів, терміни їх виконання та вимоги до оформлення, а також спосіб їх подання: електронною поштою або на паперовому носії (перший варіант підвищує ефективність використання сайту); інформацію про форми зворотного зв'язку (перелік форм контролю та шкалу оцінки результатів роботи), видах і часу перевірочних робіт (проміжних і заключних); список рекомендованої літератури та Інтернет-посилань за темами дослідження; дошку поточних оголошень, на якій розміщується актуальна інформація.

Спілкування зі студентами через сайт дозволяє зменшити число аудиторних консультацій, постійно перебувати «на зв'язку», контролювати процес самостійного навчання, а також побудувати менш формалізовані стосунки зі студентами. Це дозволить підвищити зацікавленість студентів у процесі і результаті навчання.

РОЛЬ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИПУСКНИКІВ ОНАХТ

Т.А. Манолі, Г.С. Паламарчук, С.А. Памбук, Н.М. Кушніренко

У даний час вища професійна освіта орієнтована на соціальне замовлення. Споживачами результатів освітніх процесів є роботодавці, які оцінюють якість освіти і підготовленість фахівців за рівнем їх компетентності. Професійна освіта має бути орієнтована на підготовку компетентного фахівця, здатного застосовувати отримані знання та вміння, бути готовим до здійснення певного виду діяльності в конкретних ситуаціях.

Широке впровадження в промисловість наукомістких технологій, специфіка розв'язуваних в них інженерних задач, які перебувають на стику декількох технічних наук, привели до трансформації вимог до інженерних кадрів. Для успішного виконання своїх функцій сучасний випускник повинен володіти не тільки сумою загальних і спеціальних знань, навичок і умінь, а й

комплексом певних якостей особистості, що забезпечують плідну роботу в команді. Відповідно до видів професійної діяльності перед випускником стоїть низка завдань, успішне вирішення яких залежить від рівня сформованості у нього професійної компетентності.

Професійна компетентність як якість особистості формується протягом усього життя людини. Завдання ВНЗ – підготувати висококваліфікованого фахівця в обраній галузі професійної діяльності. Сутність професійної компетентності полягає у формуванні на базі загальної освіти таких професійно значущих для особистості і суспільства якостей, які дозволяють людині найбільш повно реалізувати себе в конкретних видах трудової діяльності. Виконання таких вимог передбачає формування певного рівня професійної компетентності, що дозволяє випускнику бути конкурентоспроможним на ринку праці і активно впровадитися в обрану ним професійну сферу з метою подальшого професійного самовдосконалення.

Однією з особливостей навчального процесу в ОНАХТ, спрямованого на випуск висококваліфікованих фахівців, є поділ навчання студентів на два етапи: фундаментальну підготовку і профільну.

Навчання на молодших курсах передбачає глибоке освоєння студентами соціально-економічних, хімічних і загальноінженерних дисциплін. В цей же час студенти проходять практику на провідних підприємствах і отримують практичні навички роботи в сучасних виробничих лабораторіях.

Навчальний процес поряд з лекційними, семінарськими і лабораторними заняттями включає в себе науково-дослідну роботу студентів (НДРС) Основне завдання НДРС полягає в тому, щоб надати студентам навички самостійної теоретичної та навчально-практичної роботи, ознайомити їх з сучасними методами наукового дослідження, технікою і методологією виконання наукових і прикладних досліджень у галузі інноваційних технологій, набуття навичок роботи в науковому та виробничому колективах.

У процесі виконання НДРС студенти повинні навчитися застосовувати теоретичні знання на практиці, працювати з науковою літературою, складати реферати та огляди, вирішувати окремі теоретичні завдання, самостійно готувати та проводити дослідницькі експерименти в галузі інноваційних розробок, користуватися лабораторним обладнанням, доповідати результати своїх робіт.

Науково-дослідницька діяльність студентів розглядається як один з ключових напрямків вдосконалення якості професійної підготовки студентів. Залучення до науково-дослідної діяльності студентів сприяє формуванню готовності майбутніх фахівців до творчої реалізації отриманих у ВНЗ знань, умінь і навичок, допомагає оволодіти методологією наукового пошуку, знайти дослідний досвід. У процесі наукового пошуку відбувається усвідомлення студентами необхідності безперервної професійної самоосвіти та самовдосконалення. Безпосередня участь студентів у наукових дослідженнях має значення не тільки для отримання фундаментальної освіти, але насамперед для виховання фахівців, що володіють професійною культурою. Науково-дослідна діяльність визначає можливості професійного розвитку особистості студента.

Процес формування професійної компетентності студентів через науково-дослідницьку діяльність передбачає якісний перехід від функціонального рівня до креативного.

Організована науково-дослідна діяльність як цілісна система є засобом формування у студентів професійної спрямованості особистості, засвоєння ними основ майбутньої професійної діяльності.

Таким чином, науково-дослідна діяльність, стимулюючи розвиток мотивації, знань і умінь студента, сприяє формуванню його професійної компетентності.

Модель професійної підготовки, що передбачає в якості результату сформовану професійну компетентність, будується на основі єдності теоретичної і практичної підготовки, що знаходить відображення у виконанні курсового, дипломного проєктів та випускної кваліфікаційної роботи магістра. Заняття науковою роботою сприяє формуванню у студентів системного мислення, уміння аналізувати, прогнозувати та розв'язувати складні виробничі ситуації, мати самостійне судження про кожен з них. При цьому студент опановує технологією проведення експериментальної роботи: умінням працювати з першоджерелами, навичками діагностики та обробки отриманого практичного матеріалу, коректного використання даних. Наявність дослідних знань і умінь є однією з яскравих характеристик рівня професійної культури студента.

Дослідницька діяльність студентів дозволяє реалізовувати не тільки пізнавальні та творчі завдання, а й дає можливість особистісного розвитку студентів, їх самореалізації, розвиває комунікативну культуру, що є інструментальним компонентом професійної діяльності наших випускників.

КОМПЛЕКСНІ ДИПЛОМНІ ПРОЕКТИ У СИСТЕМІ ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Л.В. Агунова, Н.Г. Азарова

Більшість випускників вищих навчальних закладів щорічно стикаються з проблемою працевлаштування. Керівники виробництв не поспішають брати молодих фахівців на виробництво. Найчастіше відмову пояснюють недостатністю професійних навичок і знань, відсутністю уявлень про посадові обов'язки і відповідальність.

На разі харчова промисловість потребує фахівців, які здатні самостійно вдосконалювати свої навички, приймати нестандартні рішення та нести відповідальність за отримані наслідки. Висвітлення цих питань перед студентською молоддю та формування відповідних якостей та навичок є задачею вищих навчальних закладів. Особливо це актуально у світлі зростаючої конкуренції у вищій освіті.

Конкурентоспроможність випускника на ринку праці залежить від навичок, сформованих у процесі навчання, виховної та практичної діяльності. При цьому велике значення має не значна база знань, а саме досвід діяльності та спроможність застосування цих знань на практиці, що дозволить вирішувати

виробничі задачі і набути навичок взаємодії з іншими людьми. Дуже важливим у цьому процесі є свідомість вибору та щирий інтерес до майбутньої спеціальності.

Тому дуже важливими навичками для майбутнього фахівця є гнучкість і професійна мобільність, здатність знаходити вихід у різноманітних професійних ситуаціях, відповідальність, бажання постійно удосконалювати свій досвід, впевненість у собі та вміння презентувати себе та свої напрацювання і здатність розуміти інших людей.

В наш час передові позиції в економічному розвитку займають країни, які готують висококваліфікованих спеціалістів, адже до 40 % темпу економічного зростання забезпечує освіта.

Останні декілька років кафедра технології м'яса, риби і морепродуктів приймає активну участь у виконанні комплексних дипломних проектів. До їх виконання долучаються фахівці різних випускових кафедр, це дозволяє ефективно вирішувати завдання науково-прикладного, технологічного, економічного спрямування. Під час виконання таких проектів студенти вчаться працювати в колективі, знайомитись з особливостями виконання дипломного проекту на різних кафедрах та факультетах, обмінюватись інформацією стосовно сучасних методів проектування. Безумовно ця співпраця призводить до підвищення рівня загальної якості знань дипломника. Разом з тим, підготовка до виконання таких дипломних проектів потребує більш глибокого аналізу літературних джерел, проведення патентного пошуку, обґрунтування вибору технології виробництва продукції і т.д. у порівнянні із стандартним проектуванням.

Певний досвід керівництва такими проектами демонструє необхідність виділення більшого часу для виконання міжкафедрального дипломного проекту, особливо пов'язаного із інноваційними та інвестиційними розробками. Одним із варіантів вирішення даної проблеми є залучення студентів до роботи над таким дипломним проектом і видачі їм завдання ще на етапі курсового проектування і пов'язувати тематику курсового проекту із тематикою диплому. Це дозволить значно покращити ефективність дипломного проектування, сприятиме підвищенню фахової компетентності і конкурентоспроможності випускника на ринку праці.

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИКОНАННІ ПРАКТИЧНИХ РОБІТ З «ОСНОВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Т.В. Стрікаленко, О.М. Берегова, В.М. Тіщенко, Ю.В. Дудник

Потреба у зміні освітньої парадигми системи освіти індустріального суспільства, започаткованої ще у XVII столітті Я. Коменським, до мотивованого, самостійного та адаптивного навчання, збагаченого ресурсами інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), стала нагальною у розвинутих країнах світу ще наприкінці XX століття. Історія людства знає виключно мало технологій, що були здатні змінити долю цілих народів і цивілізацій. Ними

були майже всі революційні інновації в історії освіти: писемність, університет, друкарський верстат, Інтернет. Це цілком логічно, адже рівень освіти в суспільстві слугує важливим коефіцієнтом ефективності, на який помножується вся людська діяльність. І сучасному суспільству потрібні фахівці, які здатні до самостійного мислення, самореалізації як професійної, так і особистісної, які прагнуть до самовдосконалення і самореалізації. Метою роботи було проаналізувати засвоєння навичок самостійної роботи студентів при виконанні практичних робіт з курсу «Основи наукових досліджень».

Активна задіяність студентів перших курсів у навчальному процесі є досить складним його елементом, хоча, на перший погляд, це твердження протирічить спрямованості першокурсників до навчання саме у цьому вищому навчальному закладі, яку вони продемонстрували при вступі. Більш звичним для них є просте відтворення матеріалу, викладеного на лекції чи «добутого» з інтернету, тоді як здатність до практичного використання навіть таких простих понять курсу «Основи наукових досліджень», як «аналіз» чи «синтез» здобутої інформації у потенційно професійній галузі, можуть застосовувати не більше половини групи.

На практичних заняттях студентам було запропоновано не лише теоретично засвоїти уявлення про соціологічні дослідження, але й скласти питання для анкет чи інтерв'ю, відповіді на які вони могли з'ясувати у працівників туристичних фірм, пересічних громадян та відвідувачів туристичних агентств, а також у студентів інших курсів ОНАХТ щодо актуальних питань майбутнього фаху. Робота проводилась в «малих групах», і це дозволило організувати цікаві дискусії вже на етапі формулювання питань тому, що, перебуваючи «у проблемі», доповідачі від цих груп не завжди могли повністю охопити предмет їх зацікавленості, що потребувало певної теоретичної обізнаності, чи, навпаки, дуже подрібнювали питання, які, практично, не могли мати чіткої відповіді.

Після виконання студентами «малих груп» власне «польових досліджень», аналіз заповнених анкет також вимагав не лише вміння підрахувати результати опитування та зобразити їх графічно, але й проаналізувати та порівняти з матеріалами аналогічних досліджень, що є у джерелах доступної інформації. Нарешті, отримані дані та їх аналіз необхідно було описати та підготувати доповіді і презентації, обговорити їх та, нарешті, написати тези доповідей для участі у конференції.

Брали участь у проведенні досліджень, аналізі їх результатів та підготовці доповідей і тез доповідей всі студенти «малих груп», переважно у позанавчальний час, що засвідчило, на нашу думку, наявність у них достатньо високої професійної зацікавленості. Слід зазначити, що після завершення роботи у багатьох студентів, судячи з їх висловлювань, докорінно змінилось уявлення про необхідність таких досліджень у повсякденній роботі фахівця, про важливість системного підходу та постійної роботи з джерелами інформації, самостійної пізнавальної діяльності та творчого (наукового) пошуку.

Тези доповідей від всіх «малих груп», що виконували дослідження, опубліковані у Збірнику наукових праць молодих учених, аспірантів та студентів ОНАХТ (2014 р.).

Отриманий нами досвід організації самостійної роботи студентів на практичних заняттях з курсу «Основи наукових досліджень» засвідчив, по-перше, необхідність продовження аналогічної роботи як такої, що сприяє поглибленому засвоєнню матеріалу та самореалізації студентів. По-друге, цей досвід засвідчив також перспективність надання навичок формування потреби у постійному навчанні, що є однією з задач вищої освіти сьогодні.

SMART-ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Т.В. Стрікаленко, О.В. Ляпіна, Н.В. Скубій

Ключовим елементом глобальної конкуренції на сьогодні є розвиток національних систем освіти. В умовах зростання потоку інформації, постійного удосконалення інформаційних та телекомунікаційних технологій якісно змінились підходи до формування освітнього процесу з різних поглядів – ідеологічного, організаційного, методичного та виховного. Актуальною є пропозиція ЮНЕСКО щодо просування концепції «суспільства знань», а не «інформаційного суспільства» як такого, що є функціональним та технологічним базисом суспільства знань. Адже інформаційна сфера перестала бути просто місцем роботи чи інструментом спілкування, але стала повноцінною та невід’ємною частиною життя практично кожної людини.

Не менш актуальним видається також аналіз змін, що мають місце серед учасників навчального процесу, а саме:

- зростає відставання академічного контенту, а знання, що надають студентам, застарівають ще в період навчання (навіть при використанні нових підручників, яких обмаль);
- виросло нове «сітьове» покоління, яке надає перевагу не кількадезяти аналітичній роботі в бібліотеці, а одному пошуковому запиту в інтернет-мережі;
- сучасні знання стали доступними людям з високою інформаційною культурою, яка є не завжди свідченням загальної культури в її соціо-технічному аспекті, показником досконалості людини, суспільства чи певної його частини, а, швидше, відтворенням професійної культури, тобто знанням інформатики, математики, іноземної мови (комплексу методик та інструментів для оптимізації роботи з масивами інформації)

SMART-навчання – це навчання самостійне, мотивоване, адаптивне, збагачене ресурсами, з вбудованими технологіями (Selfdirected, Motivated, Adaptive, Resource-enriched, Technologyembedded).

SMART-технології використовуються для реалізації освітніх програм, які полягають не лише в інструментальних технологіях ведення навчального

процесу, але і в інноваційних навчальних планах і дисциплінах. Сьогодні виділяють три стадії розвитку інформатизації та SMART-технологій у системі вищої освіти:

1) виникнення технології «e-learning» (електронного/ дистанційного навчання), яка полягає в наданні освітніх послуг в умовах опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій (з 1998 р.);

2) розвиток технології «blended learning» (змішаного навчання), що включає комбінацію різних методів аудиторного та позааудиторного навчання (з 1999 р.);

3) впровадження технологій «m-learning» та «s-learning» (мультимедійної/ мобільної освіти та використання соціальних мереж), які передбачають надання дистанційних освітніх послуг за допомогою сучасних мобільних пристроїв: смартфонів, планшетів і нетбуків, із застосуванням мультимедійних засобів навчання та соціальних мереж (з 2000 р.).

В межах SMART-технологій навчання виділяють різні підходи до організації навчального процесу, а саме: синхронне та асинхронне навчання. При синхронному навчанні і викладач, і студент одночасно залучені в систему навчання. Цей тип навчання включає «живе навчання» – взаємодію викладача та слухача в навчальній аудиторії або ж повністю його відтворює завдяки проведенню вебінарів та інших семінарів, заснованих на інтернет-технологіях, текстових та голосових чатів тощо.

При асинхронному навчанні викладач і студент не присутні в системі навчання одночасно. Завдяки формуванню бази даних, веденню статистики навчання, впровадженню різних форм контрольних завдань, студенти більшу частину часу самостійно працюють над вивченням електронних курсів, а з викладачами або не зустрічаються взагалі, навіть онлайн, або це відбувається рідко, наприклад, тільки на стадії оцінки та обговорення результатів навчання. Досвід такого навчання започаткував восени 2011 року Стенфордський університет, який запропонував усім охочим безкоштовно три своїх курси через мережу Інтернет. Лише в одному з цих курсів тоді взяло участь близько 160 тисяч студентів зі 190 країн світу. На червень 2014 року в світі існувало вже близько 2600 масових відкритих онлайн-курсів (МВОК) – тобто за 3 роки їх роботи відмічено зростання на 327% використання такої технології навчання. МВОК створюють десятки провідних університетів по всьому світу, а такі країни як Франція, Китай та Йорданія заснували національні платформи масових відкритих онлайн-курсів.

В Україні у 2014 році створено громадський проект МВОК «Prometheus» (викладачами КНУ ім. Тараса Шевченка, КПІ та Києво-Могилянської академії, з 2015 року до його роботи залучились викладачі Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова та Одеського національного медичного університету). Кожний курс проекту «Prometheus» складається з відеолекцій викладачів названих ВНЗ, інтерактивних завдань, що дозволяють закріпити отримані знання, а також форуму, на якому студенти (будь-якого віку, освіти,

статків, стану здоров'я та професійної спрямованості) мають можливість поставити питання викладачу та спілкуватися один з одним. Вже перші курси проекту «Prometheus» відвідали слухачі з більш ніж 30 країн світу – з України, Польщі та Росії, Німеччини, Нідерландів, США, Китаю тощо. Успішне завершення курсу дало змогу їм отримати електронний сертифікат, який підтверджує здобуті знання.

Проект «Prometheus» не лише самостійно створює та розміщує масові відкриті онлайн-курси на власному сайті, але й надає безкоштовну можливість університетам, провідним викладачам та компаніям-лідерам у своїй галузі публікувати й розповсюджувати курси на цій платформі. Адже можливості МВОК як інноваційного засобу перегляду характерної для індустріального суспільства концепції «освіта на все життя» (educationforlife) та її заміни на концепцію «освіта протягом всього життя» (educationthroughlife), є надзвичайно великими. Творче використання можливостей МВОК дозволяє не лише підвищити індивідуальний фаховий рівень або здобути другу освіту, налагодити вищим навчальним закладам регіональне і міжнародне співробітництво, але й привернути увагу потенційних абітурієнтів і ознайомити їх з професорсько-викладацьким складом ВНЗ, покращити позиції ВНЗ на ринку освіти та працевлаштуванні випускників.

До позитивних сторін застосування SMART-технологій у навчальному процесі у вищих навчальних закладах також відносять можливість їх використання при викладанні різних дисциплін, високу ефективність засвоєння знань, підвищення інтересу до навчання у студентів, а також сучасність технологій і розуміння та сприймання їх студентами як природної складової молодих людей, що робить їх життя зручним інструментом для розвитку творчого потенціалу.

Подальше вдосконалення системи вищої освіти має ґрунтуватися на актуалізації SMART-технологій навчання відповідно до тенденцій розвитку суспільства, використовуючи при цьому весь арсенал технологій навчання, що їх напрацювало людство. Адже, як стверджує Білл Гейтс, «Ми завжди переоцінюємо зміни, які відбуватимуться в найближчі два роки, і недооцінюємо зміни, які відбувались в минулі десять».

Література

1. Smart-технології в Україні і світі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://molodi.in.ua/smart-tehnolohiji/>.
2. Гордієнко Т. Перспективи розвитку технологій вищої освіти./ SMART-освіта: ресурси та перспективи: Мат-ли Міжнар. наук.-метод. конф.: тези доповідей. – Київ: КНТЕУ, 2014. – С. 38–40.
3. Губрій Н., Побірська І. Від SMART-технологій до SMART-освіти./ Там же. – С. 40–42.
4. Якубов С., Якінін Я. Технології SMART та навчальні матеріали / Hi-Tech у школі. – 2011. – № 3-4. – С. 8–11.

ДО ПИТАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

Я.В. Машарова

Науково-технічний розвиток ХХІ століття надав нові можливості щодо здобування знань нетрадиційним шляхом. Маємо на увазі поширення дистанційного навчання, що набуває популярності серед тих осіб, які з певних причин не мають можливості користуватися традиційними формами навчання. Саме тому актуальним є створення навчальних посібників, тестових завдань, словників фахової термінології для дистанційного вивчення української мови за професійним спрямуванням, а також для вдосконалення рівня практичного володіння українською мовою.

Модульна технологія вивчення української мови за професійним спрямуванням містить змістову, практичну та контрольну-оцінювальну складові. З огляду на підвищення інтересу до вивчення української мови та формування на її базі умінь та навичок культури усного професійного мовлення вважаємо доцільним запропонувати студентам, що навчаються дистанційно, ряд тем, які реалізуються фахівцями у типових ситуаціях повсякденного спілкування. Кожна з тем повинна викладатися з урахуванням норм сучасної української літературної мови і може бути використана відповідно до реальних потреб.

Зокрема тема «Лексичні норми сучасної української літературної мови» стисло надає історію формування української лексики, у тому числі термінологічної, а розділ «Синтаксичні норми української мови» представляє систему правил, що регулюють вживання розділових знаків у письмовому тексті. Дуже важливо, щоб теоретичний матеріал надавався стисло, із зосередженням уваги на головному. Те саме стосується і практичної частини, що містить завдання та запитання для самоконтролю. Отже, теми, призначені для дистанційного навчання, повинні викладатися з урахуванням структури процесу засвоєння, осмислення, закріплення та застосування знань, а навчальний матеріал повинен бути представленим так, щоб студент міг легко перевірити набуті знання за допомогою контрольних та тестових завдань. Відповідно до цих вимог треба чітко розробити критерії оцінювання студентів, а також надати список літератури, що допоможе студентам виконати поставлені завдання та поглибити набуті знання. Важливо, щоб рекомендована література містила джерела з різних галузей знань відповідно до напрямів навчання студентів, а також новітні джерела щодо вивчення сучасної галузевої термінології.

Отже, матеріал для дистанційного вивчення української мови за професійним спрямуванням повинен поєднувати елементи лексикології, правопису, основ стилістики, редагування, текстології, пунктуації.

Теоретичні розвідки та практичні завдання повинні розв'язувати одне з головних завдань сучасної вищої освіти – підготовки тих фахівців, які належно представлятимуть свою державу на міжнародному рівні.

**ОСОБЛИВОСТІ ЗМІСТОВНОГО НАПОВНЕННЯ КУРСУ
“УКРАЇНСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)”
ДЛЯ СТУДЕНТІВ РІЗНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ВНЗ**

А.В. Лупол

Вища освіта вирішує проблему впровадження нових напрямків, змісту, методів та форм підготовки студентів саме до професійної діяльності. Тому помітне місце на сучасному етапі реформування вищої школи займають процеси посилення ролі інтеграції як синтетичного бачення досліджуваних феноменів в організації процесу навчання. Важливо показати інтегративні відносини мови та держави в системі вищої освіти як двох компонентів цілісної системи наукового знання. І саме мова як фундамент, на якому побудовано суспільні відносини, “як один із факторів самоорганізації нації, є важливим критерієм духовності, культури, освіченості народу і студентської молоді зокрема”.

Таким чином, вивчення літературної мови, її норм, майстерного володіння мовою в усіх сферах спілкування – важлива складова професійної підготовки молоді до майбутньої діяльності. Тому потребують обґрунтування процеси вироблення у студентів різних спеціальностей умінь і навичок користування мовним матеріалом в умовах їх професійного спілкування. І телефонні розмови, і збори, і службові записки, і різноманітні звіти, що циркулюють в організації, є реакцією на можливості й проблеми, які створює зовнішнє оточення. При обміні інформацією виникають різні форми взаємних стосунків, симпатії, антипатії, які обов’язково мають словесне оформлення. Слово стає невід’ємним інструментом спеціаліста, а мовлення – компонентом його професійної майстерності.

Безліч актуальних проблем перед викладачем ВНЗ, однією з найважливіших є розвиток комунікативної культури студентів. На наш погляд, особливої уваги потребують діючі програми з української мови у виші. Беззаперечним є той факт, що повсюдно, замість того, щоб вдосконалювати мову, вивчають її граматичну структуру.

Ми вважаємо, що, як би не називався мовний курс у вищій школі “Українська мова (за професійним спрямуванням)”, або якимось по-іншому, провідні моменти його формування та реалізації мають бути такі: змістове наповнення дисципліни має сприяти розширенню знань про рідну мову та актуалізації існуючих знань, важливих у виші для шліфування мовленнєвих умінь і навичок студентів для майбутньої професії.

Отже, предметом вивчення практичного курсу української мови є мова фахової галузі (а мовні стереотипи – етикетні вислови, мовні кліше, терміни і професіоналізми – як головний компонент цієї мови). Тому велика увага під час вивчення всіх тем має приділятися засвоєнню студентами мовних стереотипів комунікацій фахівця будь-якого профілю. Це сприятиме оптимізації спілкування в різних галузях.

Коректування й утримання високої культури мовлення є складовою загальної людської культури. Сьогодні збільшився інтерес до української мови як державної і є недостатнім мати знання, що їх набуто в школі. Випускник ВНЗ повинен добре знати українську мову і використовувати її при виконанні службових обов'язків, адже глибокі знання професійної мови сприяють оволодінню фахом, підвищують ефективність праці, зміцнюють ділові стосунки. Для спеціаліста будь-якого профілю, зокрема, культура усного й писемного мовлення є не лише відображенням його толерантності, вихованості, інтелігентності, чистоти думок, висловлювань та вчинків, а й визначає загалом культуру його праці й, що важливіше, культуру взаємин у щоденному спілкуванні в усіх сферах мовленнєвої діяльності: від приватного спілкування – до спілкування на державній площині.

МОВА – НАСЛІДОК МАТЕРІАЛЬНОЇ І ДУХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОКОЛІНЬ

Н.В. Копач

Національна мова – це здобуток культури, духовної діяльності певного народу, а одночасно й здобуток культури всього людства, бо кожна мова доповнює іншу, а разом – вони витвір світового колективного людського розуму. Заперечення на право існування якоїсь мови – аморальність, злочин проти всього людства, і людство повинно боротися проти таких аномалій. Природа нічого не творить непотрібного, отже, не можна і силою викреслювати з життя те, що вже створено. Це буде злочин проти природи, але для світової культури – непоправна втрата, бо все народ може відбудувати: техніку, господарство, цивілізацію нову, а ось мову відновити не може. Нація зникає, настає її історична смерть. Коли ж народ сам через свою несвідомість чи під тиском зовнішніх реакційних сил перестає плекати й обороняти найважливіше – рідну мову, самозрікається найцінніших скарбів, здобутих предками, він стає на шлях самогубства, яке світова історія людства не назве інакше, як найганебнішим кроком, спрямованим проти природи існування людини.

Мова – найважливіша фортеця, яку народ повинен оберігати пильніше й відчайдушніше, ніж свої кордони. Бо втративши кордони, державність – народ завжди має можливість їх відновити, а мови не відновить ніколи. Цінності її немає з чим порівнювати. У мові народ закодує націю, всю свою історію, свій багатовіковий досвід, здобутки культури й цивілізації, свою матеріальну і духовну самотність.

Вивчення мови тісно пов'язане з осмисленням слів як одиниць, що мають певну форму і зміст. Воно передбачає насамперед їх поділ на окремі лексико-граматичні класи, який здійснюється на основі виявлення спільних лексичних, морфологічних і синтаксичних ознаках. Правильне розуміння семантики слова, чітке розрізнення виконуваних ним синтаксичних функцій у реченні є одним із

факторів правильного визначення категорійного статусу кожного окремо взятого слова, а отже, і його правильного вживання та правопису.

Середньовічні європейські учені, діячі культури, мандрівники про українську мову, її переваги висловлювалися, безперечно, без будь-яких упереджень і прагнень щось очорнити, а щось обілити. Висловлювання, оцінки української мови були цілком об'єктивними. Хоча українську мову середньовічна Європа знала не так, як мови інших народів, однак важливо відзначити, що майже всі автори, які висловлювалися про неї, були одностайними в оцінці: мова ця ніжна, поетична, мелодійна, багата, досконала, здатна до відображення найтонших і найскладніших думок та почуттів, має багатий лексикон, а народ, творець цієї мови, здібний до швидкого засвоєння мов інших народів. Вирішальним чинником, що сприяв уважнішому ставленню середньовічної Європи до української мови було те, що на Україні нею повсюдно (в селах і містах) говорив народ, її вживали в судах і канцеляріях, а мова, якою говорить народ, завжди привертає увагу міжнародної громадськості.

ПЕРСПЕКТИВИ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ НА ПІДГОТОВЧОМУ ВІДДІЛЕННІ ЦМО ОНАХТ

Т.Г. Казарян, О.В. Шевчук

У західному та центральному регіонах України вивчення української мови як іноземної стало реальністю. Для південного та східного регіонів, з переважно російськомовним населенням, вивчення української мови іноземцями є найближчою перспективою. Мотивація вивчення саме української мови досить велика для іноземців, що пов'язують своє майбутнє з отриманням вищої освіти або професійним удосконаленням, роботою в Україні. Така мотивація має включати і розширення географії отримання вищої освіти, яка не обмежується тільки Україною чи певним її регіоном, а може враховувати деякі регіони Білорусі, Росії, Чехії, Словаччини, Польщі, Молдови, де українська мова так, як зараз російська, могла б стати не тільки посередником, а й основою вивчення інших слов'янських мов.

У нашій академії вивчення української мови як іноземної зі студентами основних курсів (I-IV) з ближнього та далекого зарубіжжя вже включено в навчальні плани і проводиться викладачами кафедри українознавства та лінгводидактики. Для слухачів підготовчого відділення іноземних громадян вивчення української мови проходить факультативно, за наявності бажуючих. Шкода, але слухачі підготовчого відділення не усвідомлюють необхідності знання української мови, доки не стануть вже першокурсниками і не прийдуть на лекції або на практичні чи лабораторні заняття, які проводяться переважно українською мовою. Адже до того часу їм вистачало російської мови, яку вони вивчають протягом року, для спілкування на вулиці, в суспільних закладах, транспорті тощо.

Викладачі кафедри українознавства та лінгводидактики, враховуючи можливість та необхідність у майбутньому вивчення української мови, намагаються зацікавити сьгоднішніх слухачів підготовчого відділення українською культурою на заняттях з країнознавства, а для слухачів гуманітарної групи на заняттях з історії України й основ української та зарубіжної літератури.

З метою зацікавлення українською мовою, а також подолання перших страхів, пов'язаних з вивченням ще однієї іноземної мови, професор Віват Г.І. включила у свій посібник “Перші кроки в Україні” (ч. 1) українську лексику, український фольклор (прислів'я, приказки, скоромовки), розповіді про українські свята і традиції, що дає змогу якнайкраще пізнати українську побутову культуру. Задля адаптації та кращого сприймання інформації з різних джерел автори добрали до кожної запропонованої теми тексти різні за своєю структурою та призначенням: тексти наукового та художнього стилів мовлення. А також посібник вміщує навчальні статті, віршовані твори, фольклор, діалоги. У цьому підручнику слухачі підготовчого відділення отримали не тільки узагальнення знань з граматики російської мови, а й базу для подальшого знайомства і вивчення української мови як іноземної.

ПРОБЛЕМАТИКА РОЗШИРЕННЯ СЛОВНИКОВОГО ЗАПАСУ РОСІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

О.К. Часнкова

Проблематика вивчення і розширення словникового запасу російської мови завжди відкрита і також привертає особливу увагу вчених у ХХІ столітті. У вивченні будь-якої іноземної мови постійне поповнення словникового складу новими одиницями – основна складова успіху. Сьогодні існує велика кількість методик, які допомагають в освоєнні нових горизонтів мови. Без їхньої допомоги запам'ятовування нових слів перетворилося б в сумне механічне заучування і призвело б до протилежного результату – відторгнення.

Проаналізувавши останні дослідження вчених та систематизувавши приходимо до висновку, що найкращими будуть такі методи:

Складання тематичних карток – один із найпопулярніших способів запам'ятовування слів. Після знайомства з новим текстом (книгою, статтею, діалогом тощо) необхідно на спеціальні картки виписувати всі незнайомі слова та вирази. Еквіваленти рідної мови при цьому пишуться на іншому боці картки. Можливе поступове поповнення карток новими словами тієї ж тематичної групи. Кольорові картки краще звичайних: можна записувати різні частини мови на картки різного кольору.

Підписування предметів. Цей спосіб задіює зорову (віртуальну) пам'ять. Необхідно підписати всі предмети навколо на російській мові (використовується слухачем і в домашніх умовах).

Асоціативні ряди. В центрі листка треба написати слово (на російській мові) та будуємо кластер, який засновується на асоціаціях до цього слова.

Наприклад, до слова «університет» можна використати слова «преподаватель», «аудитория», «студент», «парта», «доска», «мел», «тетрадь», «книга», «упражнение», «текст», «фраза», «диалог» тощо. Малювання слів. Коли важко запам'ятати слово, його можна намалювати, цей метод діє на зорову пам'ять.

Синонімічні та антонімічні ряди. Треба використовувати окремих зошит і записувати різні частини мови парами – синоніми та антоніми, тоді слухач засвоює зразу декілька слів.

Розповідь. Творчий метод, який застосовують для зв'язку нових слів та фраз в одне ціле. Це допомагає не лише запам'ятати нові слова, а й навчає правильно складати речення і розвивати фантазію. Викладач може запропонувати десять слів на свій вибір і дати завдання іноземцям скласти маленький текст.

Мовні ігри. Різні ігри зі словами, кросворди, приказки, прислів'я, загадки та навіть банальний пошук слів допоможуть вам збагатити словниковий запас.

Отже, які б методи не використовували викладачі, основною умовою залишається перехід пасивного словникового складу в активний.

ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ТЕХНОЛОГІЇ ХАРЧУВАННЯ» ЯК ФАКТОР ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Н.А. Кушнір

Для забезпечення якісної професійної підготовки випускників вищих навчальних закладів (ВНЗ) все більшого значення набуває їх практична підготовка під час навчання. Випускник ВНЗ, який має практичний досвід роботи – більш адаптований до майбутньої професійної діяльності, краще може оцінити професійну ситуацію, знайти альтернативні шляхи її вирішення.

Практична підготовка студента є одним із важливих видів навчальної діяльності ВНЗ, яка дозволяє практично засвоїти отримані під час навчального процесу теоретичні знання. Важливим є виховання у студентів вмінь та навичок систематичного оновлення своїх знань і вмінь та застосування їх у практичній діяльності. Навчальна діяльність – складний, багаторівневий процес, ефективність якого зводиться до комплексного та всебічного розвитку здібностей та професійних якостей майбутніх фахівців.

Практика є невід'ємною складовою частиною професійної підготовки і виступає як один із засобів формування у майбутніх фахівців знань, умінь і навичок, необхідних для успішної та ефективної професійної діяльності. Практична підготовка студентів передбачає безперервність та послідовність її проведення при одержанні потрібного достатнього обсягу практичних знань і умінь відповідно до кваліфікаційного рівня. У ході практики студенти повинні отримати навички та вміння майбутніх кваліфікованих керівників структурних підрозділів підприємства ресторанного господарства і організаторів виробництва, навички приймати самостійні рішення на конкретній ділянці цеху в реальних умовах шляхом виконання на виробництві різних обов'язків професійної та

організаційно-керівної діяльності. Посилення практичної підготовки студентів є важливим аспектом оптимізації підготовки студентів у вищих навчальних закладах на сучасному етапі. Основне завдання виробничої та технологічної практик – це формування у випускника здатності перетворювати фундаментальні та прикладні знання на професійні функції.

Одним із видів практичної підготовки є виробнича практика, яка має на меті підготовку студентів до роботи в сучасних умовах, отримання ними знань про модель, організацію та особливості розвитку послуг на підприємствах ресторанного господарства, а також знань та умінь з планування та організації роботи закладу.

При підготовці фахівців спеціальності «Технології харчування» велике значення має і психологічне навантаження студента:

- активізація професійних мотивів засобами виховної роботи;
- проведення міждисциплінарних зв'язків з використанням їх у практичній діяльності;
- чергування розумової і фізичною діяльності, позитивне ставлення до праці;
- під час роботи відбувається тренування різних аналізаторських підходів та їх розвиток;
- відбувається накопичення навичок та вмінь, засвоєння практичних знань, перевірки їх якості і кількості в реальних умовах виробництва;
- має місце самовиховання, самоаналіз та удосконалення професійної уваги.

Професійна компетентність означає володіння професійною діяльністю на достатньо високому рівні, здатність планувати свій подальший професійний шлях; користування прийомами професійного спілкування та усвідомлення соціальної відповідальності за результати своєї роботи; володіння прийомами самовираження та саморозвитку в рамках спеціальності, готовність до професійного зростання, позитивне ставлення до майбутньої професійної діяльності. Протягом навчання компетентність студентів вищих навчальних закладів зростає через засвоєння теоретичних знань, оволодіння різними практичними методами роботи, прояву професійної критичності мислення.

Тому головними завданнями практики є соціальна, психологічна та фізіологічна адаптація студентів до умов виробництва; ознайомлення з моделлю закладу, обсягом і характером господарської діяльності, організацією управління і правовими питаннями його діяльності; накопичення досвіду самостійної роботи в ході виконання складних виробничих робіт; набуття вмінь формувати асортимент конкурентоспроможної продукції та послуг; ознайомлення з організацією контролю якості продукції; засвоєння прогресивних технологій, сучасного обладнання, засобів механізації та автоматизації; проведення аналізу технологічного процесу виробництва та вибір оптимальних технологічних параметрів для забезпечення високої харчової цінності готових страв; набути навичок організації різних форм обслуговування споживачів; оволодіння досвідом роботи новаторів та кращих працівників виробництва; вивчення

технічної і технологічної документації підприємства, питань наукової організації праці; ознайомлення з прийомами ділового спілкування, вирішення конфліктних ситуацій при наданні послуг закладом ресторанного господарства та в трудовому колективі.

Протягом практики студенти починають засвоювати основи професійної майстерності, формувати стиль індивідуальної діяльності, набувають уміння співпраці та спілкування в колективі, тобто відбувається процес первинної професійної соціалізації.

Необхідно розглядати роль практичної підготовки у формуванні професійної компетенції майбутніх фахівців та покращувати умови проведення практики і поліпшення підготовки студентів наступним чином:

- проводити аналіз потреб у фахівцях ресторанної сфери безпосередньо у роботодавців шляхом проведення зустрічей студентів з роботодавцями;
- укладати середньострокові (до трьох років) та довгострокові (до п'яти років) договори про забезпечення студентів базами практики з подальшим використанням отриманих знань в комплексному проектуванні;
- максимально наблизити навчальні плани та робочі навчальні програми до вимог сучасного підприємства ресторанного господарства;
- забезпечити проведення практики на новітніх підприємствах, де є сучасне обладнання та застосовуються інноваційні технології;
- сприяти співпраці між викладачами-керівниками практики від кафедр та керівниками практики від виробництва щодо підготовки робочих програм, проводити науково-дослідну роботу та організувати трансфер технологій в рамках дипломного проектування;
- залучати фахівців-практиків до участі у фахових конференціях, симпозіумах, круглих столах, брифінгів, майстер-класів, тощо.

Практика студентів проводиться на підприємствах ресторанного господарства, які відповідають вимогам навчальної програми. Після закінчення практики студенти складають звіт у порядку, встановленому відповідною кафедрою.

Студенти можуть також самостійно обирати собі місце проходження практики за дозволом кафедри, після перевірки відповідності закладу вимогам робочої програми. Усі види практики скеровуються кафедрою в особливих формах: загальному керівництві викладачів, спільному керівництві викладачів двох кафедр та фахівця-виробника, залучення керівників підприємства для виступу, читання лекцій для студентів, закріплення підприємців, які б здійснювали керівництво та консультування студентів безпосередньо на робочому місці.

Отже, через професійно орієнтоване навчання студентів і формування професійних ціннісних орієнтирів можливе забезпечення в подальшому розвитку та вдосконалення професійних умінь. Удосконалення практичної підготовки, як засобу професійного зростання фахівця, повинно стати формуванням у студентів вміння проявляти ініціативу, розв'язувати нестандартне завдання, здатності до планування та прогнозування результатів власних самостійних дій.

Цього можна досягти за допомогою постійного корегування відповідності теоретичної підготовки студентів спеціальності «Технології харчування» реальним вимогам розвитку суспільства; олімпіад студентів старших курсів з виконання завдань замовників (баз практики) з обов'язковою презентацією на базі практики їх результатів; отримання студентами додаткових кваліфікацій (освоєння сумісних областей знання); мотивування та стимулювання студентів до активної практичної діяльності; формування в середовищі керівників підприємств, організацій, фірм, органів державного управління та місцевого самоврядування іміджу Одеської національної академії харчових технологій як установи, здатної здійснювати реальну підтримку виробництва в закладах ресторанного господарства.

КОМПЛЕКС МЕТОДІВ АКТИВНОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ЗА НАПРЯМОМ «ІНЖЕНЕРНА МЕХАНІКА»

О.В. Алексашин, А.В. Ульяницький, Г.А. Гончарук

Методи активного навчання все ширше використовуються при підготовці студентів за напрямом «Інженерна механіка» та підвищення їх кваліфікації. Різний характер дисциплін, викладаємих на кафедрі технологічного обладнання зернових виробництв визначає необхідність гнучкого підходу до активізації навчального процесу, використання не будь-якої однієї, а рядка ефективних форм активного навчання.

Охарактеризуємо систему методів активного навчання, застосовану на кафедрі технологічного обладнання зернових виробництв Одеської національної академії харчових технологій і багатьох інших навчальних закладах, де проводиться підготовка спеціалістів за напрямом «Інженерна механіка».

Методи активного навчання, які реалізуються на традиційних видах занять, ми відносимо до числа неімітаційних за відсутності наданої в той чи іншій формі імітаційної моделі вивчаємого об'єкта, процесу або діяльності. На відміну від них, імітаційні ігрові методи, зазвичай не укладаються в рамки традиційних занять, забезпечують імітацію майбутньої виробничо-господарської або проектно-конструкторської діяльності. Практично при підготовці студентів за напрямом «Інженерна механіка» використовуються декілька видів імітаційних ігрових занять, які розрізняються між собою за деякими істотними ознаками, а також за масштабом, складністю і характером розв'язуваних завдань, раціональної області застосування, часу, необхідного для розробки та впровадження того чи іншого ігрового методу.

Для імітації індивідуальної професійної діяльності використовуються:

– метод аналізу конкретних ситуацій (наприклад, проблема зниження продуктивності праці в конкретній організації). Варіантами рішення, що розробляються окремими студентами або невеликими групами, можуть бути вдосконалення системи стимулювання, автоматизація управління і т. ін.;

– імітаційна вправа, схожа з аналізом ситуацій, але відрізняється від нього тим, що викладачу заздалегідь відомо оптимальне або нормативне рішення (наприклад, питання про заходи, які приймуть керівники при недостатньо задовольняючих їх конкретних діях підлеглих);

– метод індивідуального тренажу, реалізований з допомогою спеціально сконструйованих тренажерів або спеціальних віртуальних комп'ютерних програм (наприклад, тренажер для набуття навичок роботи в автоматизованому диспетчерському пункті).

Коллективна професійна діяльність, яку відрізняє виділення не менше двох людей і взаємодія студентів, які займають різні ігрові посади, імітується за допомогою наступних методів:

– ділових ігор, які широко застосовуються в технологічних вищих навчальних закладах;

– розігрування ролей, прикладом якого може служити імітація створення нових видів технологічного та транспортуючого обладнання на знову споруджуваних зернопереробних підприємствах.

– ігрового проектування, найбільш придатного для вивчення складних інженерних дисциплін, наприклад, вирішення проблеми транспортної розв'язки внутрішньоцехового та міжцехового простору.

Імітаційні ігрові методи, які вже освоюють викладачі кафедри технологічного обладнання зернових виробництв, вимагають різних засобів, зусиль і часу на розробку і практичне застосування: від кількох років на створення великої ділової гри до двох-трьох тижнів на імітаційну вправу.

ІНТЕНСИФІКАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ЧИТАННІ ЛЕКЦІЙ

О.В. Алексашин, А.В. Ульяницький, Г.А. Гончарук

В останні роки проблеми вищої школи стали предметом широкого обговорення. Вносяться різні пропозиції щодо зміни методів і форм навчання, навчальних засобів і навіть самої системи вищої освіти. Поява таких пропозицій закономірна. Але на ряду з серйозними, науково обґрунтованими рекомендаціями пропонуються і такі, у яких лише віддається данина моді, не дають відчутних результатів, а в ряді випадків і досить далекі від справжніх, нагальних проблем вищої освіти. Введення в навчальний процес нових форм можливо при наявності обґрунтованих даних, що свідчать про поліпшення якості підготовки фахівців.

Лекція в системі навчання відіграє чільну роль. Отримуючи в ході лекції знання, студент долучається до науки на найсучаснішому рівні, дізнається про новітні досягнення в обраній галузі наук і одночасно отримує можливість проникнути в творчу лабораторію вченого-викладача.

Найголовніше і найпотрібніше в лекції є напрямна, що формує і визначає роль мови і мовлення, включаючи мову науки. У вищому навчальному закладі

не повинно бути місця лекції-переказом. Кожна лекція вимагає від викладача особистого аналізу розвитку наукових положень, історичного підходу до них і неодмінного висвітлення їх сучасного стану. При цьому інформація повинна бути авторитетною, переконливою та поданою на високому, але доступному для аудиторії науковому рівні. Необхідно, щоб майбутній фахівець бачив і ясно уявляв собі, де саме на практиці він зможе застосувати отримані знання.

За силою особистого емоційного впливу лектора, його контакту з аудиторією, виробленого враження, загального впливу на студентів лекційний спосіб передачі навчального матеріалу найбільш вдалий. Лекція розкриває понятійний апарат конкретної галузі знання, проблеми, логіку, дає цілісне уявлення про предмет, показуючи його місце в системі науки зв'язок зі спорідненими дисциплінами, збуджує інтерес до предмета, розвиває професійні інтереси, значною мірою визначає зміст інших видів занять.

Сучасна технічна апаратура не повинна витіснити лектора з навчального процесу. Використовувати технічні засоби слід тільки тоді, коли вони йдуть на користь справи, коли зміст матеріалу і характер викладу вимагають їх застосування як одного із засобів розкриття цього змісту.

Зміст лекції має бути на рівні сучасного розвитку науки і техніки, незалежно від змісту навчальної програми.

Методика навчальної роботи та управління навчальним процесом передбачає наявність зворотного зв'язку. Зворотній зв'язок у навчанні – це не поточна перевірка знань, а постійне виявлення результативності функціонування системи навчання з метою її подальшого вдосконалення.

Виходячи із цього дуже важливим є визначення методів інтенсифікації навчального процесу при читанні лекцій.

Один з методів інтенсифікації навчального процесу при читанні лекцій – залучення студентів до творчого процесу забезпеченням оперативного системного сприйняття читаного матеріалу.

Як правило окрема лекція складається з трьох основних частин: вступу, викладу змістовної частини та висновків:

1. Вступна частина. Формування мети та завдання лекції. Коротка характеристика проблеми. Показ стану питання. Список літератури. Іноді встановлення зв'язку з попередніми темами.

2. Виклад. Докази. Аналіз освітлення подій. Розбір фактів. Демонстрація досвіду. Характеристика різних точок зору. Визначення своєї позиції. Формулювання приватних висновків. Показ зв'язків з практикою. Достоїнства і недоліки принципів, методів, об'єктів розгляду. Область застосування.

3. Висновок. Формулювання основного висновку. Установка для самостійної роботи. Методичні поради. Відповіді на питання.

Таким чином, рекомендується розбити лекції на кілька логічно завершених частин, які подаються таким чином, щоб положення блоків основної інформації відповідало їх розташування в тексті з простою структурою.

Після прочитання кожної із зазначених частин студентам пропонується за обмежений час (5-7 хвилин) ознайомитися з конспектом, визначити положення і суть блоків основної інформації і скласти вторинний текст (50-60 слів), що має

форму короткої анотації. Потім студенти складають коротку анотацію на всю лекцію на основі анотацій на окремі її частини.

Пропонована методика дозволяє урізноманітнити роботу студентів, сприяє більш глибокому засвоєнню і запам'ятовуванню змісту лекції, розвиває навички системного мислення.

Існує погляд, що лекція є колективне спрямоване мислення студентів і педагога і головне завдання – зробити це мислення активним і плідним. А це забезпечується знанням, досвідом і педагогічною майстерністю викладача.

ФОРМА ТА ЗМІСТ ОПОРНОГО КОНСПЕКТУ ЛЕКЦІЙ

О.О. Голубьонкова , М.Г. Брайко

Сьогодні суттєво підвищуються вимоги суспільства до якості вищої освіти, кардинально оновлюються технології навчання, загострюється конкурентна боротьба на ринку освітніх та наукових послуг. У зв'язку із зазначеними обставинами особливого значення набуває проблема якості освіти, цілеспрямоване управління якою забезпечує досягнення необхідних показників. Паралельно йде інтенсивний пошук і нових форм навчально-методичного забезпечення навчального процесу.

Однією з тенденцій є суттєве скорочення часу аудиторних занять, зокрема лекцій, що призводить до загострення протиріччя – колосального обсягу інформації разом з дефіцитом часу. Один з варіантів вирішення цієї проблеми – розробка та застосування опорних конспектів лекцій, що надаються студентам у надрукованому або електронному вигляді.

Конспект – це систематичний, логічно пов'язаний запис, що об'єднує план, виписки, тези або, принаймні, два з цих типів запису. На відміну від тез і виписок, конспекти при обов'язковій стислості містять не тільки основні положення та висновки, а й факти, докази, приклади, ілюстрації.

Останнім часом викладачі створюють конспект у вигляді робочого зошиту, де частина інформації вже надрукована, але є місце для запису окремих визначень, запису прикладів тощо.

Так дисципліна «Маркетинг» входить до числа професійного циклу і встановлює базові знання для засвоєння спеціальних дисциплін, вона має низку специфічних особливостей, які вимагають врахування при складанні та використанні конспектів лекцій.

Серед таких особливостей можна виділити практичну спрямованість дисципліни, яка передбачає активну діяльність студентів і чималу частку самостійності, а також можливість розвитку організаторських та комунікативних навичок студентів.

Однією з важливих компетенцій фахівця-маркетолога є вміння візуалізувати інформацію, виявляти певні логічні зв'язки, визначати головні та побічні фактори тощо. Тому, вважаємо за доцільне, запропонувати такі поради стосовно роботи з конспектом лекцій: надавати у конспекті основні визначення,

принципи, фактори тощо, ілюструвати схемами, таблицями, діаграмами, залишати місце для запису цікавих прикладів (які надаються викладачем та знаходяться студентами самостійно), особливостей, а також виділяти місце для створення студентом самостійного опорного конспекту теми у вигляді певної схеми або таблиці як у методичній системі В.Ф. Шаталова з використанням «опорних сигналів».

Розробка і подальше використання опорного конспекту студентом робить можливим ефективну систематизацію навчального матеріалу, виділення істотних зв'язків і забезпечення уявлень студента щодо цілісної картини досліджуваного предмета, відповідно до його специфіки.

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ

О.О. Голубьонкова

Глобальні зміни, що відбуваються в українському суспільстві та у світі загалом, потребують інноваційних підходів до технологій навчання. Найзатребуванішою проблемою сьогодні є проблема залучення студента до процесу опанування необхідних професійних знань та навичок. Тому технології навчання, що використовуються, повинні не лише спонукати до ознайомлення та засвоєння інформації, а й створювати певні навички.

Особа з дипломом про вищу освіту має право посідати керівні посади, що потребує навичок чітко, змістовно та без зайвих слів висловлювати власні думки. Одним з інструментів, що дозволяє це робити ефективно, є так звані «ментальні карти» (карти розуму, mindmap). Поняття «ментальна карта» в науковій літературі частіше зустрічається в психології і пов'язане з поведінкою людини. Цей термін не зовсім вдалий, оскільки не відображає суті англійського «MindMap», від якого і відбувається. Тим не менш, назва «ментальні карти» широко вживається, нарівні з більш правильними з філологічної точки зору категоріями «діаграми зв'язків», «інтелект-карти», «карти думок».

Від стандартних діаграм і графіків «ментальну карту» відрізняє відсутність жорсткої структури. Вона створюється у вигляді деревоподібної схеми так, як того вимагає завдання, або як зручніше. Не потрібно піклуватися про іконографію, сухі числа або відсотки. Наприклад, графік найчастіше будується, щоб показати якесь вимірювальне співвідношення, але принцип побудови «ментальної карти» абсолютно інший – показати зв'язок (часто неочевидний) який бачить автор.

Наприклад, при роботі над статтею, необхідно визначити основні питання: хто буде її основним читачем, на базі яких матеріалів буде написана, чим можна проілюструвати основні тези тощо. Все це досить зручно фіксувати за допомогою «ментальної карти» – рис. 1.

Рис. 1. «Ментальна карта» початку роботи над написанням статті (розроблено автором за допомогою програмного забезпечення FreeMind)

Було проведено серію досліджень за участю студентів американських університетів. У результаті з'ясувалося наступне:

- 80% студентів впевнені, що «ментальні карти» допомагають краще розуміти наукові концепції та ідеї;
- «ментальні карти» сприяють кращому запам'ятовуванню матеріалу;
- студенти з низьким рівнем здібностей краще засвоюють знання, здобуті за допомогою «ментальних карт».

Існує декілька програм, за допомогою яких зручно будувати «ментальні карти», серед них є як платні, так і безкоштовні, наприклад: MindJet MindManager, FreeMind тощо.

Сфера застосування «ментальних карт» є досить широкою: при роботі над будь-яким проектом (як самостійно, так і командою), при створенні презентацій, у навчанні, при мозковому штурмі, для розвитку пам'яті тощо.

Основний принцип створення «ментальної карти» – це діаграма зв'язків, яка реалізується у вигляді деревовидної схеми. У центрі – основна ідея або поняття, від якого гілками відходять другорядні.

На наш погляд, самим ефективним є створення студентами «ментальних карт» як по кожній темі курсу, так і загальної – з метою логічного поєднання всього курсу. Таке завдання може стати одним з видів самостійної роботи.

ПРОЕКТНИЙ ПІДХІД У СИСТЕМІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

А.Ю. Букарос

В останні десятиріччя бурхливий розвиток сучасних інформаційних технологій і глобальної мережі Інтернет сформував технічну базу і послужив каталізатором для розвитку процесів, пов'язаних з дистанційним навчанням, яке все активніше завойовує своє місце в системі освіти України.

Огляд сучасних моделей дистанційного навчання дозволяє виділити переваги та недоліки цієї системи освіти. Безумовно, перевагами дистанційного

навчання є подолання географічних (а в майбутньому і мовних) бар'єрів між студентами і викладачами та вирішення проблеми нестачі часу, оскільки процес навчання може відбуватися будь-де та будь-коли. Проте, розробка дистанційних курсів, як і в «класичній» системі навчання, передбачає використання предметно-поурочного підходу до викладання матеріалу, що знижує зацікавленість студентів в отриманні знань та зменшує їх актуалізацію. Найчастіше студент при вивченні дистанційного курсу представлений сам собі за рідким виключенням можливості спілкування із сокурсниками та викладачем на тематичних форумах.

На думку автора можливе вирішення поставленої проблеми вбачається у використанні проектного підходу (ПП) до викладання матеріалу. На відміну від загальноприйнятого предметно-поурочного підходу, де лише наприкінці курсу студенти зможуть оцінити, для чого вони вивчали дану дисципліну, при ПП відразу дається можливість стикнутися з метою свого навчання завдяки презентації курсового проекту вже на самому початку курсу після короткого термінологічного введення. Завдяки цій ясності й близькості мети досягається все наростаючі інтерес і мотивація до навчання.

Суть ПП полягає у створенні активної комунікації між викладачем, який досконало володіє предметом, і студентами, які прагнуть виконати проектне завдання. Для забезпечення ефективності передачі знань від викладача до студентів в процес навчання вводиться ще одна методична функціональна позиція, необхідна для здійснення ПП: тьютор – організатор професійної комунікації, що веде студентів від стану повного незнання предмету до виконання проекту шляхом формування питань до викладача. Він також утримує проект у цілому, його розбивку на підпроекти, створення відповідно до цього проектних команд і контролює взаємодію між цими командами.

Інновація ПП полягає в тому, що цей підхід не надає студентам готових розв'язків, а допомагає знаходити їх самостійно у взаємодії з командою студентів під керівництвом викладачів і тьюторів. Студенти при ПП не є пасивними споживачами знань, але беруть активну участь у процесі накопичення знань. Провідну роль у ПП відіграє евристичний метод навчання, що сполучається із традиційним дидактичним методом. Евристична діяльність студентів не припускає попередніх умінь дії за зразком. Методика евристичного навчання побудована так, що студенти одержують завдання для самостійної роботи і у процесі діалогу з викладачем за участю тьютора «наводяться» на можливий розв'язок або напрямок розв'язку завдання. Крім допомоги з боку викладача, студенти можуть обговорювати проблему із сокурсниками або тьюторами.

Процес дистанційного навчання при ПП відбувається в режимі вебінарів. Аудиторія вебінара представлена в особі провідного викладача, тьютора і студентів. Аудиторія знайомиться із проектом, який студентам необхідно буде виконати. Проект розгортається у вигляді проектних завдань, у відповідності до яких студенти, розбиваються на проектні групи.

Вивчаючи отриману від викладача інформацію, студенти за допомогою тьютора формують на поточному або до наступного заняття новий пакет питань

тощо аж до виконання проекту. Між проектними групами вводиться змагательний елемент у частині швидкості й правильності постановки питань і вивчення отриманої інформації. Кожного заняття проектні групи презентують свої наробітки й досягнення. Таким чином, у ході виконання проекту студенти будуть оволодівати знаннями по дисципліні, що вивчається.

Таким чином, представлений огляд проектного підходу в дистанційній системі освіти доказує його ефективність в процесі набуття студентами нових знань і умінь за рахунок живої комунікації, командної роботи та всеохоплюючої зацікавленості предметом навчання.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ – НЕВІД’ЄМНИЙ ЕТАП ПІДГОТОВКИ ІНЖЕНЕРНИХ І НАУКОВИХ КАДРІВ

Л.Д. Дмитренко, В.Є. Браженко, А.К. Кац

Студентам напряму підготовки 6.051701 «Харчові технології та інженерія» вже досить тривалий час викладається дисципліна «Основи наукових досліджень», метою вивчення якої є:

- ознайомлення з системою організації та проведення науково-дослідної роботи у вищій школі, наукових закладах та в умовах виробництва;
- формування у студентів основних понять фундаментальних, загальнонаукових, конкретнонаукових методів дослідження (у тому числі і методів активізації технічної творчості під час пошуку нових технічних рішень).

Основним завданням даної дисципліни є навчити студентів: вести інформаційний (літературний та патентний) пошук за темою дослідження; аналізувати об’єкт та формулювати мету і задачі дослідження; проводити математичну обробку отриманих результатів експериментальних досліджень, аналізувати та представляти їх у вигляді таблиць, графіків, аналітичних залежностей; робити узагальнюючі висновки; оформляти та представляти результати наукових досліджень згідно вимогам до науково-технічної документації.

З метою підвищення ефективності засвоювання матеріалів дисципліни та набуття корисних навичок, необхідних студентам при оформленні курсових, дипломних, кваліфікаційних робіт та курсових, дипломних проектів, а майбутнім фахівцям – при організації та проведенні наукових досліджень та представленні їх результатів на наукових конференціях, були розроблені методичні вказівки до самостійної та індивідуальної роботи для студентів денної та заочної форм навчання.

Метою самостійної роботи студентів є поглиблення теоретичних знань з дисципліни «Основи наукових досліджень» та набуття студентами практичних навичок: роботи з періодичними виданнями та каталогами, патентними джерелами; складання оглядів, рефератів, анотацій та статей; складання звітів та доповідей; проведення математичної обробки і статистичного аналізу експериментальних даних; оформлення результатів досліджень; користування методами активізації технічної творчості; виконання індивідуального завдання.

Індивідуальне завдання виконується кожним студентом за окремою темою, і воно включає складання літературного огляду за сучасною проблемою галузі зберігання та переробки зерна, на основі проведеного літературного та патентного пошуку. Захист індивідуального завдання здійснюється у вигляді усної доповіді у супроводі презентації, яка допомагає наочно представити результати наукової роботи. У методичних вказівках наведений порядок роботи над доповіддю та відео-презентацією.

Таким чином, під час самостійної роботи студенти поширюють свої знання зі спеціальності, набувають практичні навички з написання оглядів, рефератів, анотацій, складання наукових доповідей, навчаються представляти результати наукових досліджень та їх захищати.

СУЧАСНІ ВИМОГИ ДО КВАЛІФІКАЦІЙ ВИПУСКНИКА-МЕНЕДЖЕРА

О.Б. Каламан, В.О. Чабаров

Еволюція нової економіки призводить до потреби інституційних перетворень, змін у взаємопов'язаній системі «держава – підприємництво – суспільство» і в ціннісних засадах. Особливу цікавість викликають трансформаційні процеси в галузі освіти, оскільки цей унікальний сектор нової економіки формує носія знань – кваліфікованого потенційно освіченого працівника. Тому виокремлюється парадигма постановки питань щодо виявлення вимог нових складних напрямів економіки до існуючої системи освіти професійного керівника.

Практика сьогодення ставить освіту у складні рамки: з одного боку, постійне зростання обсягу знань, а з іншого, швидкість їх відновлення, поява нових умінь і навичок, які визначають професійну успішність кожної людини в суспільстві. При цьому необхідність своєчасного вдосконалення завжди постає у відповідь на потреби часу як безперечна умова життєздатності системи сучасної освіти. Особливу актуальність набуває вимушена здатність трансформуватися у відповідності з турбулентними вимогами оточення щодо освітнього змісту менеджменту як системи знань.

Чи дійсно можливо виділити критерії сучасної української освіти в галузі менеджменту? Насамперед, значущість цих обставин, пов'язана з еволюцією нових вимог економіки: зміною структури вітчизняного виробництва; формуванням інформаційно-комунікаційних ринків; розширенням сектору аналітичних, консультаційних та маркетингових послуг; посиленням мотивації працівників до придбання і оновлення знань, навичок, вмінь.

Крім того, глобалізація характеру розвитку сьогоденної економіки України, її наміри щодо вступу в ЄС висувають додаткові кваліфікаційні вимоги до модернізації національної менеджмент-освіти. До цієї групи факторів належать: зростання потреби у творчих, далекоглядних, перспективних, мобільних, адаптованих, унікальних, висококваліфікованих менеджерах, аналітиках,

маркетологах; підвищення вимог до якості освіти; посилення конкуренції на ринку освітніх послуг; розширення можливостей здобуття освіти.

Сьогодні відносини «держава – ринок освітніх послуг – ВНЗ» розвиваються в складних умовах глобалізації. На світовому ринку освітніх послуг переважає неоліберальна концепція, пріоритет якої полягає у гуманістичних і демократичних цінностях. Основні напрями змін, які відбуваються, пов'язані з глобалізацією, конкуренцією і громадським контролем, роллю держави в реформі вищої освіти. Експерти відзначають особливості світового ринку вищої освіти:

- комерціалізація сфери вищої освіти в більшості країн світу;
- наявність національних та регіональних відмінностей щодо форми і темпу ринкових перетворень;
- тенденція приватизації державних установ вищої освіти в країнах Центральної та Східної Європи;
- перетворення ВНЗ на освітню корпорацію.

В Україні створення ринку освітніх послуг та його науково-методичного забезпечення має бути визначено як один із пріоритетних напрямів державної політики щодо розвитку освіти. Для того, щоб наповнити це вагомим змістом, слід розробити державну програму розвитку ринку освітніх послуг. Головні напрями його вдосконалення: розвиток конкуренції, реформування органів регулювання і контролю, зміни в законодавстві. Доцільно включити в середньострокову стратегію розвитку ринку освітніх послуг такі елементи:

- опис поточної ситуації з використанням кількісних і якісних показників;
- опис проблем внутрішнього ринку освітніх послуг;
- опис проблем в контексті конкурентоспроможності країни на міжнародному ринку;
- цілі на рік і предметні області, в яких необхідна модернізація;
- систему індикаторів прогресу;
- систему координації заходів по предметних областях;
- для кожної предметної області – мета модернізації, опис поточної ситуації, план дій, індикатори прогресу;
- механізм щорічного корегування.

Від органів державної влади залежить створення умов для успішної реалізації програми розвитку ринку освітніх послуг. Серед цих умов – формування необхідних стимулів для учасників ринку, створення мотивів, які сприяють залученню інвестицій. Для вирішення подібних завдань потрібна координація різних інструментів економічної політики.

Потрібно визнати, що недоліки властиві українському ринку освітніх послуг у сфері менеджменту більше, ніж переваги. Учасники ринку до переваг української менеджмент-освіти відносять:

- фундаментальне базову освіту;
- мережу спеціалізованих базових шкіл, коледжів у структурі ВНЗ.

Недоліками української менеджмент-освіти можна назвати:

- відсутність довготривалих традицій навчання менеджменту;
- невідповідність навчальних програм міжнародним стандартам;

- брак і недостатню кваліфікацію професорсько-викладацький складу;
- недостатня кількість фахівців, які випускаються;
- низьке середнє якість підготовки студентів;
- невідповідність світовому рівню підготовки фахівців у переважній більшості ВНЗ.

Ситуація, що склалася, свідчить про нездатність учасників ринку менеджмент-освіти – ВНЗ і бізнес-шкіл – забезпечити потребу бізнесу у відповідних фахівцях. Особливо це стосується фахівців, покликаних вирішувати завдання на стику інформаційних технологій із менеджментом, економікою, фінансами, кадрами, готових до роботи в галузях нової економіки. Головними виробниками послуг на ринку менеджмент-освіти в Україні є ВНЗ. По мірі розвитку ринку відбувається зміна системи мотивів і стимулів ВНЗ, виникають нові аспекти в реалізованих ними функціях. Як організація сфери освіти з її соціально-економічною природою ВНЗ виконує економічну і соціальну функцію. Таким чином, інноваційність, швидка реакція на потреби ринку праці, гнучкість - це фактори конкурентоспроможності та життєздатності будь-якого ВНЗ, що займається підготовкою фахівців з менеджмент-освіти.

КЕРІВНИЦТВО САМОСТІЙНОЮ РОБОТОЮ СТУДЕНТІВ

А.Г. Аванесьянц, С.О. Ромашкевич

При реформуванні вищої школи проявляються наступні тенденції:

- а) сучасні умови диктують безперервної освіти, коли від студентів потрібно постійне вдосконалення власних знань;
- б) в умовах інформаційного суспільства потрібно принципову зміну організації освітнього процесу: скорочення аудиторного навантаження, заміна пасивного слухання лекцій зростанням долі самостійної роботи студентів;
- в) центр тяжіння в навчанні переміщується з викладання на навчання як самостійну діяльність студентів в освіті.

Важливо підкреслити, що навчання студента – це не самоосвіта індивіда по власному свавіллю, а систематична, керована викладачем самостійна діяльність студента, яка стає доміантною, особливо в сучасних умовах переходу до багатоступінчастої підготовки фахівців вищої освіти.

У зв'язку з цим пропорційність між аудиторними і самостійними заняттями викликала пильну увагу до проблеми організації самостійної роботи студентів (СРС) в цілому, а не тільки і не стільки в традиційних межах конкретних дисциплін. Стратегічно на перший план виступає початковий рівень самостійності, з яким прийшов абітурієнт в зрівнянні з вимогами до випускника вищої школи.

Залежно від місця і часу проведення самостійної роботи студентів (СРС), характеру керівництва нею з боку викладача і способу контролю за її результатами підрозділяється на наступні види:

- самостійну роботу під час основних аудиторних занять (лекцій, семінарів, лабораторних робіт);
- самостійну роботу під контролем викладача у формі планових консультацій, творчих контактів, заліків і іспитів;
- самостійну роботу при виконанні студентом домашніх завдань навчального і творчого характеру.

Організація СРС включає наступні складові:

1. Технологія відбору цілей самостійної роботи.
2. Технологія відбору змісту СРС.
3. Технологія конструювання завдань.
4. Технологія організації контролю.

Виділяються основні характеристики СРС:

1. Психологічні умови успішності СРС.
2. Професійна орієнтація дисциплін.
3. Обмежений бюджет часу студента.
4. Індивідуалізація СРС.

Організація самостійної роботи студентів під керівництвом викладача є одним з найбільш ефективних напрямів у навчальному процесі, що розвиває самостійну творчу діяльність, виключно сильно стимулюючи придбання і закріплення знань. СРС приймає особливу актуальність при вивченні спеціальних дисциплін, оскільки стимулює студентів до роботи з необхідною літературою, виробляє навички ухвалення рішень.

Основні форми організації самостійної роботи студентів у вітчизняних і зарубіжних вищих навчальних закладах по суті не мають відмінностей і визначаються наступними параметрами: зміст навчальної дисципліни; рівень освіти і міра підготовленості студентів; необхідність впорядкування навантаження студентів при самостійній роботі.

Виходячи з цих параметрів, можуть бути запропоновані наступні форми ОргСРС: реферати, семестрові завдання, курсові роботи, курсові проекти, атестаційні роботи бакалавра, фахівця, магістра.

Для виконання вимог освітнього стандарту тимчасового об'єму і відповідної організації СРС необхідно: сформувати достатню міру підготовленості студентів до самостійної праці, певний рівень самодисципліни студентів; розробити нормативи за визначенням об'ємів позааудиторної СРС для викладача і для студента, здійснювати календарне планування ходу і контролю виконання СРС; наявність спеціальної навчально-методичної літератури, причому разом з конспектами лекцій, збірками завдань і іншими традиційними матеріалами, потрібні їх електронні версії, тим паче, що багато студентів сьогодні мають домашні комп'ютери; потрібні нові покоління тренажерів, автоматизованих повчальних і контролюючих систем, які дозволяли б студентові в слушний час і в звичному для нього темпі самостійно придбати знання, уміння, навички; висока забезпеченість комп'ютерною і розмножувальною технікою, доступною для викладачів і студентів; посилення консультаційно-методичної ролі викладача; можливість вільного спілкування

між студентами, між студентами і викладачем; перебудова традиційних форм навчальних занять, звільнивши їх від школярських прийомів навчання.

Контроль в СРС не має бути самоціллю для викладача, а передусім – стати мотивуючим чинником освітньої діяльності студента. Слід включати результати виконання СРС в показники поточної успішності, в квитки і питання на заліку (іспиті), від оцінок яких залежить рейтинг студента, остаточна оцінка, а, отже, стипендія або її розмір. Багатьом студентам важливий моральний інтерес у формі громадського визнання (приємно бути першим на факультеті, спеціальності, в групі).

При цьому важливо прагнути до того, щоб на молодших курсах СРС ставила метою розширення і закріплення знань і умінь, що придбалися студентом на традиційних формах занять. На старших курсах СРС повинна сприяти розвитку творчого потенціалу студента. Завдання можуть носити індивідуальний, бригадний або комплексний характер.

ВПРОВАДЖЕННЯ «ХМАРНИХ» ТЕХНОЛОГІЙ У ПРАКТИКУ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Т.Д. Маркова

Більшість людей не уявляють своє життя без сучасних інформаційних технологій, використання яких дозволяє отримати миттєвий доступ до всього інформаційного простору та управління його звідусіль. Рівень науково-технічного та програмного забезпечення сьогодні практичного немає обмеження. В умовах швидкого розвитку інформаційно-комунікаційних технологій та зростання вимог до якості освіти необхідним стає процес адаптування та впровадження нових інформаційних сервісів на основі конкурентних технологій. Слід відмітити, що соціальні мережеві сервіси є однією з найбільш динамічно розвинених областей інформатизації суспільства.

Хмарні технології визначають як динамічно масштабований вільний спосіб доступу до зовнішніх обчислювальних інформаційних ресурсів у вигляді сервісів, що надаються за допомогою мережі Інтернет. Інтернет мережа надає як інформаційні, так і комунікаційні послуги користувачам. Завдяки соціалізації з'явилися віртуальні співтовариства – соціальні мережі, які дозволяють створювати власні профілі й спілкуватися з іншими учасниками віртуально. Соціальні мережі дуже часто інтегруються з багатьма зовнішніми сайтами, сервісами та мобільними пристроями. З'явилися принципово нові можливості передачі знань, відбувається трансформація методів навчання із розвитком інформаційних технологій.

Вже 15 років як з'явилися хмарні технології, а останні 5 років їх використання стало не тільки доступним, але й часто обов'язковим. Наприклад, електронна пошта з веб-інтерфейсом, яка є одним з перших широкодоступних хмарних інтернет-сервісів. У цьому випадку всі дані зберігаються на віддалених серверах, а користувач отримує доступ до своїх листів через браузер з будь-якого

комп'ютера або достатньо потужного мобільного пристрою. Завдяки хмарним технологіям у галузі освіти сьогодні твориться справжні зміни.

Хмарні освітні технології є потужним засобом підвищення ефективності навчання шляхом вирішення ряду завдань: збільшення навчального часу без внесення змін у навчальний плани; якісної зміни контролю над діяльністю учнів; підвищення інформаційно-комунікаційної компетентності всіх учасників освітнього процесу; підвищення мотивації студентів до навчання; забезпечення гнучкості управління навчальним процесом. Не менш важливо використання хмарних технологій зі студентами дистанційної форми навчання.

Таким чином, потокове медіа та відеоконференції, онлайн-класи для підтримки професійного розвитку, онлайн-оцінювання та безпечно подання даних, програми класу 1-to-1, які студенти можуть самостійно вивчати, маючи доступ до них в будь-який час доби, використовуючи при цьому підключене до мережі Інтернет обладнання роблять навчання цікавим і релевантним.

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Г.Б. Пчелянська

Сучасний стан освіти характеризується підвищеними вимогами до якості підготовки фахівців, що означає постійний пошук нових методів і засобів підвищення ефективності освітнього процесу.

Метою дистанційного навчання є надання освітніх послуг шляхом застосування у навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій за певними освітніми або освітньо-кваліфікаційними рівнями відповідно до державних стандартів освіти.

В Україні дистанційне навчання визначене як окрема форма в Законі України «Про вищу освіту», розроблена і затверджена Кабінетом Міністрів України «Концепція розвитку дистанційного навчання в Україні», передбачена програма розвитку цієї нової форми. Дистанційне навчання поставило перед вищою школою ряд серйозних проблем, що стосуються педагогіки, забезпечення якості навчання, розробки багатьох нормативних документів, введення відповідних навчальних планів, розрахунків навантаження викладачів, захисту інтелектуальної власності, авторських прав на електронні навчальні курси тощо.

Найбільш важливі аспекти дистанційного навчання такі:

1. Навчальні програми мають забезпечувати студентів базовими знаннями і навичками, необхідними для розвитку всіх навчальних можливостей і потреб обновляти свої знання.

2. Необхідно виробити ефективні механізми взаємодії з ринком праці: налагодити постійну систему моніторингу роботи випускників з місцевим працевлаштуванням, проводити регулярні консультації з роботодавцями і випускниками і за їх результатами здійснити корекцію навчальних програм.

3. Потрібні надійні, прозорі і зрозумілі процедури оцінювання якості дистанційного навчання, що відрізняються від традиційних.

4. Зменшується дистанція між фундаментальними і прикладними дослідженнями. Нові сфери знань вимагають інтеграції ряду дисциплін, що вважалися раніше самостійними і не пов'язаними між собою, у результаті чого виникають міждисциплінарні і мультидисциплінарні програми навчання.

5. Одночасне використання мультимедійних засобів, комп'ютерів та Інтернету дає змогу зробити процес навчання більш інтенсивним та інтерактивним.

Необхідно відзначити, що саме дистанційна освіта відкриває студентам доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищує ефективність самостійної роботи, дає абсолютно нові можливості для творчості, знаходження і закріплення різних професійних навичок, а викладачам дозволяє реалізовувати принципово нові форми і методи навчання із застосуванням концептуального і математичного моделювання явищ і процесів. Розвиток дистанційного навчання в системі української освіти буде продовжуватися і вдосконалюватися із розвитком інтернет-технологій і вдосконалення методів дистанційного навчання.

ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ В E-LEARNING

О.О. Меліх

За останніми дослідженнями Європейської Асоціації Університетів (EUA – European University Association) масове використання мобільних телефонів, персональних комп'ютерів, Інтернету і соціальних мереж дозволило впровадити нові способи спілкування і співробітництва в освітній практиці. Про впровадження E-learning у 80 % вищих навчальних закладів Європи (частково або повністю) говорять результати звіту «E-learning in European Higher Education Institutions» (2014), сформованого М. Габель, В. Купріяною та іншими експертами й аналітиками EUA. UNESCO, як Організація з питань освіти, науки і культури, також сподівається, що E-learning має стати одним з самих перспективних напрямів в освітньому процесі, оскільки саме він вирівнює етичні, правові, соціально-культурні порогові між усіма бажаючими отримувати освіту і професіоналами, які пропонують освітні послуги або продукти.

В E-learning значною мірою використовуються цифрові навчальні матеріали – цифрові підручники, навчальні і довідкові матеріали та інше. Сьогодні електронні книги є освітньою послугою, інформаційною послугою, зв'язком між викладачем і студентом. Електронна книга, підручник, посібник (E-book, ebook, digital book, e-edition) – основний навчальний матеріал процесу E-learning, рекомендований більшості ВНЗів. Досвід європейських освітніх систем показує ефективність використання таких матеріалів у сфері бізнесу і менеджменту (опитування студентів ВНЗів показав: 37 % респондентів користуються E-book або цифровими аналогами у вивченні названих груп дисциплін), освіти і педагогіки (34 %), математики та інформатики (33 %), інженерії і технологій (33 %), соціології та інших гуманітарних наук (22 %).

Розповсюдження E-book має свої переваги і складнощі одночасно: для користування необхідно оснащення і програмне забезпечення; електронні підручники та інші матеріали можуть швидше поширюватися, що викликає високого професійного підходу до змісту; зручність користування і економічна ефективність при виданні незаперечні.

Для студентів ОНАХТ лідером у виданні E-book з економічних дисциплін має бути кафедра економіки промисловості. По опитуванню студентів-економістів, що навчаються на факультеті економіки, бізнесу і контролю, 75 % студентів денної форми навчання і 52 % студентів заочної форми навчання згодні одержувати інформацію через E-book; 68 % респондентів вже мали досвід роботи з електронними виданнями з метою навчання; 23 % студентів використовують E-book тільки для художнього читання, але згодні використовувати і для навчання; 64 % студентів платоспроможні користуватися електронними виданнями кафедри для написання індивідуальних і самостійних робіт за умови високої їх якості і зручності у користуванні. Відповідно, для впровадження основної частини E-learning необхідні бажання і активність викладачів.

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО СКЛАДАННЯ ЗАВДАНЬ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ

О.О. Антіпіна

Згідно із сучасними тенденціями навчання у вищій школі основою успішності є самостійна навчально-пізнавальна діяльність студентів. Інноваційним впровадженням у концепцію навчання є наголос на особисто-орієнтовану освіту. Навчальний процес при цьому набуває виду дослідження, пошуку, ділової гри, які становляться джерелом власного досліду. Найголовніша задача викладачів – навчити молоду людину саме вчитися, а потім вміти застосовувати набуті знання для вирішення питань, що виникатимуть у подальшій практичній діяльності фахівця, не важливо, буде це науково-дослідницька робота чи конкретні виробничі питання.

Для розвинення навичок самостійного творчого мислення на кафедрі харчової хімії студентам пропонуються індивідуальні завдання різного ступеня складності. На першому курсі студенти вивчають загальноосвітні дисципліни – хімію, органічну хімію. Складність питань, які повинні розв'язати студенти, підвищується поступово – від простих, що перекликаються із знаннями, отриманими у школі, до складних переходів, що потребують розуміння генетичної родинності окремих рядів і класів хімічних сполук та прогнозування властивостей природних речовин. Починаючи з другого курсу (студенти напряму «Технології харчування») або з третього курсу (для інших технологічних спеціальностей), студенти приступають до вивчення харчової хімії. Це інтегральна наука, що об'єднує розділи різних природничих і технічних наук. Головна мета при складанні завдань – викликати зацікавленість

у самостійній праці над завданням, розвинути здатність творчого використання сукупності знань при розв'язанні конкретного питання.

Для студентів, які прагнуть поглибленого вивчення дисциплін, а також для товарознавців, що навчаються на старших курсах, індивідуальна робота передбачає написання рефератів. Реферат повинен бути не просто сукупністю витягнутої інформації з інтернет-мереж. Це самостійна творча робота студента, що посвідчує його знання з певної теми і розуміння основних підходів до рішення конкретної проблеми, відбиває власний погляд майбутнього фахівця, демонструє його вміння аналізувати та осмислювати явища й процеси на основі теоретичних знань. Якщо студентів зацікавила певна тема курсу, вони можуть освітити коло питань щодо даної теми. Особливу перевагу мають гострі проблеми, що мають широкий резонанс і обговорення у суспільстві – корисність та шкідливість певних харчових добавок, використання генно-модифікованих організмів тощо.

Завдання для самостійної роботи обов'язково враховують професійну спрямованість груп різних напрямків навчання. На кафедрі вироблено велику кількість варіантів індивідуальних завдань для кожного курсу. Вони постійно оновлюються та переробляються у відповідності до вимог сучасності.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЇХ ВПРОВАДЖЕННЯ У ВНЗ

Н.О. Макоєд

Комп'ютерні технології складають найбільш суттєву частину нових інформаційних технологій. Під інформаційною технологією прийнято розуміти сукупність засобів і методів одержання, накопичення, зберігання, обробки і передавання інформації. Нові інформаційні технології можуть бути класифіковані за такими критеріями:

- функціонально-орієнтовані технології;
- предметно-орієнтовані технології;
- проблемно-орієнтовані технології.

Функціонально-орієнтовані технології призначені для реалізації одного з типових автономних завдань обробки інформації. До них можуть бути віднесені: математичні обчислення; аналітичні і символічні перетворення; математичне моделювання; алгоритмізація та програмування; обробка текстової (символьної) інформації; обробка табличної інформації; ділова графіка; обробка зображень тощо.

Предметно-орієнтовані інформаційні технології призначені насамперед для вирішення конкретних специфічних завдань у конкретній галузі. Як приклад зазначених технологій можна розглядати: технології для медичних систем; технології загального та фахового професійного навчання; технології засобів масової інформації; технології ігрових та розважальних систем тощо.

Проблемно-орієнтовані технології базуються на використанні: інформаційно-пошукових систем; баз даних і баз знань; експертних систем; систем автоматизації наукових досліджень; систем автоматизованого проектування; систем автоматизованого програмування; систем автоматизації професійної праці; навчальних систем; систем перекладу з однієї мови іншою; телеконференцій тощо.

Якщо ці дії здійснюються за допомогою комп'ютера й комп'ютерних пристроїв, то можна говорити про комп'ютерну технологію. Комп'ютерні технології можна розрізняти і класифікувати в залежності від того, яка саме інформація і який об'єкт обробляються. Якщо мова йде про комп'ютерну технологію обробки текстів, то зрозуміло, що об'єктом технологічного впливу є текстова інформація, а обробка має різноманітні форми, а саме: сканування, редагування, збереження на різних носіях, друкування тексту, а їх засобами є сканери, принтери, текстові редактори тощо. Якщо мова йде про комп'ютерний переклад, то тут провідну роль відіграє перетворення текстової інформації з одного виду в інший (переклад з однієї мови іншою) за допомогою програм – словників, програм автоматизованого перекладу.

Який саме тип комп'ютерної технології впроваджується в першу чергу в навчальний процес визначається насамперед напрямом та рівнем підготовки фахівців у певному ВНЗ.

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

О.П. Антонюк

Відповідно до нових навчальних планів починаючи з 2014/2015 н.р. для вивчення економічного аналізу студентів спеціальності 6.030509 «Облік і аудит» виділяється дві дисципліни – «Організація і методика економічного аналізу» та «Аналіз господарської діяльності». Слід сказати, що ця зміна досить слушна в порівнянні з попередніми навчальними планами, де була передбачена лише одна дисципліна «Організація і методика економічного аналізу».

Наявність двох дисциплін дає можливість методично розділити економічний аналіз на дві складові, а саме «Теорія економічного аналізу» (організація і методика економічного аналізу), і власне економічний аналіз (аналіз господарської діяльності».

В теорії економічного аналізу слід розглядати питання категорій аналізу (показники, фактори, резерви), методи і прийоми економічного аналізу (елементарні методи, методи детермінованого факторного аналізу, метод аналізу стохастичних зв'язків, евристичні методи). Серед загальних питань організації економічного аналізу слід розглянути і такі, як види економічного аналізу, джерела інформації, а також організація і етапи економічного аналізу. Особливе місце тут займають методичні основи аналізу господарської діяльності підприємства.

Таким чином теоретичні питання економічного аналізу формують у студента систему знань по організації аналітичної роботи, інформаційну базу, а також економічні показники, порядок їх розрахунку.

«Аналіз господарської діяльності» є прикладною дисципліною, де всі розрахунки проводяться за даними річних звітів підприємства, і включають питання аналізу виробництва і реалізації продукції, ефективності використання ресурсів виробництва (трудові, основні засоби і матеріальні), а також витрати виробництва і собівартість продукції. Тобто мова іде про управлінський аналіз. Другою частиною аналізу є фінансовий аналіз, де розглядаються питання фінансових результатів та фінансового стану. На нашу думку така послідовність вивчення економічного аналізу буде сприяти формуванню у студентів глибоких знань в цій сфері, і дасть можливість успішно виконати дипломну роботу, в якій чільне місце займає аналіз господарської діяльності підприємства. В рамках нових навчальних планів необхідно курсову роботу з дисципліни «Організація і методика економічного аналізу» замінити на курсову роботу з дисципліни «Аналіз господарської діяльності». Це дасть можливість іще до дипломної роботи виконати серйозний економічний аналіз по матеріалах промислового підприємства.

РОЛЬ ІМІТАЦІЙНОГО МОДЕЛЮВАННЯ В ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ

Н.Й. Басюркіна

Система навчання студентів вищих навчальних закладів України, яка функціонує сьогодні, стикається з безліччю труднощів (в їх числі – апатія до отримання знань, відсутність зацікавленості, слабкість технічної бази, відсутність реальних, взаємовигідних господарських зв'язків з підприємствами) і не може повною мірою допомогти вирішенню багатьох сучасних проблем у справі підвищення рівня фахової підготовки. В зв'язку з цим важливим елементом активного навчання і підвищення рівня підготовки студентів стає організація і проведення занять з використанням імітаційного моделювання економічних процесів. Застосування таких методів навчання розглянуто на прикладі вивчення курсу «Кон'юнктура світових ринків товарів та послуг» підготовки студентів.

У вивченні курсу «Кон'юнктура світових ринків товарів та послуг» студентам видаються теми індивідуальних завдань, в максимальному ступені імітуючі ситуації, які виникають в процесі господарської діяльності, наприклад: «Обґрунтувати економічну ефективність створення підприємства з виробництва харчових продуктів», «Провести аналіз ринку сировини і готової харчової продукції для вибору варіанту розвитку підприємства» та ін. і методичні вказівки до вивчення тем і написання рефератів проведених досліджень. При підготовці до презентації та захисту реферативної доповіді переслідуються такі цілі:

- розвинути у студентів уміння і навички самостійно приймати і обґрунтовувати економічні рішення;
- розвинути здатності логічно формулювати думки в стислій формі (мінімальний обсяг реферату при достатньому висвітленні завдання);
- прищепити уміння щодо розробки нетрадиційного (не розкритого в навчальній літературі) підходу до рішення поставленої задачі;
- набути навичок володіння аудиторією слухачів (при захисті доповіді, дискусії і т.д.).

Важливим елементом процедури презентації, захисту і аналізу реферативної доповіді є залучення максимальної кількості студентів (призначення декількох опонентів, незгода з приведеними доводами, вимога чіткішої обґрунтованості запропонованих рішень).

Контрольне заняття у вивченні дисципліни полягає в підведенні підсумків, контроль вихідних знань і колективну оцінку. При цьому кожному студентові надається можливість сформулювати питання за вивченим матеріалом і дати на них відповіді. Решта студентів має можливість поставити запитання і дати оцінку за декількома критеріями: новизна, ступінь глибини запитань і відповідей, чіткість і лаконічність викладу, уміння відстояти свою точку зору при відповіді на питання та ін. Колективна оцінка підраховується як середнє арифметичне всіх оцінок учасників контрольного заняття. Аналіз занять, організованих за таким принципом, свідчить про підвищення зацікавленості, відповідальність студентів, що сприяє вихованню творчих мислячих фахівців.

РОЛЬ ВИКЛАДАЧА В ІННОВАЦІЙНОМУ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Л.В. Гордієнко, Г.Ф. Пшенишнюк, І.В. Солоницька, О.В. Макарова

На сьогоднішній день роботодавці потребують не тільки наявність диплома, а й професіоналізму. Цим підкреслено, що підготовка фахівців у вищих навчальних закладах – це чинник суспільних змін. Нині розуміють фахову підготовку по-іншому, звертаючи увагу на такі проблеми, які до цього часу не були в полі зору: мало мати диплом, треба бути фахівцем, якого визнають у більшості країн світу. Подібна мотивація освіти зумовлює якісно нові вимоги до підготовки фахівців, потребує нових підходів до професійної діяльності, а їхнє втілення – сучасного, інноваційного науково-методичного забезпечення процесу навчання у вищому навчальному закладі.

Інноваційне науково-методичне забезпечення навчального процесу напряму залежить від інноваційного потенціалу викладацького складу вищого навчального закладу (ВНЗ). Інноваційний потенціал викладача – сукупність професійних і творчих характеристик особистості педагога, який виявляє готовність вдосконалювати педагогічну діяльність, наявність внутрішніх засобів та методів, здатних забезпечити цю готовність. Від творчої здатності генерувати нові ідеї, від високого культурно-естетичного рівня, освіченості,

інтелектуальної глибини і різнобічності викладача залежить упровадження інновацій в науково-методичному забезпеченню навчального процесу. Для цього сам викладач повинен бути відкритим для нового і сприйняття різних ідей, думок, поглядів, концепцій, які базуються на толерантності, гнучкості та широті мислення. Викладач вищої школи повинен усвідомлювати необхідність інноваційної діяльності, упевненість у тому, що зусилля, спрямовані на нововведення, принесуть позитивний результат. І, безперечно, процес упровадження педагогічних інновацій, творчий пошук суттєво залежать від морально-психологічного клімату в науково-педагогічному колективі ВНЗ, матеріально-технічних та естетичних умов праці.

В організації інноваційних пошуків важливим є вибір актуальної науково-педагогічної теми, чітке формулювання мети і завдань творчої і професійної діяльності як усього колективу, так і кожного викладача зокрема. Обов'язкове використання передового світового досвіду, систематичне відбір ефективних ідей, технологій, тощо, необхідних для сучасних потреб промисловості. Але слід подбати про науково-методичне обґрунтування інновацій, залучення до їх упровадження авторитетних, творчих педагогів, які можуть подолати супротив педагогічної спільноти. У таких випадках необхідним є створення спеціальних груп кваліфікованих, творчих, ініціативних викладачів, які візьмуть на себе відповідальність щодо аналізу та апробації передового досвіду, систематичного відбору ефективних ідей, технологій, концепцій, які можуть бути упровадженими в педагогічну практику.

Такий підхід дає змогу об'єднати зусилля авторів педагогічних нововведень із зорієнтованими на інноваційну діяльність викладачами, створити сприятливе інноваційне середовище.

ВПРОВАДЖЕННЯ В НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ПРОГРАМИ САПР AUTOCAD – ШЛЯХ ДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ

Г.В. Коркач, С.М. Павловський, Т.Є. Лебеденко, О.М. Котузаки

Однією з головних тенденцій сучасного суспільного розвитку в переважній більшості країн є зорієнтованість освітньої політики на забезпечення якісної освіти; створення умов, необхідних для рівного доступу до неї всіх верств населення; виховання особистості, здатної до самореалізації у професійній, соціальній та творчій діяльності.

Процес підвищення якості діяльності вищого навчального закладу (ВНЗ) реально зв'язаний з метою його функціонування: підвищення якості навчання; спрямованості на підготовку фахівців, які є конкурентоздатними на вітчизняному, європейському та світовому ринках праці; продумана та обґрунтована політика щодо підготовки науково-педагогічних кадрів. Все це обумовлено тим, що сучасному виробництву потрібні кваліфіковані, різнобічно розвинені,

ініціативні фахівці, які здатні до професійної мобільності в умовах інформатизації суспільства.

Одним з важливих елементів інформатизації суспільства є інформатизація освіти. Саме в системі освіти беруть початок процеси підготовки кваліфікованих кадрів для всіх галузей промисловості. Сфера освіти перетворюється у все більш важливу галузь економіки, яка використовує сучасні технології навчання, як засіб підвищення конкурентоспроможності випускників ВНЗ.

Застосування інформаційних технологій в системі освіти забезпечує якість і ефективність навчання. Заняття з комп'ютерною та мультимедійною підтримкою допомагають урізноманітнити форми роботи, заощадити час, використовувати в більшому обсязі інформаційний матеріал. У зв'язку з цим викладачам необхідно постійно шукати нові підходи і методи у викладанні, які активізували б розумову діяльність студентів, ініціативність, можливість здобути навички самостійного проектування.

Постійний розвиток науки і техніки призводить до появи нових вимог до графічної підготовки фахівців технічного напрямку. У процесі навчання виникає необхідність застосування програм для комп'ютерної графіки. Зокрема, при моделюванні необхідна універсальна комп'ютерна програма, що дозволяє виконувати прості креслення, створювати двовимірні і тривимірні моделі окремих деталей і збірних одиниць.

До комп'ютерних програм, які використовують у навчальному процесі, ми пред'являємо наступні вимоги: простота інтерфейсу, зручність роботи в програмному середовищі, технічна можливість та оснащеність матеріальної бази академії, наявність русифікованої версії програми, підтримка основних ДСТУ при виконанні креслень, можливість виконувати 3D-моделі деталей.

На сьогоднішній день розроблено достатню кількість подібного роду програм. Однак вони, в основному, орієнтовані на виконання певного роду завдань. Нами була відібрана найбільш популярна і зручна програма, така як AutoCAD, що відповідає пропонованим вимогам, що враховує вихідний рівень підготовки студентів з графіки, креслення, технології, інформаційних технологій, макетування та моделювання. Ця програма відповідає сформульованим вище вимогам, тому ми вважаємо її оптимальною для використання в процесі навчання майбутніх фахівців.

Програма AutoCAD найпоширеніша в середовищі проектувальників, інженерів і дизайнерів. Вона є базовою системою проектування, на основі якої побудовано ціле сімейство програмних продуктів для вирішення предметних завдань. Використання в навчальному процесі комп'ютерних засобів дозволяє активізувати пізнавальну та експериментально-дослідницьку діяльність студентів.

Впровадження цієї програми в навчальний процес дозволяє студентам розвинути просторове мислення; підвищує мотивацію до навчання; забезпечує самостійну розробку курсових і дипломних проектів; дає можливість вирішення творчих завдань з елементами конструювання; спрощує подальше навчання у ВНЗ і сприяє працевлаштуванню.

Для викладачів академії з'являється можливість постійного вдосконалення викладацької майстерності, креативного підходу до навчального процесу,

поліпшується якість і розширюється тематика виконання курсових і дипломних проєктів. Досвід роботи показує, що використання інформаційних технологій у навчання підвищує рівень комп'ютерної, технічної та технологічної грамотності студентів, стимулює розвиток інформаційної культури майбутніх фахівців, збагачує знання користувача САПР.

Інформаційні технології навчання – один з найефективніших шляхів отримання студентом необхідного, визначеного державним стандартом, рівня знань, умінь, навичок в галузі професійної підготовки фахівця. Очевидно, що фахівець будь-якої галузі народного господарства, що володіє інформаційними технологіями, буде відповідати вимогам сучасного і перспективного ринку праці, стане конкурентоспроможним.

Таким чином, стрімкий розвиток інформаційних технологій і впровадження їх у навчальний процес стає причиною масштабних освітніх реформ, що перетворюють освіту на продуктивний сектор економіки.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ “ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ” У СУЧАСНИХ УМОВАХ

О.І. Данилова

В останнє десятиліття у світлі глобальних соціальних, економічних, політичних і культурних змін в Україні відбувається оновлення змісту професійної освіти, яка виступає важливим чинником соціальної стабільності і розвитку суспільства. Проблема підготовки фахівців до професійної діяльності і підвищення ефективності навчання у вищій школі завжди була актуальним питанням, а із розвитком інформаційних технологій важливість аналізу та засвоєння матеріалу із урахуванням сучасних тенденцій стала ще більш необхідним чинником для навчання високопрофесійних фахівців.

Професійна освіта, окрім знань і умінь вирішувати стандартні професійні завдання, повинна розвивати здібності особи адаптуватися в мультикультурному середовищі, передбачати труднощі, вирішувати виробничі проблеми, співпрацювати і координувати свою діяльність, ефективно використовувати отримані знання, навички, отримувати визнання та матеріальний добробут завдяки інтелектуальному потенціалу. Саме такий зв'язок навчання із життям завдяки об'єктивній потребі суспільства в технічних кадрах з високим рівнем професійної спрямованості і достатнім теоретичним підґрунтям, який спирається на практичні навички нестандартного мислення і є завершенням у разі пристойного вивчення курсу «Інтелектуальна власність».

На заняттях із «Інтелектуальної власності» активні студенти мають змогу не тільки отримати певний обсяг знань, але навичку до аналізу практичного досвіду, вміння комбінувати отримані на різних професійних заняттях знання і мають можливість комплексно підійти до рішення будь-якої технічної проблеми. Для засвоєння матеріалу на заняттях використовуються такі методи, як наочні (ілюстрації, демонстрація, використання спостережень студентів);

словесні методи, що використовує викладач (пояснення, роз'яснення, розповідь, бесіда, лекція, дискусія, диспут). Крім того, студентам наочно демонструються практичне використання отриманих ними протягом навчання знань. Завдяки наявності самостійної роботи поглиблюються навички роботи з книгою (читання, вивчення, реферування, цитування, швидкий перегляд, конспектування) та матеріалами із мережі Інтернет, зокрема, використання відеометодів, пошук, у тому числі, науково-технічної і спеціальної інформації.

Таким чином, при викладанні дисципліни «Інтелектуальна власність» використовуються різні прийоми для ефективного використання часу, відведеного на її вивчення. Крім того, невеликий обсяг часу, відведений на цю дисципліну, зокрема, для магістрів, вимагає більш ефективного варіювання різними методами і формами навчання, які б забезпечували високу якість знань студентів технічних ВНЗ, розвиток розумових і творчих здібностей, таких необхідних для подальшої трудової діяльності висококваліфікованих фахівців.

МОДУЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

О.О. Євтушевська

При модульному навчанні його зміст представляється у логічно закінчених і самостійних інформаційних блоках відповідно до поставленої дидактичної мети. Істотно, що ця дидактична мета передбачає не тільки обсяг досліджуваного матеріалу, але і рівень його засвоєння. Більш того, в кожному модулі міститься інформація, де студент може знайти необхідний навчальний матеріал та рекомендації, як його раціонально використовувати.

З точки зору організації і змісту навчального процесу модуль – це базова навчальна одиниця, що об'єднує різні технології навчання, орієнтована на зміну конкретних здібностей студента від «незнання» до «знання».

Розробка навчальних модулів покликана:

1. усунути дублювання, тимчасові і логічні розриви між різними дисциплінами, технологіями навчання, посилити зв'язок між окремими предметами;
2. підвищити якість навчання (викладання і сприйняття навчального матеріалу студентами);
3. підвищити ефективність самостійної роботи студентів.

Навчальний модуль не може бути представлений у вигляді монографії, навчального посібника чи тексту лекцій з обраної дисципліни. Це навчальний матеріал, що відрізняється, насамперед, семантичною самостійністю і самодостатністю і подається у наочній формі (текстовій, графічній, фото, відео, аудіо, мультимедіа).

Семантична самостійність передбачає чіткі контури предмета вивчення.

Самодостатність припускає, що модуль містить тільки необхідні і достатні відомості, що дозволяють повністю розкрити зміст предмету, що вивчається.

Мета будь-якого навчального модуля – цілком конкретне збагачення системи знань, навичок, умінь і/або уявлень студента.

При визначенні змісту навчального модуля необхідно чітко визначити:

- межі його предметної області;
- опорні модулі, тобто модулі, без вивчення яких неможливо успішне освоєння даного модуля (або вихідний рівень знань і навичок);
- суміжні модулі, тобто модулі, в яких розкривається зміст найбільш близьких у семантичному відношенні до даного модулю предметів вивчення (тобто маршрут вивчення).

Семантична самостійність і самодостатність модуля дозволяє пересувати його у навчальному процесі без особливого збитку логіці і послідовності навчання.

Будь-яке навчання покликане розвивати схильності і пізнавальні інтереси студента, формувати навички та вміння, бути мотивованим, диференційованим і практико-орієнтованим, готувати до безперервної освіти, ініціювати самоосвіту. Все це інтегрується у модульній технології навчання.

ПРО ПРЕДМЕТ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ

Є.О. Григор'єв, Г.М. Павленко, Т.І. Ткачук

Економічна теорія – наука, в якій з часом змінюється не тільки її зміст і структура, але й саме визначення її предмету. Так, протягом століть назад змінювалася від грецької економії через французьку політичну економію до англійського економічного економіксу.

Але за кожною назвою – свій, відмінний предмет. Ми не торкаємося причин такої зміни, які лежать в площині ідеології, політики, соціальних відносин.

Тим не менш треба констатувати, що зараз є повна розпливчатість, неконкретність визначення предмету економічної дисципліни. Адже всі навчальні дисципліни в вузі є теоретичними. Таким чином треба з'ясувати місце і співвідношення фундаментальних та прикладних економічних наук та їх співпорядкованості.

В цьому плані важлива подальша доля політичної економії (в широкому розумінні слова), її занепад, можна сказати розгром та наслідки цього для підготовки спеціалістів і для економіки країни.

Чому відбулася зміна політекономії на економічну теорію? З суто ідеологічних причин і політекономія пов'язується з СРСР, більше того, це була марксистська політекономія. Тому її механічно відкинули, не враховуючи думку спеціалістів. На що змінили? Дуже у нагоді тут стався економікс, тобто теорія в утилітарному, спрощеному вигляді, а власне економічна теорія американської економіки х-десятилітньої давнини. Навряд чи перейменовувателі та псевдореформатори освіти пам'ятають що політекономія – це з 1615 р., а також дослівний переклад назви.

Так, зараз ейфорія вже пройшла і прийшла пора тверезого осмислення та зважених висновків на рівні наукового співтовариства. Але спрацьовує інерція – відкидання політекономії відображено як в навчальній літературі, так і в навчальних програмах.

Економічна теорія набагато ширше політекономії і включає всі економічні дисципліни, політекономія – лише аналіз соціально-економічних відносин. Що стосується економікса, то це предмет більш вузький і суттєво відрізняється. Економікс ігнорує економічні відносини, замінюючи їх майновими відносинами, економічні закони, які є предметом політекономії, в економіксі або не вивчаються, або розглядаються як суб'єктивні. Окрім того, в економіксі об'єктом дослідження є не суспільне виробництво, а тільки одна його сфера – ринкова економіка. Саме тому досліджуються не суттєві зв'язки і категорії (наприклад вартість), а поверхові – ціна.

Політекономія досліджує людину, як соціальну істоту, «*homo oeconomicus*», економікс – як біологічний тип, звідси – проповідь індивідуалізму, принцип атомізації суспільства.

СУЧАСНІ ПАРАДИГМИ ТА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТІСНОГО ЗНАННЯ ЯК АКЦЕНТИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

О.М. Герєга

Набуття знань – складний багатофакторний процес, що вимагає конструктивних зусиль і творчої активності. До традиційних проблем вищої освіти, серед інших, відносять мотивацію студентів до цілеспрямованого освоєння професії та залучення до досягнень сучасної науки.

Акумуляція і осмислення знань, становлення нових наукових парадигм – перманентний об'єктивний процес. У другій половині двадцятого сторіччя, як відомо, до наукового обігу увійшли системи поглядів і понять, які якісно змінили сучасне знання. Навіть вибрані майже навмання для прикладу – теорія систем, нестандартний математичний аналіз, синтетична теорія біологічної еволюції, супрамолекулярна хімія, теорія детермінованого хаосу, – демонструють міць і глибину змін, що відбулися.

Операціям і процедурам, на яких базується сучасне виробництво, як і процесам, які відбуваються в суспільстві, властива взаємна залежність порядку і хаосу, що типово для природних явищ. Сучасне порозуміння хаосу як надскладного порядку є основою створення технологій іншого рівня складності, іншої міри проникнення у суть процесів, наприклад, дозволяє проектувати процеси, що протікають на взаємодіючих масштабних рівнях.

Майстерність пізнання не піддається повному опису; відчуття успішності в просуванні до мети, якщо воно супроводжує нашу роботу, пояснюється не тільки запасом відомостей, кваліфікацією і майстерністю: така впевненість – результат особистісного знання, що, зазвичай, проявляється в дії, яка є логічно недеталізуємою [1]. Невимовне у вигляді раціональних формулювань і

текстових конструкцій особистісне знання висловлює суть роботи дослідника, є присутнім у науці як стиль вченого, і найбільш чітко проявляється в актах відкриттів й їх оцінках науковим співтовариством.

Включення сучасного наукового знання до програми навчання – суперечливий процес. Здоровий консерватизм і базові положення навчальних програм, безумовно, треба вітати, але дослідні парадигми будуть змінюватися і входити до наукового обігу лише, коли виростає нове покоління, яке є знайомим з ними [2, 3]. І якщо, хоча б, ні орієнтувати студентів на досягнення сучасної науки, тобто відкладати їх знайомство з науковими парадигмами, що зароджуються, отож ускладнювати шлях у результативну науку та актуальні технології, і, як наслідок, в успішну діяльність.

Література

1. М. Полані Особистісне знання. – М.: Прогрес, 1985. – 346 с. (російською).
2. Т. Кун Структура наукових революцій. – М.: Прогрес, 1977. – 300 с. (російською).
3. М. Планк Наукова автобіографія. / Вибрані праці. – М.: Наука, 1975. – 788 с. (російською).

ПЕРСПЕКТИВИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Л.Я. Донець, С.О. Смірнова

Одним з головних державних пріоритетів розвитку України визначено побудову відкритого для всіх та орієнтованого на інтереси людей інформаційного суспільства, функціонування якого забезпечується компетентними фахівцями. В наш час якість підготовки майбутніх спеціалістів все більш обумовлена вміннями й навичками застосовувати інформаційно-комунікаційні технології для отримання необхідних знань та їх вдосконалення впродовж життя.

Однією з перспективних форм є використання дистанційних технологій навчання. Особливо дискусійним питанням стає проблема впровадження дистанційного навчання в процес підготовки майбутніх фахівців. Специфіка дистанційного навчання постійно викликає питання, тому що вважається, що навчити студента на відстані неможливо. Однак, з розвитком новітніх засобів інформаційних технологій все більша кількість вищих навчальних закладів використовує їх для організації навчального процесу, у тому числі і дистанційного.

Можливості дистанційної освіти істотно спрощують задачу виконання індивідуальних завдань за рахунок використання мультимедійних технологій, імітаційного моделювання тощо. Крім того, впровадження дистанційних технологій навчання при підготовці майбутнього фахівця інженерного профілю дозволяє збільшити доступність освітніх послуг різним соціальним групам і категоріям населення, істотно скоротивши для студентів, зокрема на заочному

відділенні, час пошуку і доступу до необхідної інформації, час відриву від виробництва і мінімізувавши матеріальні витрати при забезпеченні високої ефективності навчання. Однак це – доволі складний процесу, що містить конкретні етапи та передбачає відповідну взаємодію викладачів і студентів та застосування потенціалу інформаційно-навчального середовища у процесі професійної підготовки у вищому навчальному закладі.

Нами були розглянуті можливості і перспективи використання інформаційно-комунікаційних технологій для дистанційного навчання в процесі підготовки студентів 1-го курсу заочного факультету, на прикладі вивчення дисципліни «Інженерна і комп'ютерна графіка». Можливістю на даному етапі використання дистанційного навчання – є доставка студентам різноформатних навчально-методичних матеріалів (текстових, аудіо, відео, мультимедійних, інтерактивних); проведення дистанційних консультацій у віртуальному навчальному середовищі в синхронному (on-line) режимах; керуваність самостійною роботою студентів; відправлення викладачу через Інтернет самостійно виконаних креслень та завдань для перевірки та оцінювання; статистичний облік активності та успішності студента при навчанні тощо.

Перспектива використання дистанційних технологій в навчальному процесі надає потенціальну можливість підвищити якість навчання за рахунок керованої, системної, регулярної самостійної роботи студентів; додатково зацікавити майбутніх студентів зручністю організації навчального процесу.

ПРО СТРУКТУРУ ТА ЗМІСТ ІНЖЕНЕРНОЇ ГРАФІКИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

О.А. Краснодемська

В даний час в навчальному процесі все ширше використовуються САД-системи, що забезпечують отримання швидкого і точного вирішення на комп'ютері всіх без винятку завдань інженерної графіки в тривимірному просторі.

Як відомо, найбільш складним є побудова ліній перетину поверхонь, особливо якщо виникає задача знаходження лінії перетину двох поверхонь «довільної» форми. Хоча вирішення такої задачі методами нарисної геометрії теоретично можливе, практично воно нездійсненне, а на комп'ютері шукана лінія виходить просто в результаті побудови заданих поверхонь, навіть з урахуванням видимості ділянок лінії перетину.

Методи тривимірного моделювання, що реалізуються сучасними САД-системами докорінно змінюють методологію проектування і підготовки виробництва: головним, первинним носієм інформації при проектуванні об'єкта стає його 3D-модель (електронний макет), що служить основною ланкою у розвитку імітаційних методів віртуальної інженерії – технологій швидкого прототипування, симуляції механообробки деталей на верстатах з ЧПК, аналізу конфліктних ситуацій у

збірках тощо. А створені за цією моделлю креслення являють собою вторинну форму відображення об'єкта.

Однак, комп'ютерному моделюванню передують «уявний» проект об'єкта, який «вибудовується» в голові конструктора, проектувальника, дизайнера. ... Такий проект може створити тільки людина з розвиненим просторовим мисленням. Тут роль нарисної геометрії безперечна. Мабуть, з цієї причини в Массачусетському технологічному університеті США при підготовці бакалаврів інженерної справи повернулися до вивчення нарисної геометрії (за підручником С.А. Фролова!).

Впровадження САД-систем у навчальний процес повинне супроводжуватися змінами в методології викладання інженерної графіки відповідно до нового напрямку – комп'ютерного інженерінгу.

Детального обговорення заслуговують питання викладу геометричних перетворень. В курсі нарисної геометрії вивчають два принципово-протилежних способи перетворення креслення:

1) перетворення системи координат (способи заміни площин проєкцій і додаткового проєктування);

2) переміщення геометричного об'єкта до зайняття ним «зручного» часного положення (способи обертання навколо проєціуючої прямої і прямої рівня, плоскопаралельного переміщення).

Але ж, будь-який сучасний інженер має справу не з абстрактними примітивами, а з деталями або з їх об'ємними комп'ютерними моделями. Чи доводиться, наприклад, проектувальникам і конструкторам застосовувати на практиці засоби перетворення проєкцій? Адже більшість деталей машинобудівного профілю мають або вісь, або площину симетрії, паралельно яким і розташовують одну з площин проєкцій комплексного креслення. Це означає, що знання, набуті студентами при вирішенні завдань з проєкціями геометричних примітивів, залишаються незатребуваними ні в курсовому і дипломному проєктуванні, ні в подальшій інженерній діяльності.

Вочевидь, досить вивчення по одному перетворенню кожного виду: способу заміни площин проєкцій, який має застосування в інженерній графіці, і способу плоскопаралельного переміщення, як графічного аналога перетворень руху, що вивчаються в курсі аналітичної геометрії.

Маючи на увазі технологію твердотілого моделювання шляхом «видавлювання» плоского замкнутого контуру в тіло з конгруентними і афінно-залежними перетинами, розділ «геометричні перетворення» слід розширити введенням:

1) перетворень руху (паралельний перенос, обертання, центральна і осьова симетрія);

2) афінних перетворень (гомотетія, подоба, зрушення, спорідненість).

Відзначимо, що роль нарисної геометрії в системі вищої освіти полягає не тільки в розвитку просторових уявлень студентів, а й у формуванні їх знань з теорії поверхонь і кривих ліній. Ці знання є необхідними, бо меню графічних систем автоматизованого проєктування

містить різні способи завдання досить великого набору кривих ліній; побудови обводів, заданих масивом точок і дотичних, то користувач, природно, повинен знати області застосування, їх переваги і недоліки.

При викладі способів утворення поверхонь, їх завдання на кресленні слід робити упор на інженерні способи проектування технічних поверхонь, тобто на кінематичний спосіб їх утворення та завдання лінійним або сітчастим каркасом конгруентних або залежних перетинів.

Приведення структури та змісту курсу нарисної геометрії у відповідність до вимог часу неможливе без перегляду методів і засобів її вивчення, бо вони визначають методологію її викладання.

МУЛЬТИМЕДІЙНІ ПРЕЗЕНТАЦІЇ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

В.М. Петров

Ряд негативних явищ у нашому суспільстві потребує змін у викладанні основного лекційного матеріалу. Скорочення кількості часу на лекції та лабораторні роботи, місць практики, та їх якості, зменшення часу на проектування не повинно відбитися на знаннях випускників академії.

Багаторічний досвід роботи з мультимедійним обладнанням дозволяє підвищити ілюстративність лекцій, лабораторних та практичних занять.

Застосування комп'ютерної техніки, дозволяє акцентувати увагу аудиторії на класифікаціях технологічного устаткування за функціональною ознакою, створити тривимірні схеми, різноманітні графіки та діаграми, порівняно показати кращі зразки вітчизняного та закордонного устаткування.

Велика кількість фотографій сучасних зразків обладнання, як у процесі експлуатації, так і з випробувань техніки, адаптована до лекційних та лабораторних занять. Використання програми Microsoft Power Point дозволило розробити слайди до кожної лекції. Слайди виконані з елементами анімації, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу лекції. Розроблені різноманітні схеми в яких виділені основні елементи конструкцій технологічного устаткування, рух потоків продукту в робочій зоні, допоміжних потоків повітря, води, тощо.

Це дозволяє без звичайної дошки будувати креслення, схеми, розрізи та загальні види для кращого розуміння структури та компоновання, як основного так і допоміжного устаткування галузі. Значно скоротився час на підготовку та подання матеріалу лекції в готовому вигляді, що сприяє збільшенню інформативності.

Значно поповнилась бібліотека фрагментів роботи технологічного устаткування, за рахунок зйомки його у робочому процесі. Це дозволяє показати декілька підприємств галузі у порівнянні. Також збільшилась кількість стрічок з налагодження, монтажу та ремонту технологічного устаткування.

Поєднання усного лекційного матеріалу з демонстрацією слайд-фільму дозволяє концентрувати візуальну увагу студентів на особливо важливих моментах навчального матеріалу.

Крім цього, матеріал презентацій адаптовано до студентів різних спеціальностей та видів навчання (для студентів стаціонару, заочного відділення та робітників галузі).

Досвід застосування комп'ютерних слайдових презентацій у навчальному процесі при викладанні курсу «Технологічне устаткування галузі» підкреслив безперечні переваги цього виду навчання.

Інтеграція гіпертексту і мультимедіа (об'єднання аудіо-, відео- та анімаційних ефектів) у єдину презентацію дозволяє зробити викладання навчального матеріалу яскравим і переконливим а також підняти рівень занять на якісно новий рівень.

ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИ ВИВЧЕННІ ПИТАНЬ З ОХОРОНИ ПРАЦІ В ГАЛУЗІ

З.М. Сахарова

Процеси європейської інтеграції поступово охопили всі сфери життєдіяльності, у тому числі й питання освіти. Демократизація суспільства, перехід до ринкових економічних відносин вимагають корінного покращення умов праці, охорони життя і здоров'я працівників.

Харчова галузь потребує залучення великої кількості робочої сили в малих та приватних підприємствах, керівництво яких повинне мати відповідні знання, уміння та навички забезпечення контролю за режимами діяльності та відпочинку, за оптимізацію праці та вдосконалення системи управління охорони праці.

Вдосконалення механізму єдиної системи управління охороною праці в галузі є важливим елементом навчального процесу на завершальному етапі навчання і значною мірою залежить від фахової підготовки магістрів, спеціалістів. Це вимагає зміни змісту і методів навчання.

Вічне питання «як вчити і чому вчити» актуальне і сьогодні. Життя підказує, що для заохочування студентів потрібно застосовувати проблемне навчання. А чи готові до цього студенти? Є певний відсоток студентів що готові, а решта ні. При цьому перед викладачами вищої школи стоять проблеми формування у студентів навчально-пізнавальної діяльності. Необхідно створити умови, при яких студент стає рівноправним суб'єктом навчання. У нього з'являється можливість вибирати матеріал для самостійного вивчення, а засвоївши його, прагнути до самореалізації. Студент навчається для досягнення конкретної мети – використання своїх знань, навичок безпосередньо на виробництві.

На кафедрі для підвищення якості і ефективності навчання з дисципліни охорони праці в галузі студентам запропонований навчально-пізнавальний метод організації праці. Він полягає в наступному:

- викладач на практичних заняттях раціонально організує роботу студента з навчальним матеріалом;
- надає допомогу у пошуку інформації;
- визначає разом зі студентом тему індивідуальної роботи;
- студент креслить технологічну схему, визначає вибране обладнання;
- технологічні процеси та умови праці не повинні бути джерелом небезпечних та шкідливих факторів;
- пропонуються заходи і засоби по поліпшенню умов праці;
- опрацьований матеріал індивідуального завдання буде використований безпосередньо у дипломному проекті.

Запропоноване дає змогу кожному студенту на практиці опанувати вимоги охорони праці до різних робочих місць, отримати навички забезпечення контролю і нагляду за режимом діяльності та надати навчальний матеріал для інших студентів. Особливо ефективно діє метод, якщо на практичних заняттях розглядаються декілька однакових тем індивідуальних робіт, а обов'язки студента-опонента виявити недоліки і запропонувати заходи і засоби по їх усуненню або зменшенню.

Використання такого підходу допоможе студентам наблизитися до реальних умов праці і приведе до підвищення їх відповідальності за життя і здоров'я працівників галузі

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН КАФЕДРИ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

О.А. Нетребський, В.М. Лисюк

В новому Законі України «Про вищу освіту» (2014) є багато новацій, які, зокрема, стосуються скорочення кількості дисциплін. В рамках академічної автономії вищі навчальні заклади самі вирішуватимуть, якими шляхами досягати стандартів, що встановлює Міністерство освіти, вибираючи відповідні дисципліни з урахуванням зменшення кількості навчальних годин на 1 кредит з 36 до 30 годин. Таким чином, ряд обов'язкових нормативних дисциплін, й серед них дисципліни кафедри БЖД: «Безпека життєдіяльності», «Основи охорони праці», «Охорона праці в галузі» та «Цивільний захист», опинились в ситуації невизначеності.

Реалії сьогодення свідчать про існуючий в нашому суспільстві низький рівень культури безпеки життєдіяльності, незадовільний стан виробничого травматизму і профзахворюваності на більшості підприємствах, недотримання вимог цивільного захисту. За статистикою Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України в 2014 р. зареєстровано 6850 потерпілих від нещасних випадків на виробництві,

серед них – 525 смертельно. Серед причин нещасних випадків переважають організаційні – 63,7% (4361) нещасних випадків. Через психофізіологічні причини сталося 25,2% (1728) нещасних випадків, а через технічні причини – 11,1% (761) нещасних випадків.

В основі організаційних причин лежить якість системи навчання з питань безпеки людини в навколишньому середовищі взагалі та у виробничому зокрема. З метою вдосконалення освіти з безпеки життєдіяльності, охорони праці та цивільного захисту в вищих навчальних закладах при підготовці спеціалістів всіх напрямів підготовки та освітньо-кваліфікаційних рівнів вивчаються нормативні дисципліни «Безпека життєдіяльності», «Основи охорони праці», «Охорона праці в галузі» та «Цивільний захист». Свого часу НМК з БЖД Міносвіти України розробила структурно-логічну схему вивчення означених дисциплін – рис.1.

Сьогодні ці дисципліни вивчаються в такому обсязі: «Безпека життєдіяльності» – 54 год (для бакалаврів), «Основи охорони праці» – 54 год (для бакалаврів), «Охорона праці в галузі» – 36 год (для магістрів та спеціалістів), «Цивільний захист» – 36 год (для магістрів та спеціалістів). Усього – 180 годин.

«Безпека життєдіяльності» вивчається на 1 чи 2 курсах. Завдання дисципліни – навчити людину захистити саму себе та близьких від небезпек в усіх сферах життєдіяльності, зберегти життя і здоров'я та поліпшити його. Інколи цю дисципліну асоціюють з охороною праці чи цивільним захистом, але це помилкове сприйняття.

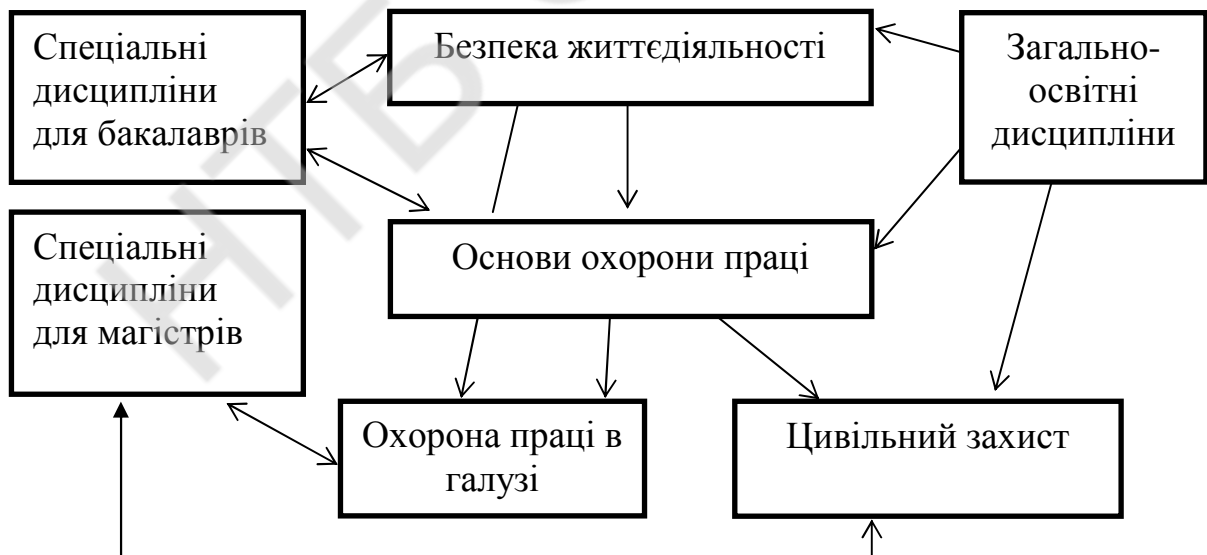

Рис.1 Спрощена структурно-логічна схема вивчення дисциплін кафедри БЖД студентами

«Безпека життєдіяльності» не має чітко вираженої професійної спрямованості. Це інтегрована дисципліна гуманітарно-технічного напрямлення, яка узагальнює дані відповідної науково-практичної діяльності, формує

поняттєво-категорійний, теоретичний і методологічний апарат, необхідний для вивчення у подальшому охорони праці, цивільного захисту, а також захисту навколишнього середовища, які вивчають конкретні небезпеки і способи захисту від них. Вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності» базується на теоретичних і практичних знаннях, одержаних студентом в загальноосвітніх навчальних закладах та при вивченні загальноосвітніх дисциплін у вищому закладі, а також набутому життєвому досвіді.

Наступною дисципліною, яку вивчають студенти-бакалаври, є «Основи охорони праці». Під час вивчення цієї дисципліни студент знайомиться з загальними питаннями охорони праці, які об'єднані у систему законодавчих, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів. Дана дисципліна є комплексною й базується як на загальноосвітніх, так і на загально-технічних та спеціальних дисциплінах, а також на базових поняттях безпеки життєдіяльності.

Галузеві питання безпеки, що враховують специфіку відповідних підприємств, читаються в курсі «Охорона праці в галузі». Ця дисципліна викладається для студентів всіх напрямів підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» («спеціаліст»). Програма дисципліни «Охорона праці в галузі» розроблена з урахуванням того, що при реалізації робочих навчальних планів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» студенти вивчали нормативні дисципліни «Безпека життєдіяльності» і «Основи охорони праці». Курс базується також на знаннях, які студенти одержали при вивчанні загально-технічних та професійних дисциплін за обраною спеціальністю. Передбачається, що на цьому етапі студенти вже мають достатнє уявлення про умови праці щодо їхньої майбутньої професії. Метою дисципліни є забезпечення майбутніх фахівців знаннями та практичними навичками при створенні безпечних та нешкідливих умов праці на галузевому підприємстві (установі).

Дисципліна «Цивільний захист», яка вивчається на 5 курсі, тісно пов'язана з «Охороною праці в галузі», так як теж враховує особливості майбутньої професійної діяльності випускника. Освоївши програму навчальної дисципліни «Цивільний захист», магістри(спеціалісти) у відповідних напрямках підготовки повинні бути здатними вирішувати професійні завдання з урахуванням вимог системи цивільного захисту на галузевих об'єктах.

Виходячи з вищесказаного, вважаємо доцільним об'єднання дисциплін наступним чином:

- «Безпека життєдіяльності» і «Основи охорони праці», які вивчаються для всіх напрямів підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» (рекомендується викладання такої об'єднаної дисципліни в 6(7) семестрі);

- «Охорона праці в галузі» і «Цивільний захист», які вивчаються для всіх напрямів підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст», «магістр».

Таке об'єднання потребує від викладачів кафедри розробки відповідних навчально-методичних комплексів дисциплін, починаючи з робочих навчальних програм дисциплін та закінчуючи методичними матеріалами для забезпечення всіх видів занять й проведення контрольних заходів. В цій навчально-методичній роботі важливе значення має питання уніфікації

навчальних годин(лекції, практичні заняття, лабораторні роботи, СРС) для кожної дисципліни по всіх спеціальностях. Згідно діючим до сьогоднішнього часу Типовим навчальним програмам з дисциплін «Безпека життєдіяльності», «Основи охорони праці», «Охорона праці в галузі» і «Цивільний захист» загальна структура, зміст, види занять, обсяги навчання і форми контролю засвоєння матеріалу однакові для всіх спеціальностей та напрямів підготовки. Уточнення змісту навчальних дисциплін з урахуванням специфіки напрямів підготовки та спеціалізації студентів здійснюється в робочих навчальних програмах та методичних рекомендаціях, які розробляються на кафедрі. Так, наприклад, для дисципліни «Охорона праці в галузі», зміст практичних занять (при уніфікованій кількості годин) визначається фаховою спрямованістю за відповідним напрямом підготовки. Розбіжності в кількості навчальних годин для однієї і тієї ж дисципліни викликають певні труднощі з розробкою методичного забезпечення, коли для однієї і тієї ж дисципліни з'являлось декілька десятків робочих програм, як це було вже в минулому.

Окрім того, студенти різних спеціальностей при цьому опиняються в неоднакових умовах для засвоєння дисциплін, в той час, коли питання особистої безпеки та безпеки оточуючих мають однаково важливе значення для всіх спеціальностей без винятку. До речі, проблема уніфікації спеціально розглядалась на Вченій Раді ОНАХТ, де було прийнято рішення про уніфікацію годин по дисциплінам кафедри, яке на сьогодні виконується.

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ПІДВИЩЕННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ З ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»

О.А. Нетребський, С.М. Неменуца

Перед вищими навчальними технічними закладами на сучасному етапі розвитку актуальним є завдання підготовки висоосвіченої особистості, яка зможе самостійно здобувати знання та вміло їх використовувати на практиці. Майбутні фахівці повинні навчитися бачити труднощі, що можуть виникнути в процесі трудової діяльності та ризик виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть привести до несприятливих наслідків на підприємстві. Вміти орієнтуватися в основних методах і системах забезпечення техногенної безпеки. Не менш важливим є формування у студентів відповідальності за особистові та колективну безпеку

Дисципліна «Безпека життєдіяльності» є базовою у підготовці для всіх спеціальностей за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавр. Вона закладає базові компетенції для вивчення інших дисциплін – «Основи охорони праці», «Охорона праці в галузі» та «Цивільний захист». Програма дисципліни для вищих навчальних закладів третину навчального часу відводить на самостійну і індивідуальну роботи. Тому кафедра приділяє особливу увагу наповненню дисципліни. Основні знання студенти отримують під час проведення лекцій та практичних робіт, а інше – виноситься на самостійне доопрацювання.

Самостійна робота студента найбільш ефективна, якщо йому надають рекомендації до вивчення дисципліни. Як форма активної роботи з оволодіння знаннями вони пропонуються у навчально-методичних вказівках. В них викладені ті знання і методики, якими повинні оволодіти слухачі у рамках вивчення дисципліни. Суть самостійної роботи заключається вивченні питань підготовки до майбутньої професійної діяльності фахівців харчової промисловості в якості керівного складу підприємств, а саме:

- впливу внутрішніх факторів на безпечність діяльності об'єкта господарювання та комплекс робіт з попередження надзвичайних ситуацій, локалізації та ліквідації їх наслідків;
- задачі забезпечення безпеки за критеріями ризику та розподіл підприємств за ступенем ризику господарської діяльності;
- критерії та показники оцінки ефективності функціонування системи безпеки та захисту в НС на підприємстві;
- управління безпекою через порівняння витрат та отриманих вигод від зниження ризику;
- питання основ забезпечення пожежної безпеки та відповідальності за порушення (невиконання) її вимог;
- практичні поради підготовки населення до дій у НС та організації оповіщення та інформування населення;
- практичні поради поведження людини у натовпі;
- попередження про небезпеки загальної інформатизації суспільства;
- правила надання гуманітарної допомоги потерпілим та відповідальності за порушення законодавства у цих питаннях.

Метою індивідуального завдання є поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці. Вони засвоюють методи:

- оцінки небезпеки антропогенного забруднення атмосфери аерозолями за допомогою визначення відносної частки площі легень людини, яку можуть вкрити частинки диму від паління сигарет протягом декількох років;
- розрахунку небезпечного впливу хімічних речовин на людину через визначення безпечності перебування людини в приміщенні за наявності у повітрі декількох хімічних речовин;
- забезпечення безпеки під час роботи зі шкідливими речовинами через проведення оцінки можливості виникнення мікромеркуалізму (хронічного отруєння ртуттю при дії незначних концентрацій пари ртуті), якщо випадково було розбито медичний термометр і вилита ртуть, яку не зібрали. Вивчення заходів та засобів безпеки при роботі зі шкідливими речовинами у виробничій лабораторії;
- оцінки небезпек при експлуатації електрообладнання за допомогою визначення матеріалу ізоляції електромережі напругою 220 В електропровідника відповідного діаметру при приєднанні до нього електроспоживача конкретної потужності;
- кількісної оцінки ступеня ризику реалізації небезпек певного класу;

- оцінки мікроклімату закритих приміщень за критерієм вмісту кисню шляхом визначення необхідної кратності обміну повітря в приміщенні, де працюють люди, які виконують розумову роботу для запобігання виникнення явища кисневої недостатності.

Створені на кафедрі БЖД в електронному вигляді методичні вказівки до самостійної та індивідуальної роботи з дисципліни «Безпека життєдіяльності» є дієвим засобом забезпечення студентів теоретичним матеріалом. Знання перестають бути самоціллю, а стають засобом продуктивного опанування культурних зразків мислення, формування індивідуальних розумових стратегій.

У зв'язку з тим, що дисципліна вивчається студентами не тільки денної, але і заочної форми навчання, електронні варіанти навчальних посібників можна помістити у комп'ютерну мережу. Студенти можуть вивчати матеріал, навіть не виходячи з будинку.

Викладач повинний постійно контролювати самостійну роботу студентів і перевіряти їх знання. Тут на допомогу також приходить комп'ютер. Матеріальна база кафедри безпеки життєдіяльності дозволяє проводити комп'ютерне тестування студентів.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «ПРОГРАМУВАННЯ МОБІЛЬНИХ ПРИСТРОЇВ» У ВНЗ

Н.В. Кальмус

Розробка застосувань для мобільних пристроїв сьогодні є одним з найбільш пріоритетних напрямів на ринку інформаційних технологій. У мобільних технологій багатообіцяюча перспектива і Android є життєздатною і цікавою платформою для розробників. Android-пристрої найбільш популярні, ніж будь-яка інша мобільна платформа, що робить їх відмінним вибором для першого знайомства з розробкою мобільних застосувань.

Курс «Програмування мобільних пристроїв» (ПМП) присвячений розробці і створенню програмного забезпечення для мобільних застосувань широкого спектру на базі операційної системи Android.

Метою дисципліни є вивчення основних проблем, що виникають при розробці застосувань для мобільних пристроїв, а також отримання уявлення про проблеми, що стоять перед розробником таких застосувань.

Для досягнення поставленої мети виділяються наступні завдання курсу:

- вивчення платформи Android;
- реалізація власного мобільного застосування.

Студенти, які вивчають цей курс, мають бути вже ознайомлені з парадигмою об'єктно-орієнтованого програмування, синтаксисом С-подібних мов (JAVA, C#, C++) і мати базові навички використання графічних засобів розробки, компіляторів і відладчиків. Треба відмітити, що усі перелічені вище навички отримуються студентами при вивченні відповідних дисциплін таких як «Об'єктно-орієнтоване програмування», «Системне програмування», «Технології

доступу до загальних об'єктів», «Комп'ютерна графіка», «Комп'ютерний дизайн» та інші, які упереджають курс ПМП.

Впродовж курсу студенти ознайомляться з особливостями операційних систем, використовуваних в мобільних пристроях, а також з розробкою додатків для мобільних пристроїв на базі операційної системи Android.

На сьогодні студентами використовується середовище розробки мобільних застосувань – ADT Bundle. Bundle ADT – це складання компонентів для швидкого старту розробки додатків під Android, яка включає усе необхідне для початку розробки додатків :

- Eclipse + ADT плагін;
- Android SDK Tools;
- Інструменти для платформи Android;
- Останню платформу Android;
- Новітній образ Android для емулятора.

Проте, сучасні супутники цивілізації – смартфони і планшети на Android – це відмінна платформа для тестування власних додатків.

По закінченню курсу студенти зможуть самостійно розробляти додатки і програми для різних платформ і пристроїв під управлінням операційної системи Android.

Оскільки, курс ПМП базується на програмуванні, для кращого його засвоєння, слід приділити більше зусиль і уваги вивченню Java в різних редакціях мови.

ЯК ПРОВЕСТИ ЕФЕКТИВНУ ЛЕКЦІЮ?

Н.В. Ліщенко

Лекція є самим інформативним методом навчання студентів. Завдання лектора зробити лекцію не тільки інформативною, але й цікавою. Причому лекція може бути цікавою з будь-якої дисципліни.

В ефективній лекції виділяють три основних етапи: вступ, основна частина й висновок. Завдання першого етапу – визначення предмета лекції. Завдання другого етапу – розкриття змісту. Завдання третього етапу – виводи й обговорення. На кожному етапі необхідно вміти привертати увагу слухачів. Увагу можна залучити різними способами. Наприклад, періодично під час викладу матеріалу нагадувати про майбутні колоквиуми, тестові завдання, у яких будуть відбито ті або інші питання. Ефективним буде приведення яскравих і захоплюючих прикладів, тематично пов'язаних з темою лекції. Пожвавити лекцію можна за допомогою анекдоту, короткого викладу про відомих особистостей, пов'язаних з темою, що викладається. Такі відступи необхідні для запобігання зайвої «сухості» лекції. Корисним буде перемикання уваги із запису лекцій на прослуховування матеріалу.

Обов'язково повинен бути план лекції і його треба озвучити на самому початку заняття. Це необхідно для того, щоб правильно розподілити час на викладення матеріалу. Один зі способів пробудження активної думки – це

постановка риторичних питань або питань, на які повинна відповісти аудиторія. Можна сполучити лекцію й обговорення окремих питань на одній парі. Незважаючи на те, що матеріал для студентів є новим, питання лектор може сформулювати таким чином, що б відповіді на них були близькі студентам. Обов'язково варто вислухати відповідь, похвалити студента, що відповідає, створюючи мотивацію для інших брати участь в обговоренні питань.

Ефективність викладу лекції з дисципліни «Технологічні основи машинобудування» може бути підвищена за рахунок застосування тематичних слайдів сучасного устаткування, сучасних вимірювальних систем, харчових та машинобудівних підприємств, їх продукції. Слухачам будуть цікаві повідомлення про передові технології, які застосовуються сьогодні на підприємствах. Лектор з дисципліни «Технологічні основи машинобудування», який займається науковою діяльністю, повинен залучати здібних студентів до наукових досліджень. В майбутньому ці студенти вже готові до вступу в аспірантуру. Вони можуть знайти актуальну тему, поставити мету та сформулювати завдання дослідження.

Багато студентів сьогодні працюють на дрібних приватних підприємствах. Причому деякі з них пов'язані з майбутньою професійною діяльністю. Тому доцільно таких студентів залучати до вирішення існуючих проблем на підприємствах. Верстатну та метрологічну базу можна робити пересувною, тобто використовувати верстати та вимірювальні прилади на тих підприємствах, де працюють студенти.

РОБОТА З ЮРИДИЧНОЮ ЛІТЕРАТУРОЮ ТА ЗАКОНОДАВЧОЮ БАЗОЮ ПІД ЧАС САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

В.О. Орлова

Сучасна особистісно-орієнтована модель освітнього процесу спрямована на те, щоб створити необхідні умови для успішної самореалізації молоді у «дорослому житті». При цьому йдеться не лише про успіхи у професійній діяльності, хоча це останнє, поза всяких сумнівів, є надзвичайно важливим. Не менш вагомою складовою успіху є також набуття особистістю світоглядних позицій, що ґрунтуються на усвідомленні пріоритетів загальнолюдських цінностей і національних цінностей власної держави, рішучій готовності послідовно втілювати ці принципи у життя, а у разі потреби — вміти відстоювати їх у правовому полі. Зрозуміло, що засвоєння молоддю необхідних правознавчоосвітніх знань і формування па цій основі свідомої громадянської позиції є неможливим без серйозної роботи з вивчення українського законодавства. Заняття з вивчення українського законодавства мають бути не спонтанними, що проводяться час від часу, а цілком послідовними, системними за характером.

Завдяки самостійній роботі студенти набувають наступних навичок:
- більш чітко й усвідомлено проявляти мотивацію й цілеспрямованість та

набутті знань; - виховувати в собі самоорганізованість, самоконтроль та інші особистісні якості; - заповнювати “інформаційний вакуум” необхідним науковими знаннями; - позбавитися від так званого “явища вторинної неграмотності”, зокрема, невміння осмислено читати, аналізувати отриману інформацію, робити власні висновки; - формувати мовну компетентність; - набувати навичок самостійної роботи для майбутньої професійної діяльності: брати на себе відповідальність, самостійно вирішувати проблеми, знаходити конструктивні рішення, виходити з кризових ситуацій. Юридичні тексти, що вивчають студенти, характеризуються такими основними ознаками: інформативність (ця категорія стосується як семантики, так і форми тексту) – один із факторів ефективності смислового сприйняття викладеного матеріалу, змістовна насиченість тексту; змістовна зв’язність – забезпечує єдність тексту як цілого, охоплює формально-граматичні аспекти зв’язку висловлювань, характеризується перш за все різнотипними мовними засобами допомогою яких здійснюється зв’язок між елементами тексту: граматичними, лексичними, логічними, стилістичними та асоціативними; логічна послідовність – це тісний логічний зв’язок між реченнями, частотність зв’язків з ознаками мети, причини, результативності (для цього, з цією метою, отже, однак, таким чином тощо), чітке членування тексту на абзаци, параграфи тощо; цілісність у структурно-змістовному плані – текст як цільна група речень має бути присвячений одній темі, з якою зіставляються всі речення, що входять до нього, передбачає впорядкованість частин тексту, їх неподільність, обґрунтованість, повноту; мотивованість – забезпечення переконливого характеру викладеного матеріалу, наявність необхідних посилань на офіційні статистичні дані, компетентні джерела, додатків тощо; смислова завершеність – інформація, подана у тексті, повинна вичерпно відображати тему, якій присвячений текст, не залишати можливості для змістовного доповнення і домислення невиражених положень. У тексті повинні знайти місце всі без винятку атрибути закінчених фраз, положень і правил, суб’єкт правовідносин не повинен потребувати роз’яснення змісту тексту, зокрема вираженої в законодавстві правової норми; цілеустановленість – чітке визначення призначення, мети повідомлення; ретроспективність – зверненість у минуле, розгляд обставин, що вже мали місце; високий ступінь композиційної та мовної стандартизації – у юридичних текстах застосовуються усталені терміни, термінологічні конструкції, що виражають стандартні ситуації в праві, синтаксичні, лексичні та граматичні кліше, чітко визначена структура, що прискорює розроблення та сприймання цих текстів, сприяє їх точності розуміння. Ефективність роботи з друкованими виданнями безпосередньо залежить від техніки читання. Першим етапом оволодіння цією технікою є попереднє ознайомлення з законодавчим документом, що дозволяє детально вивчити його структурні компоненти та організацію довідково-бібліографічного апарата, одержати загальне уявлення про характер твору. При цьому необхідно звернути особливу увагу на ті структурні елементи закону, які дають можливість попередньої оцінки: заголовок, преамбула, загальні поняття. Наступний етап – безпосереднє читання самого юридичного документу, що, в свою чергу передбачає: етап

«пошукового» читання – швидкий, оглядовий перегляд змісту з метою виявлення необхідного матеріалу, визначення його навчальної або наукової цінності та складання історіографічної бази проблеми, що цікавить; етап «суцільного читання» – ретельне опрацювання всього документу або окремих її частин з метою вдумливого засвоєння (а не механічного запам'ятовування).

ВИВЧЕННЯ НОВИХ ПОНЯТЬ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ НА ЗАНЯТТЯХ ЗІ СТУДЕНТАМИ ОНАХТ

І.А. Осадча

Зміни до чинного законодавства в кримінальній процесуальній сфері називали ще з 1992 року, і зараз коли цей кодекс набрав законної чинності, це вимагає від викладачів правових дисциплін приділення необхідної уваги основним поняттям даного юридичного документу. Правники повинні довести до студентів, що зміни торкнулися усіх процесуальних дій, у тому числі в діяльності органів прокуратури, слідчих органів, оперативних органів внутрішніх справ, органів безпеки, органів, що здійснюють контроль за дотриманням податкового законодавства, органів Державної пенітенціарної служби України, органів Державної митної служби України, органів Державної прикордонної служби, судових інстанцій.

Кримінальним процесуальним кодексом України впроваджено ряд нових понять, які можна детально проаналізувати зі студентами на практичних заняттях. Зокрема, введена нова процесуальна фігура – слідчий суддя, яким є суддя районного суду, до повноважень якого належить здійснення у порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України, судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні. Також вказаним кодексом розширено коло близьких родичів та членів сім'ї, до яких відтепер відносяться чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний брат, рідна сестра, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, особа, яка перебуває під опікою або піклування, а також особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом і мають взаємні права та обов'язки, у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі.

Згідно положень Кримінального процесуального кодексу України 2012 року кримінальне провадження здійснюється на основі змагальності, що передбачає самостійне відстоювання стороною обвинувачення та стороною захисту їхніх правових позицій, прав, свобод і законних інтересів. Відтепер до сторони обвинувачення належать прокурор, слідчий, керівник органу досудового розслідування, в окремих випадках потерпілий, його представник та законний представник, а стороною захисту є підозрюваний, обвинувачений, засуджений, виправданий, особа, стосовно якої передбачається застосування

примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішувалося питання про їх застосування, їхні захисники та законні представники.

Враховуючи вищевказані зміни, викладачі з правових дисциплін повинні роз'яснювати студентам, що законодавство України поступово наближається до стандартів ЄС, стає більш демократичним, зменшується можливість зловживань у судовій сфері.

Кримінальним процесуальним кодексом України 2012 року розширені також можливості громадян відновлення їхніх порушених прав посадовими особами, зокрема слідчими чи прокурором, шляхом оскарження рішень, дій чи бездіяльності слідчого чи прокурора під час досудового розслідування. Так, у разі, якщо після отримання заяви про вчинення кримінального правопорушення слідчим чи прокурором ніякі слідчі дії не здійснюються по даному факту, чи винній особі слідчим або прокурором у стислі строки не вручене письмове повідомлення про підозру в разі наявності в даному випадку достатніх доказів для підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення, потерпіла особа має право звернутися до слідчого судді районного суду зі скаргою на рішення, дії чи бездіяльність органів досудового розслідування або прокурора під час досудового розслідування.

Доцільно роз'яснювати студентам, що вони, як громадяни України, отримали останнім часом ефективні інструменти для захисту своїх прав в рамках судової системи. Від ставлення молоді до даних проблем багато що залежить в сенсі становлення правової держави.

СУЧАСНІ ВИМОГИ ДО ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ СПЕЦІАЛІСТІВ-ПИВОВАРІВ

І.В. Мельник

Освітньо-професійна програма передбачає гуманітарну, соціально-економічну і природно-наукову підготовку, які забезпечують визначений освітній рівень, а головне – професійну і практичну підготовку спеціаліста. Всі разом вони забезпечують відповідний освітньо-кваліфікаційний рівень.

Підготовка спеціаліста-пивовара в стінах ВНЗ починається із вивчення фундаментальних, загальноосвітніх, загальнотехнічних дисциплін, та вивчення загальних аспектів технології солоду та пива. Важливе значення на шляху набуття студентом професійних навичок полягає в успішному засвоєнні таких дисциплін, як математика, органічна і аналітична хімія, біотехнологія, основи наукових досліджень, обладнання харчових підприємств, теоретичні основи харчових технологій, технологія бродильних виробництв, проектування підприємств галузі, актуальні проблеми галузі, оптимізація процесів бродильних виробництв, технологія солоду та пива, а також курсове та дипломне проектування і всі види практичної підготовки.

Загальні аспекти пивоваріння необхідні для розширення світогляду студента в цій області, а головне – зацікавленості майбутнього спеціаліста у

своїй спеціальності і необхідності вивчення фундаментальних дисциплін, без яких розуміння принципів сучасної технології солоду та пива є неможливим.

Інженер-технолог повинен оволодіти комплексом інженерних знань з процесів і апаратів, промислового будівництва, автоматизації і комп'ютеризації технологічних процесів, теплотехніки, екології, санітарної техніки, безпеки життєдіяльності, економіки. Але головне для пивовара – це глибоке знання технології, хімії та біохімії продуктів бродіння, контролю якості сировини і готового пива.

В сучасних умовах технолог-пивовар повинен оволодіти маркетингом пива – організацією виробництва та реалізації пива в умовах ринку, знати міжнародне право маркетингу, кодекс технологічних прийомів пивовара в рамках Європейського співробітництва, комп'ютеризацію технологічних і економічних розрахунків при виробництві і реалізації пива. Крім того, він повинен мати загальну ерудицію, знати історію світової і української культури, вільно володіти іноземними мовами.

До інженера-технолога пред'являються вимоги не тільки щодо глибоких знань технології солоду та виробництва з нього всіх сортів пива, але й досконалості володіння теорією та практикою органолептичного аналізу, сучасними методами біохімічного та фізико-хімічного дослідження продукції, методами статистичної обробки отриманих значень показників якості солоду та пива за допомогою комп'ютерної технології.

Прогнозування діяльності спеціалістів-пивоварів здійснюється за рахунок визначення проблем прогресу, які вони повинні вирішувати в майбутній діяльності.

ДЕЯКІ МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ МАТЕМАТИЧНОЇ ОСВІТИ У ВИЩИХ ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Н.В. Нужна

Одним із способів підвищення якості навчання математики є застосування в освітньому процесі методів, спрямованих на становлення і розвиток пізнавальної активності і самостійності. Педагогічна технологія розвитку критичного мислення сприяє активізації навчальної діяльності, мотивації навчання і тим самим підвищенню його якості. З методичної точки зору дана технологія – це система різних прийомів, які об'єднують всі види навчальної діяльності, що включає проблемне навчання, технологію навчальної дискусії і т.д. Для постійного удосконалення якості навчання математики на кафедрі працює методичний семінар.

Основу технології розвитку критичного мислення становить модель трьох стадій: «виклик – реалізація (осмислення) – рефлексія (міркування)».

Перша стадія – стадія виклику. Основна мета даної стадії – актуалізація наявних знань по досліджуваному предметі, обговорення та запис всієї інформації, наприклад, у вигляді вірних і невірних тверджень. Застосовуються

різні прийоми такі як: графічна систематизація за допомогою таблиць або кластерів, розповідь – припущення за ключовими словами, складання списку «відомої інформації» і т. д. Робота на даній стадії здійснюється як індивідуально, так і в групах. Всі вживані на стадії виклику прийоми сприяють формуванню пізнавального інтересу до предмета.

Друга стадія – стадія осмислення. На даній стадії відбувається перше знайомство з новою інформацією, представленою або у вигляді лекції, або фільму (фільми: «Історія математики», «Геометрія Всесвіту», «Математика и красота», «Секретные коды», АСАДЕМІА. Михаил Цфасман «Как и зачем мы занимаемся математикой», АСАДЕМІА. Николай Андреев «Математические этюды», лекція «Математика і математики», «Фрактали»), або тексту підручника (кафедра забезпечена двома навчальними посібниками та методичками по всіх розділах). Далі відбувається аналіз нових знань, співвіднесення їх раніше вивченими і систематизація старих і нових знань. Цьому сприяють такі прийоми як: ведення записів (подвійні щоденники, бортові журнали), маркування з використанням значків «+», «-», «?», «V» («+» – те, що стало цікавим і несподіваним, «-» – те, що суперечить уявленням, «?» – те, про що хотілося б дізнатися докладніше, «v» – те, що вже відомо), пошук відповідей на поставлені в першій частині питання і т. д. Учні на стадії осмислення вчать формулювати висновки, робити висновки, працюючи індивідуально і в парах.

Для третьої стадії – стадії рефлексії – характерна творча переробка, аналіз, інтерпретація і оцінка вивченої інформації. На даній стадії початкові уявлення по досліджуваному предметі переформовуються шляхом включення в них нових понять. На цій стадії застосовуються такі методичні прийоми як: заповнення кластерів, таблиць, встановлення причинно-наслідкових зв'язків між блоками інформації; повернення до ключових слів, логічним ланцюжках, вірним і невірним твердженнями; організація усних і письмових круглих столів і дискусій; написання творчих робіт; відповіді на поставлені запитання; дослідження з окремих питань теми і т. д. Можливі різні форми роботи: фронтальна, групова та індивідуальна.

КОМБІНУВАННЯ ТРАДИЦІЙНИХ І ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ У ПРОЦЕСІ ЕКОНОМІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ

В.І. Колесник

У даний час інтерактивні методи навчання знаходять все більш широке застосування в навчальному процесі, оскільки істотно підвищують його ефективність, причому не тільки на лекціях, але і на практичних (семінарських) заняттях. Розглянемо цю важливу частину навчального процесу щодо економічного циклу навчання студентів по курсам «Економіка підприємства» і «Економіка і організація виробництва».

Як відомо, в ході навчання можуть застосовуватися як традиційні методи навчання, так і активні і інтерактивні методи, причому різниця між двома останніми полягає в тому, що інтерактивні орієнтовані на ширшу взаємодію студентів не тільки з викладачем, але і один з одним і на домінування активності студентів в процесі навчання. Місце викладача на інтерактивних заняттях зводиться до направлення діяльності студентів на досягнення цілей заняття. Викладач також розробляє план заняття (зазвичай, це інтерактивні вправи і завдання, в ході виконання яких студент вивчає матеріал).

Найбільш відомими є наступні інтерактивні методи:

- Круглий стіл (дискусія, дебати)
- Мозковий штурм (мозкова атака)
- Ділові ігри
- Case-study (аналіз конкретних ситуацій, ситуативний аналіз)
- Майстер клас

Розглянемо важливий, на наш погляд, питання співвідношення традиційних і нетрадиційних (активних та інтерактивних) методів навчання на різних стадіях практичної частини навчального курсу. Так, на перших практичних заняттях доцільно, разом з переважним використанням традиційних методів навчання (опити, тестування, вирішення завдань) застосовувати методи, засновані на спонуці інтересу і активності студентів, насамперед інтерактивні дискусії, де студенти активно обговорюють задану проблему не тільки з викладачем, але і між собою, а іноді – мозковий штурм, але в легкій ігровій формі. Це пояснюється тим, що на перших заняттях викладачеві необхідно детально познайомитися з групою в цілому і з кожним студентом в плані його особистих якостей, деяких психологічних особливостей, а також рівня його підготовки. Результатом також можуть з'явитися рекомендації викладача по розбиттю учених на малі групи для ефективної подальшої роботи. Основне завдання початкової фази практичного циклу занять – налагодження ефективної взаємодії з більшістю студентів і спонукання їх інтересу до предмету, який вивчається.

Ближче до середини курсу можна переходити до використання методів, що вимагають деякої підготовки навчених, таких як круглий стіл, дебати, аналіз конкретних ситуацій, ситуативний аналіз, більшість з яких заснована на роботі студентів у малих групах. При цьому використання традиційних методів навчання вже не є переважним і визначається викладачем виходячи з міркувань целесообразності при освоєнні тієї або іншої теми. Слід також відзначити, що більшість цих методів вимагають від викладача наявності заздалегідь розроблених і апробованих матеріалів. Особливе значення тут мають так звані «мертві» і «живі» кейси. До «мертвих» кейсів можна віднести кейси, в яких міститься вся необхідна для аналізу інформація. Щоб «пожваввити» кейс, необхідно побудувати його так, щоб спровокувати студентів на пошук додаткової інформації для аналізу. Це дозволяє кейсу розвиватися і залишатися актуальним тривалий час.

Надалі при успішному застосуванні цих методів до кінця другої частини курсу можливе проведення ділової гри, вимагаючої найбільш ретельної

підготовки і відробітку. На нашу думку, її слід проводити тільки в тому випадку, якщо практична частина курсу включає не менше 10 занять.

Література

1. Ануфриев Б.Ф. Современные интерактивные методы обучения экономистов и менеджеров / <http://library.mephi.ru/data/scientific-sessions/2003/6/127.html>
2. Загвязинский В. И. Теория обучения: Современная интерпретация: Учебное пособие для вузов. 3-е изд., испр. – М.: Академия, 2006. – 192 с.
3. Краевский В.В., Хуторской А.В. Основы обучения: Дидактика и методика. Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. – М.: Издательский центр «Академия», 2007. – 352 с.
4. Макарова Е.Л. Использование интерактивных форм обучения для повышения эффективности образовательного процесса / <http://www.smtueso.ru/en/items/interactive-forms-of-learning>
5. Н.П. Хвесеня, М.В. Сакович Методика преподавания экономических дисциплин. Учебно-методический комплекс для студентов экономических спец-тей. – Минск: БГУ, 2006. – 116 с. / http://edulib.pgta.ru/els/metodika_prepodavaniya_ekonomiches.pdf

ЗНАЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У ФОРМУВАННІ ПРИЙНЯТТЯ ЕФЕКТИВНИХ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

О.П. Ощепков

Відповідно до вимог ОПП для напряму підготовки бакалаврів спеціальності «Менеджмент», навчальний процес складає декілька напрямів. Особливе місце в ньому полягає самостійної роботі студентів. Майбутній спеціаліст після закінчення академії повинен мати теоретичні і практичні навички і вміння для прийняття відповідних управлінських рішень. Для цього потрібно, щоби студент володів окремим набором компетенцій, якими він оволодіває в процесі навчання.

Компетенції представляють собою сукупність взаємозв'язаних якісних характеристик особистості, включаючи знання, вміння, способи діяльності, навички, які дають змогу спеціалісту адаптуватися в складних умовах і рішати професійні завдання.

Сучасні темпи розвитку ІТ-технологій, техніки та інформаційного навантаження, потребує постійного самостійного навчання. Для цього необхідно студента навчити вмінню роботи з літературою, самостійно знаходити відповіді на додаткові запитання вивчає мого матеріалу на лекціях, практичних і лабораторних заняттях.

Відповідно до нових нормативних вимог при формуванні навантаження кількості дисциплін для студента у семестр, буде їх скорочення, об'єднання і ряд важливих питань можуть бути винесені на самостійну роботу студентам.

Для цього треба, щоби на кафедрах були розроблені обов'язково методичні вказівки для самостійної роботи студентів по кожній дисципліні.

Майбутнім менеджерам для прийняття управлінських рішень, важливо навчитися проводити різні форми, методи та способи аналізу соціально-економічних процесів суспільного життя, виявляти їх тенденції, закономірності, стану їх розвитку і взаємозв'язку. Це передбачає вміння розраховувати систему показників, а також, розуміння того, що характеризує той чи інший показник, його функції, зміст і роль у дослідженні соціально-економічних процесів и, яким чином це вплине на результати діяльності підприємства.

Тому в методичних вказівках повинні бути завдання різнопланового характеру. Це відповіді на запитання, тести, логічні завдання, конкретні розрахунки тих чи інших показників. Особлива увага при цьому приділяється вмінню робити висновки за результатами розрахунків і розв'язання теоретичних питань. Тому, що тільки цифри не дають безпосередньої відповіді на запитання, необхідно за цифрами вміти бачити процес. Бачення процесу дає вже можливість приймати вирни рішення в управлінні. Прикладом може бути одночасно проведення статистичного, економічного і фінансового аналізу використання трудових ресурсів, основних засобів та інше.

Таким чином, тільки оволодів методами постійної самостійної роботи, майбутній спеціаліст буде на ринку праці конкурентоспроможне і здатен адаптуватись до будь яких вимог і несподіванок.

РОЛЬ ДИСЦИПЛІН ХІМІЧНОГО НАПРЯМКУ В НАВЧАННІ СТУДЕНТІВ ТЕХНОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

С.П. Решта

Зміни в громадському житті вимагають розвитку нових способів освіти і педагогічних технологій, створення нових методологічних підходів для формування вільної, відповідальної, гуманної особи, здатної до подальшого саморозвитку. На жаль, сучасна система вивчення дисциплін хімічного профілю у школі зазнала значного скорочення, в той же час, знання особливостей хімічних перетворень сполук, сировини, компонентів харових продуктів вкрай необхідне при освоєнні низки технологічних дисциплін технічних ВНЗ. Сучасна система вищої освіти спрямована на виховання людини, яка не тільки володіє певними знаннями, але й легко орієнтується в реаліях сучасного суспільства, що дуже швидко змінюються, це людина, що здатна проаналізувати і оцінити будь-яку ситуацію і прийняти відповідне рішення.

Завдання дисциплін хімічного напрямку – дати студентам грамотне уявлення про властивості речовин, їх перетворення як у природі, так і під впливом різних факторів, зокрема, технологічної переробки. Наука і методика викладання направляють свої зусилля на розробку технологій навчання, здатних підвищити інтерес до хімії серед молоді. При цьому внаслідок значного обсягу матеріалу, який студенти повинні засвоїти самостійно, важливу

складовою є саме активна самотійна діяльність: рішення завдань різного рівня, виконання лабораторних і практичних робіт, читання додаткової літератури, її реферування. Особлива увага приділяється аналізу ефективності своєї роботи, що допомагає створенню хороших ділових стосунків між студентами і підвищенню ефективності діяльності кожного в групі. При цьому використовується самоконтроль, взаємоконтроль, контроль з боку викладача.

Особливістю вивчення хімії в технічних ВНЗ є і те, що цей процес має згорнутий характер. Великий теоретичний і фактичний матеріал необхідно вивчити за короткий час і при мінімальній кількості занять. Відсутність у студентів розуміння ролі хімічного знання в поясненні фізико-хімічних властивостей матеріалів і сировини, процесів, особливостей перетворень при розробці нових технологій або при засвоєнні відомих створюють певний психологічний бар'єр при засвоєнні курсу хімічних дисциплін ВНЗ та при вивченні пов'язаних із хімічними дисциплінами специфічних спецкурсів відповідних спеціальностей. Крім того, виразною є негативна тенденція – студенти не навчені з школи елементарним навичкам навчальної діяльності, вони не уміють вчитися. Виникає проблема закріплення отриманих знань, оскільки не підкріплені уміньми і навичками знання швидко втрачаються. Основа успішного навчання у ВНЗ не лише шкільний багаж знань, але і умінь працювати, бажання стати гідним фахівцем у обраній спеціальності.

ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИКЛАДАННІ КУРСУ «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»

О.Г. Шишко

Сучасні інформаційні технології дають можливість постійно наповнювати навчальний процес новим змістом. Особливо це актуально для курсу «Історія України», де регулярно з'являються нові публікації, документальні та художні фільми, оновлюється інформація в Інтернеті.

Останнім часом історична наука значно вплинула на історичну пам'ять українського народу, особливо це стосується ХХ ст. В той же час продовжують існувати окремі проблеми, які потребують нових досліджень та нового осмислення. Одним з таких проблемних періодів є 30-ті роки ХХ ст.

Усталеним поняттям цього періоду стала індустріалізація, знання про яку часто зводиться до акценту про кількість побудованих крупних промислових об'єктів. Книга В. Гриневича «Неприборкане різноголосся: Друга світова війна і суспільно-політичні настрої в Україні, 1939 – червень 1941 рр.», з основними положеннями якої студент може познайомитися в Інтернеті, детально розкриває тезу про «зниження життєвого рівня народу», яка переважно побіжно згадується у підручниках.

Скажімо, теза В. Гриневича, що «соціалістична економіка була нездатною стимулювати економічне зацікавлення працівників, тож комуністичний режим застосовував методи позаекономічного примусу у справі встановлення

жорсткої трудової дисципліни» знаходить своє підтвердження в аналізі урядових рішень та постанов. Так, відповідно до постанови РНК СРСР, ЦК ВКП(б) та ВЦРПС від 28 грудня 1938 року «Про заходи з упорядкування трудової дисципліни, поліпшення практики державного соціального страхування та боротьбу зі зловживаннями у цій справі» на працівників накладались адміністративні покарання у разі запізнення не більш як на 20 хв; ті, хто запізнився на робоче місце на понад 20 хв «вважалися прогульниками» та звільнялися з роботи. В цей же час було запроваджено трудові книжки, записи у яких про такі звільнення могли стати вироком для особи на все життя.

Також із праці В. Гриневича студент дізнається, що у зв'язку з 10-ю річницею революції у 1927 році було запроваджено 7-годинний робочий день. 26 червня 1940 року Президія Верховної Ради СРСР видала указ «Про перехід на 8-годинний робочий день, на семиденний робочий тиждень та про заборону самовільного відходу робітників і службовців із підприємств та установ». Указом встановлювалися покарання: для осіб, які самовільно покинули місце роботи – віддача під суд і тюремне ув'язнення на строк від 2 до 4 місяців; для прогульників – засудження до виправно-трудова робіт за місцем роботи на термін до 6 місяців з утриманням із заробітної плати 25%. Одночасно було прийнято постанову РНК СРСР «Про підвищення норм виробітку та зниження розцінок у зв'язку з переходом на 8-годинний робочий день». Відповідно до неї було ухвалено зберегти без змін існуючі денні тарифні ставки й місячні оклади робітників і службовців; підвищити норми виробітку та знизити розцінки праці пропорційно до збільшення тривалості робочого дня. По всьому СРСР за рік чинності цих норм 3 млн. осіб (8% працездатного населення) було віддано під суд, із них 0,5 млн. – ув'язнено.

Такі заходи тодішньої влади В. Гриневич трактує «як масові репресії».

З підручників студент може засвоїти інформацію про те, що за результатами першого п'ятирічного плану у важку індустрію було вкладено – 87,5% коштів, а легка і харчова промисловість отримали лише 9,5% всього виділеного на розвиток промисловості фінансування. Така тенденція зберігалася і в наступні п'ятирічки. Проте малодоступною залишається інформація про кінцевий продукт підприємств важкої промисловості. Лівовою часткою цього продукту було озброєння для армії. Студенту пропонується переглянути документальний фільм «Військовий парад 1938 року», який мав продемонструвати військовий потенціал країни. Фільм демонструє велику кількість танків та літаків, а видання «Танки Второй мировой войны» та «Военная авиация Второй мировой войны» називають кількість цих видів озброєння, які були випущені станом на 22 червня 1941 року. Багато студентів до цього часу не можуть повірити, що, скажімо, танки Т-34 та КВ масово випускались на воєнних заводах протягом 1940-1941 років. Станом на 22 червня 1941 року було

випущено 1066 танків Т-34 та 636 танків КВ-1 та КВ-2. З їх ТТД студент може ознайомитися в Інтернеті. Зокрема, він дізнається про те, що танк Т-34 був оснащений дизельним двигуном, що забезпечувало йому високу пожежну стійкість. Всього воєнна промисловість випустила понад 22 тисячі легких, середніх та важких танків. Загальнодоступною є інформація про те, що вермахт спрямував у наступ 22 червня 1941 року біля 4 тисяч легких та середніх танків.

Аналогічною була ситуація з військовими літаками. Воєнна промисловість випустила біля 20 тисяч літаків, 10 тисяч з яких станом на 22 червня було зосереджено у прикордонних округах. Скажімо, на території Одеського військового округу (ОдВО) станом на 1 червня 1941 р. перебувало 774 літаки, з яких винищувачів Міг-3 було 172 та І-16 – 232, штурмовиків І-153 та І-15 – 116, бомбардувальників: СБ – 155, Пе-2 – 40, Ар-2 – 24, Су-2 – 35. Такі дані навів у своїх мемуарах маршал, міністр оборони у 60-х роках М. В. Захарова, який у 1941 році був начальником штабу ОдВО. Загальнодоступною також є інформація про те, що Люфтваффе на сході нараховувало біля 3300 літаків всіх типів.

Таким чином, доступність нової інформації допоможе студентові краще засвоїти матеріал з «Історії України» періоду 30-х років ХХ ст.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНОЇ АУДИТОРІЇ НА ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТТЯХ З КУРСУ «КОМП'ЮТЕРНІ МЕРЕЖІ»

О.І. Сіренко

Мета даної доповіді – проаналізувати результати переходу в читанні курсу «Комп'ютерні мережі» напряму «Комп'ютерні науки» на використання мультимедійної аудиторії та мультимедійних презентацій для проведення лекційних занять.

Кілька років поспіль курс читався за методикою, яку можна віднести до традиційних: студентам викладався матеріал, який вони конспектували і потім використовували конспекти для підготовки до контрольних заходів (модулі, іспити). Дана методика передбачає, що значну частину заняття лектор диктує матеріал, а студенти його конспектують.

При використанні мультимедійної аудиторії для лекції структура заняття значно змінилася. Лекція являє усний виклад матеріалу, основні положення якого ілюструються слайдами. Студенти значну частину заняття слухають матеріал який викладається. Підготовка до перевірки знань йде за слайдами презентацій, методичними посібниками «Конспект лекцій» і додатковій літературі, рекомендованої для кожної теми лекції. Таким чином, в результаті використання мультимедійних засобів при проведенні лекцій можна відзначити наступні позитивні моменти:

- Обсяг матеріалу, який викладається на лекції, збільшився в 2-3 рази. Таке збільшення викликано тим, що конспектування займало дуже багато часу.

- У процесі пояснення теми стало можливим використання складних і об'ємних схем, діаграм. Раніше їх використання ускладнювалося тим, що відображення на дошці займало багато часу.

- Використання великого числа схем, діаграм, наочних малюнків, анімації в лекційному матеріалі підвищує сприйняття цього матеріалу студентами.

- При викладі матеріалу, що не вимагає конспектування, підвищується рівень взаємодії з аудиторією.

До негативних моментів використання мультимедійних засобів слід віднести наступні моменти:

- Прив'язка до аудиторій з мультимедійною апаратурою.

- При непрацездатності апаратури проведення заняття різко ускладнюється і стає малоефективним.

- Створення якісних мультимедійних презентацій вимагає великих витрат часу, а так само знання кількох програмних пакетів для створення як презентацій, так і графічних, і анімованих зображень.

Таким чином, можна зробити висновок, що за наявності технічної можливості, використання мультимедійних аудиторій при проведенні лекцій дозволяє підвищити якість навчання і зацікавленість студентів до предмета.

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «ОБЛІК І ЗВІТНІСТЬ В ОПОДАТКУВАННІ»

Л.Б. Скляр

У ході самостійної роботи при вивченні дисципліни «Облік і звітність в оподаткуванні» студент повинен:

- освоїти теоретичний матеріал з дисципліни (освоєння лекційного курсу, а також освоєння окремих тем, окремих питань тем, окремих положень і т. д.);

- закріпити знання теоретичного матеріалу, використовуючи необхідний інструментарій практичним шляхом (вирішення задач, виконання контрольних робіт, тестів для самоперевірки);

- застосувати отримані знання і практичні навички для аналізу ситуації і вироблення правильного рішення (підготовка до групової дискусії, підготовка робота в рамках ділової гри, «кейс стаді» (метод ситуацій), письмовий аналіз конкретної ситуації, розробка проектів і т. д.);

- застосувати отримані знання і уміння для формування власної позиції, теорії, моделі (написання науково-дослідної роботи студента).

Перераховані типи самостійної роботи повинні відповідати наявним чотирьом рівням навчання (рис. 1):

1. Навчання як отримання знань, коли студент «знає про».

2. Формування в процесі навчання розуміння студентом предмету вивчення. Студент «знає як».

3. Уміння застосувати вивчені ідеї, при необхідності їх моделювати відповідно до власного контексту і знаходити найбільш доречні рішення. Студент «уміє застосувати своє знання як».

4. Навчання як розвиток особистості – найбільш софістичний рівень навчання, при якому той, хто навчається, усвідомлює себе частиною світу, що вивчається ним, у якому він збирається діяти. У цьому випадку передбачається, що той, хто навчається, змінюватиме свій контекст, вироблятиме власні моделі.

Рис. 1. Піраміда навчання

Процес організації самостійної роботи студентів при вивченні дисципліни «Облік і звітність в оподаткуванні» включає такі етапи:

- підготовчий (визначення мети, складання програми, підготовка методичного забезпечення);
- основний (реалізація програми, використання прийомів пошуку інформації, засвоєння, переробки, застосування, передачі знань, фіксація результатів, самоорганізація процесу роботи);
- завершальний (оцінка значущості і аналіз результатів, їх систематизація, оцінка ефективності програми і прийомів роботи, висновки про напрями оптимізації праці).

Основну організацію самостійної роботи студентів забезпечує викладач з дисципліни, а саме:

- знайомить студентів:
 - із системою форм і методів навчання у ВНЗ, науковою організацією праці, методикою самостійної роботи, критеріями оцінки якості виконуваної самостійної роботи;
 - із метою, засобами, трудомісткістю, термінами виконання, формами контролю самостійної роботи студентів;
- формує:
 - уміння пошуку оптимальних варіантів відповідей, розрахунків, рішень;
 - навички наукового дослідження;
- розвиває навички роботи з підручником, класичними першоджерелами і сучасною науковою літературою;
- проводить групові і індивідуальні консультації щодо методики самостійної роботи;

- здійснює систематичний контроль виконання студентами графіка самостійної роботи;

- проводить аналіз і дає оцінку роботи.

Студенту організовуючи самостійну роботу необхідно:

- здійснювати щоденні заняття самостійною роботою;

- складати графік самостійної роботи з урахуванням розкладу аудиторних занять;

- з метою швидкого пошуку необхідної літератури оволодівати навиками користування каталогами та картотеками бібліотеки.

При плануванні самостійної роботи студента, для вивчення дисципліни «Облік і звітність в оподаткуванні» необхідно пам'ятати, що потрібно послідовно збільшувати об'єми самостійної роботи від триместру до триместру в міру оволодіння студентами навиками самоосвіти, розширювати використовувані форми самостійної роботи, послідовно переходячи від простих до складніших (виступ на практичному занятті, реферат, презентація матеріалу, виступ на конференції, участь в олімпіаді).

Постійно підвищувати творчий характер виконуваних робіт, активно включати в них елементи узагальнення практичного досвіду, наукового дослідження. Підсилювати їх самостійний характер.

Викладач повинен постійно управляти самостійною роботою, долати самоплив та недоліки в її організації, здійснювати продуману систему контролю і допомоги студенту на всіх етапах навчання.

СУЧАСНІ НАПРЯМКИ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ

І.М. Світій

Серед молоді існує думка, що вища освіта на сьогоднішній день не є найшвидшим фактором, що дозволяє зайняти достойну нішу в житті. Підтвердженням цьому є те, що далеко не всі випускники шкіл реєструються на тестування для отримання подальшої освіти, для багатьох студентів денної форми навчання робота є пріоритетнішою від навчання, на підприємствах (особливо підчас проходження практики) студенти стикаються з висловами на користь неефективності вищої освіти за обраним фахом. І напрямок підготовки «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології» тут не виключення. Існує проблема немотивованості студентів до отримання якісних знань в ВНЗ, надбання серйозної теоретичної підготовки та застосування її на практиці.

Існує кілька напрямків вирішення цієї проблеми, до яких належать:

- поінформованість студентів про професійні успіхи випускників конкретних спеціальностей;

- оснащення кафедр академії сучасних лабораторіях, обладнаних сучасним технічним та програмним забезпеченням;

- поінформованість студентів про результати роботи з працевлаштування випускників та забезпечення сучасними за технічним рівнем місцями практики;

розробка сучасного методичного забезпечення навчального процесу, направлено на комплексність, неперервність та ненадлишковість;

роз'яснення студентам їх потенційних конкурентних переваг перед фахівцями нижчого рівню освіченості у разі якісного виконання студентами вимог навчального плану.

Найефективнішим способом мотивування студентів за вказаними вище напрямками є робота безпосередньо на заняттях. Потрібно пояснювати, що велика завантаженість студента є не боротьба зі студентом, а підготовка його до набагато більш завантаженого професійного життя. Виконання студентом складних навчальних задач (самостійних, курсових робіт, дипломних проєктів) є підготовкою до вирішення вже виробничих задач. Важливо не просто виконати навчальне завдання, а виконати його до кінцевого результату, якісно та з отриманням достойної оцінки. Фактор оцінки слід розцінювати як фактор націленості на результат, який в майбутньому може бути оціненим вже роботодавцем.

Також слід зазначити, що вміння аргументовано відстоювати свою точку зору в процесі виконання та захисту навчальних завдань з необхідністю адаптації до вимог різних викладачів є, в першу чергу, тренуванням комунікабельності, що є однією з основних вимог роботодавця до молодого фахівця.

ОНАХТ для власної популяризації та популяризації вищої технічної освіти загалом робить дуже багато. Головним результатом цієї роботи є визнання роботодавців. Але ці результати будуть набагато значущішими, якщо наш студент буде мотивованим не лише до отримання диплому, але і до отримання якісних знань, коли студент буде сприймати вищу школу ще і як школу життя.

СУЧАСНІ ВИМОГИ ДО НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

О.В. Тарасова

Двадцять перше століття названо ерою професіоналів. Цим підкреслено, що підготовка фахівців у вищих навчальних закладах — це чинник суспільних змін. Нині тлумачать фахову підготовку по-іншому, звертаючи увагу на такі аспекти проблеми, які до цього часу не були в полі зору: мало мати диплом, треба бути фахівцем, якого визнають у більшості країн світу. Це зумовлює якісно нові вимоги до підготовки фахівців, потребує нових підходів до професійної діяльності, а їхнє втілення — сучасного науково-методичного забезпечення процесу навчання у вищому навчальному закладі.

Проте нинішні вимоги до науково-методичного забезпечення навчального процесу у вищій школі не позбавлені суперечностей, основні з яких сконцентровано у полі професійної діяльності викладачів. Для розв'язання цих суперечностей доцільно уточнити змістову сутність науково-методичного забезпечення навчального процесу.

Науково-методичне забезпечення навчального процесу — це сукупність документів, наукових, навчальних, методичних матеріалів, які: а) описують зміст, б) встановлюють структуру, в) визначають результат, г) регламентують перебіг навчального процесу. Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах визначено основні компоненти науково-методичного забезпечення навчального процесу. Ними є: державні стандарти освіти; навчальні плани; навчальні програми з усіх нормативних і вибіркового навчальних дисциплін; програми усіх видів практики; підручники та навчальні посібники; інструктивно-методичні матеріали до семінарських, практичних і лабораторних занять; індивідуальні семестрові завдання для самостійної роботи студентів із навчальних дисциплін; матеріали поточного та підсумкового контролю (контрольні завдання до семінарських, практичних і лабораторних занять; контрольні роботи для перевірки рівня засвоєння студентами навчального матеріалу); методичні матеріали: для самостійного опрацювання студентами фахової літератури, написання курсових, дипломних робіт/проектів.

Проте здійснення посадових обов'язків найоптимальнішим способом передбачає спрямованість на індивідуалізацію навчання через врахування специфіки майбутньої професійної діяльності. Тому цей перелік може бути доповненим, розширеним за рішеннями кафедри, факультету, вищого навчального закладу або з ініціативи самого викладача.

Очікування науково-педагогічним загалом розроблень транснаціональних агенцій із моніторингу якості освіти, за якими власне і буде встановлюватися якість освіти випускників, жодною мірою не нівелюють у край необхідний вже сьогодні інструментарій для переконливого та об'єктивного визначення того, якою мірою діяльність основних суб'єктів навчально-виховного процесу є продуктивною.

ДИСТАНЦІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Є.П. Штепа

Навчальними планами більшості дисциплін кафедри електромеханіки передбачено лекції, лабораторні роботи, практичні заняття, а також самостійна робота, яка складає від загальної кількості годин порядку 50 %. При такій суттєвій кількості годин на самостійну роботу постає питання використання їх з оптимальною ефективністю. Для цього доцільно використовувати дистанційний метод управління і контролю самостійною роботою студентів.

Як правило, до самостійної роботи відносяться такі питання: опрацювання лекційного матеріалу; підготовка до лабораторних та практичних занять; опрацювання окремих розділів програми, які не виносяться на лекції; виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань. Постає питання, як оптимізувати самостійну роботу студентів з перерахованих вище питань, використовуючи мережу інтернет.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНОЇ АУДИТОРІЇ НА ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТТЯХ З КУРСУ «КОМП'ЮТЕРНІ МЕРЕЖІ»	
О.І. Сіренко	175
ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «ОБЛІК І ЗВІТНІСТЬ В ОПОДАТКУВАННІ»	
Л.Б. Скляр	176
СУЧАСНІ НАПРЯМКИ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ	
І.М. Світій	178
СУЧАСНІ ВИМОГИ ДО НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ	
О.В. Тарасова	179
ДИСТАНЦІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ	
Є.П. Штепа	180
ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АБО ПІДРУЧНИКИ НОВОГО ПОКОЛІННЯ	
І.О. Седікова	181
ТЕХНОЛОГІЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	
І.А. Вереїгіна	184
КОМП'ЮТЕРНЕ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕЯКИХ ДИСЦИПЛІН НА КАФЕДРІ КОМПРЕСОРІВ ТА ПНЕВМОАГРЕГАТІВ	
І.О. Подмазко, В.І. Мілованов	186
СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ І ЇХ РОЛЬ У ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ-ЕКОНОМІСТІВ	
С.Ф. Волкова, Л.Л. Лобоцька, С.М. Дідух, В.А. Шалений	188
ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ	
С.Л. Колесніченко, А.Д. Салавеліс	189
ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУВАННЯ СИСТЕМ КОНДИЦІОНУВАННЯ ПОВІТРЯ	
Н.В. Жихарєва	190
ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУВАННЯ НА ПРИКЛАДІ ДИСЦИПЛІНИ «ЗАГАЛЬНА ЕКОЛОГІЯ ТА НЕОЕКОЛОГІЯ» З ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	
Г.В. Кіріяк	192
ІНФОРМАЦІЙНІ КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК НЕОБХІДНИЙ ЗАСІБ СУЧАСНОГО НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВНЗ УКРАЇНИ	
Н.Р. Кордзая	194
НАВЧАТИ ТОГО, ЩО ПОТРІБНО РОБОТОДАВЦЮ ТА ЦІКАВО СТУДЕНТУ	
А.Д. Солецька	196
АКТУАЛЬНІСТЬ НАПИСАННЯ ТА ЗАХИСТУ ДИПЛОМНИХ РОБІТ (ПРОЕКТІВ) ІНОЗЕМНИМИ МОВАМИ	
Я.П. Русєва, В.П. Петросян	197
СУЧАСНІ ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ЗА НАПРЯМОМ «ОБЛІК І АУДИТ»	
Г.О. Ткачук	199
ЗАСТОСУВАННЯ ПРОБЛЕМНО-ДОСЛІДНИЦЬКОГО ПІДХОДУ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ	
Т.М. Черевата	200
ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЯК ФАКТОР УСПІШНОГО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКИХ ДИПЛОМНИХ РОБІТ	
В.А. Самофатова	201
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ РЕЙТИНГОВОЇ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ З НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ «ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННА СПРАВА»	
Л.А. Тігомир	202
ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНОГО ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ У ВИКОНАННІ КУРСОВИХ ТА ДИПЛОМНИХ ПРОЕКТІВ БАКАЛАВРІВ, ФАХІВЦІВ ТА МАГІСТРІВ	
Я.Г. Верхівкер, О.М. Мирошніченко	203